

zelena dežela

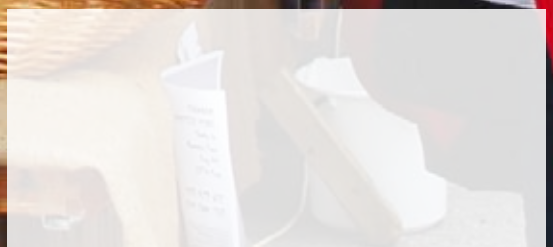
Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 111, avgust 2012

skupne kmetijske politike
Pripravljeni na prihodnost

Partnerstvo med
Evropo in kmeti

Aktivno državljanstvo

» MAG. BLAŽ KAVČIČ

Predsednik Državnega sveta RS

V Državnem svetu Republike Slovenije gledamo na Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije kot na enega najpomembnejših delov slovenske civilne družbe. Kot nevladna organizacija z več kot sto deset tisoč člani je močna in upoštevanja vredna soganovnica vsaki vladi.

Stanovsko združevanje kmetov v Sloveniji sovпада s časom pred sto petdesetimi leti, ko smo v naših krajih prvič dobili volilno pravico. Takratne stanovske zahteve se niso bistveno razlikovale od današnjih (varovanje gospodarskih koristi kmečkega stanu, krepitev stanovskega ponosa in samozavesti) in so močno vplivale tudi na demokratizacijo celotnega javnega in političnega življenja.

Razumevanje in uresničevanje stanovskih interesov kmetov postaja vse bolj pomembna sestavina aktivnega državljanstva. Nekateri si predstavljajo aktivno državljanstvo predvsem kot disciplinirano udeležbo na lokalnih ali državnih volitvah. A je precej več kot to. Močan kmečki stan, ki mu pogoji življenja in dela omogočajo obstoj in razvoj na slovenski zemlji, je v nasprotju s prevladujočimi silami globalnih korporacij. Prevlada svetovnih blagovnih znamk prehranskih artiklov, obvladovanje prodajnih verig, dominacija sterilnega semenskega materiala, propadanje lesnopredelovalne verige, izginjanje slovenske prehranske industrije – vse to zmanjšuje možnosti za finančno uspešno samopreskrbo na področju prehrane, lesnopredelovalne industrije, energetike. Okrepiti moramo aktivno državljanstvo v okviru stanovskih združenj. Le-ta so pri nas zastopana tudi v parlamentu, in sicer v Državnem svetu Republike Slovenije. Zato pomeni nedavni poskus vladnih političnih strank, da bi ukinile Državni svet, tudi poskus, da se glas civilne družbe utiša in izrine iz zakonodajne veje oblasti. To pa bi bilo škodljivo, saj bi stranke pridobile popolno in izključno zakonodajno moč. Ustava Državni svet opredeljuje kot zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. Posledično je v Državnem svetu manj strankarske politike in več stroke. Interesi slovenskega kmetijstva so z dvema predstavnikoma zastopani v Interesni skupini kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev. Kmetje imajo skozi Državni svet možnost neposrednega vplivanja na spremembe in dopolnitve zakonodaje. Nazadnje so to izkoristili julija letos z odločilnim vetom Državnega sveta na sprejetje Zakona o kmetijskih zemljiščih. Državni svetniki smo prisluhnili kritikam zakona tako s strani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, širše stroke in predstavnikov civilnih iniciativ.

V pogojih družbene krize v svetu, v Evropski uniji in v Sloveniji dobivajo tradicionalne dobrine in vrednote nov, strateški pomen. Gre za zemljo, za gozd, za slovenske kmetijske pridelke in proizvode, za lesnopredelovalno industrijo, za združništvo, sonaravno kmetijstvo, za energetiko – za dodano vrednost, ki naj bo temelj ohranjanja in izboljšanja ravni kakovosti življenja naših državljanov, podlaga za ustvarjanje novih delovnih mest in blaginje v prihodnosti. Aktivno državljanstvo je sredstvo, pot do tega cilja.

IZ VSEBINE

50 LET SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE

Projekt Skupna kmetijska politika – kakovost, varnost, blaginja, razvoj.....	3
Ne podpore, pridelava naj zagotovi dostojno življenje!.....	5
Tudi naše delo bo treba prilagoditi izzivu večje pridelave hrane.....	7
Kakovostna naložba je začetek, ne zaključek razvoja kmetije	10
Razvoj podeželja v Sloveniji.....	18
Desetletja smo hodili v nasprotno smer.....	21
Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji.....	24
Zaščitni znaki so kolektivna lastnina.....	25
Skupna kmetijska politika po letu 2013.....	27
Skupna kmetijska politika še premalo poznana	30
Prireditve, ki odstirajo skrivnosti razvoja SKP	31
Na Podeželje v mestu v Ljubljano in Maribor	32
Preverjanje ustrezne rabe kmetijske mehanizacije ob kontrolah.....	33

IZ DELA ORGANOV KGZS

Financiranje javnih služb v kmetijstvu in gozdarstvu neustrezno.....	34
Sveti območnih entot KGZS že ustanovljeni	35

IZOBRAŽEVANJE

Imenovanja v odbore izpostav območnih entot KGZS in oblikovanje strokovnih odborov KGZS	35
---	----

EKOLOŠKO KMETOVANJE

ANEK – razvojni načrt	36
-----------------------------	----

AKTUALNO

Suša je prizadela vse kulture.....	38
------------------------------------	----

SEJEM AGRA 2012

Prava priložnost za srečanje	39
Zakaj ne bi porabili manj za električno energijo?.....	39

VABIMO

Kupujmo domače!	47
-----------------------	----

Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Naslov: Celovška 135, 1000 Ljubljana, tel.: 01/513 66 00, faks: 01/513 66 50, zelena.dezela@kgzs.si
 Odgovorna urednica: mag. Tatjana Čop, tel.: 01/513 66 40, 041/366 506
 Grafično oblikovanje, prelom in izvedba: Andrej Lombar
 Naslovnica: : Podeželje v mestu Ljubljana (foto: Tatjana Čop)
 Jezikovni pregled: Marjana Cvirn. Tisk: SET, d.d.
 Oglasno trženje: bjm.natalija@siol.net, tel.: 01 513 08 30, GSM: 031 668 626.
 Uredništvo ne odgovarja za vsebino oglašnih besedil.
 Naklada: 95.000 izvodov. Cena: 0,62 €. Časopis je za člane KGZS brezplačen.

Sofinancira Evropska unija, Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja.
 Za vsebino tekstov v reviji odgovarja KGZS. Vsebina ne odraža nujno stališča ali mnenja Evropske komisije.

Projekt Skupna kmetijska politika – kakovost, varnost, blaginja, razvoj

V letošnjem letu, v katerem med drugim obeležujemo petdeseto obletnico skupne kmetijske politike, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije izvaja projekt z naslovom Skupna kmetijska politika – kakovost, varnost, blaginja, razvoj, s katerim skuša prebivalce Slovenije osvestiti o pomenu skupne kmetijske politike, njenih dosežkih in novih ciljih.

V lanskem letu smo se odločili, da enega izmed svojih osnovnih poslanstev, to je promocija kmetijstva, sofinanciramo z dodatnimi sredstvi, in tako smo se prijavi na razpis Evropske komisije, Direktorata za kmetijstvo in razvoj podeželja »Podpora za ukrepe za informiranje v zvezi s skupno kmetijsko politiko (SKP)«, ki poteka vsako leto.

Po nekaj konstruktivnih sestankih »brainstorminga«, po slovensko »idejčkanja«, pregledovanju obstoječih nalog in usklajevanju časa, sredstev, želja in idej, smo na rok oddaje vloge, 30. septembra 2011, svoj predlog projekta tudi oddali. Ko smo že skoraj pozabili na oddano vlogo, smo konec januarja 2012 prejeli obvestilo, da se je držanje pesti obrestovalo in da je naša projektna ideja ustrezna. Izmed več kot osemdesetih vlog, ki so prispele na razpis, je bilo izbranih trinajst projektnih zamisli, ki so upravičene do sofinanciranja, od tega kar dve iz Slovenije – naša in zamisel RTV Slovenija – »Zakaj kmetijstvo«, v okviru katere so nastale oddaje »Village folk«, ki jih letos predvaja RTV.

Tako smo v letošnjem letu upravičeni do petdeset od-

Na prireditvah praznujemo petdeseto obletnico SKP.

stotkov sofinanciranja upravičenih stroškov za aktivnosti, ki so opisane v nadaljevanju in smo jih opredelili v naši projektni vlogi. Ta znesek bo sofinancirala Evropska komisija, Direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja.

Projekt

Kot že napisano zgoraj, želimo prebivalce Slovenije osvestiti o pomenu skupne kmetijske politike, njenih dosežkih in novih ciljih, hkrati s tem pa narediti tudi promocijo našemu kmetijstvu tudi med mestnim prebivalstvom. Upamo, da

bomo uspeli prepričati vsaj nekaj ljudi, da kmetijstvo ni le nadežna panoga, ki počrpa velik delež evropskega proračuna, ampak je še kako pomembno za naš obstoj, in da je vredno prispevati 30 centov na dan, ki jih daje vsak Evropejec v evropski kmetijski proračun. Projekt traja od 1. marca 2012 do 31. decembra 2012.

Svoj cilj bomo realizirali na več načinov, in sicer preko dogodkov, naše brošure ter zgibanke, posebne razstave, spletne strani, Facebook strani, izdelave promocijskega videa, številke Zelene dežele, ki

jo ravnokar berete, in različnega promocijskega materiala. Da pa bomo pritegnili čim več ljudi, predvsem mlajše in posledično tudi tiste malo starejše, nam bo pri tem pomagal Mucek, ki je tudi nastal v okviru projekta in ve vse o skupni kmetijski politiki.

Dogodki, ki smo jih in jih še bomo organizirali v okviru projekta, so Podeželje v mestu, razstava Dobrote slovenskih kmetij, predstavili pa se bomo tudi na sejnih AGRA, MOS Celje in Narava Zdravje. Na žalost je večina dogodkov Podeželje v mestu že za nami,

lahko pa se nam pridružite na tistem, ki bo 1. septembra v Ljubljani in pa 22. septembra v Mariboru.

Naše brošure ter zgibanke lahko dobite na naših dogodkih ali pa si jih ogledate na spletni strani projekta. V brošuri so zbrane zgodbe o dobrih praksah slovenskega kmetijstva iz vsake regije kmetijsko-gozdarskih zavodov.

Razstavo, ki smo jo pripravili v okviru projekta in kot dodatek k razstavi Dobrote slovenskih kmetij, je razdeljena na tri sklope. V prvem je pregled razvoja skupne kmetijske politike, vzporedno so predstavljeni mejniki razvoja slovenskega kmetijstva. V drugem sklopu smo se osredotočili na hrano, kjer predstavljamo tako usklajevanje naše zakonodaje z zakonodajo Evropske unije, kot tudi razvoj razstave in ocenjevanj dobrot slovenskih kmetij. Tretji sklop pa je namenjen predstavitvi dobre prakse, kjer se je kmetija razvila s pomočjo ukrepov skupne kmetijske politike. Razstavo si boste lahko ogledali še na sejmih, kjer lahko tudi dobite promocijska darilca.

Na naši spletni strani, www.zarazvojpodezelja.si boste našli vse podrobnejše informacije o projektu, ključne informacije o skupni kmetijski politiki, recepte za slastne jedi, ob katerih se nam lahko cedijo sline in bodo nekateri izmed njih v nadaljevanju izvajanja projekta zbrani tudi v knjižici receptov, ki so jih prispevale različne kmetije.

Delo na projektu

Delo na projektu poteka tako, da se večkrat usedemo na kakšen sestanek, kjer prevetrimo naše ideje, se »konstruktivno«
pogovorimo, včasih

tudi v rahlo glasnejšem tonu, in nato pišemo tekste, vabila, programe, jih oblikujemo, organiziramo dogodke, usklajujemo sebe in druge. V delo na projektu je na Kmetijsko gozdarski zbornici vključena skoraj cela hiša. Od službe za odnose z javnostmi, službe za mednarodno sodelovanje, sektorja za kmetijstvo in

je bil, kot zmeraj, težak in po nekaj takih in drugačnih »porodnih krčih«, s katerimi smo se soočili ob začetku zagona projekta, so aktivnosti z rahlo zamudo, ki smo jo hitro nadoknadili, le stekle.

Najprej smo morali izbrati celostno podobo projekta, saj je le-ta osnova za vse. Med tem, ko smo izbirali dobavite-

kali«, bomo izredno veseli, se ukvarjamo z rojstvom Mukca, ki bo lahko nastopal na naših prireditvah, pripravljamo promocijski video, ki bo tudi kmalu na ogled, urejemo knjižico receptov, ki so jih prispevale različne turistične kmetije, pripravljamo članke za Zelena deželja in še in še bi lahko naštevali.

Razstava, ki je bila pripravljena v okviru projekta, je bila prvič predstavljena javnosti na novinarski konferenci v Mestni hiši v Ljubljani.

gozdarstvo ... vsi prispevamo k delu na projektu, seveda ob podpori drugih služb, ki v zaledju zagotavljajo nemoteno izvajanje vseh aktivnosti, zelo pomembna pa je podpora vodstva. Seveda ne smemo pozabiti tudi naših kolegov na kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki nam tudi pomagajo uresničevati cilje projekta, ter naše dobavitelje, katerim se je tudi dostikrat težko uskladiti z nami, saj je želja in različnih pogledov res veliko, in seveda to za zneske, ki so v naprej dogovorjeni. Poseben pomen v projektu pa imajo tudi naše kmetije, saj brez njih ne bi bilo zbranih zgodbe o dobrih praksah ter odličnih receptov na naši spletni strani ter v knjižici receptov.

Začetek dela na projektu

lja, smo že organizirali prvi dogodek PODEŽELJE v mestu, in dela je bilo resnično veliko. Še dobro, da je Evropska komisija izdala promocijske materiale, ki smo jih na prvem dogodku lahko uporabili, saj bi bili drugače, po domače rečeno, »v veliki buli«. Ko pa smo imeli enkrat izdelano brošuro in pa letak ter hkrati še razstavo na temo skupne kmetijske politike, smo bili že skoraj na konju. Vsaj takrat smo mislili tako. No, izkazalo se je, da življenje ni potica in da je potrebno še zmeraj veliko delati. Poleg dogodkov, ki jih pripravljamo, delamo tudi na spletni strani projekta, redno ažuriramo našo Facebook stran, na kateri z vami delimo zanimive povezave, fotografije z dogodkov, in če nas boste »povšeč-

Delo vseeno poteka v prijetnem vzdušju, čeprav nam večkrat teče voda v grlo in smo na koncu z živci, saj moramo poleg dela na projektu opraviti tudi svoje redno delo. Skratka, delamo vse v smeri, da bomo dosegli cilj projekta, da se bodo ljudje začeli zavedati pomena kmetijstva in z njim povezane kmetijske politike in lahko uspešno počrpali vsa odobrena sredstva. Hkrati pripravljamo tudi projekt za naslednje leto, saj se name ravamo tudi letos prijaviti na razpis »Podpora za ukrepe za informiranje v zvezi s skupno kmetijsko politiko (SKP)«. Kaj bo zgodba naslednjega projekta, pa naj zaenkrat ostane še skrivnost ...

»MANCA ČARMAN

Ne podpore, pridelava naj zagotovi dostojno življenje!

Ob počastitvi petdesete obletnice skupne kmetijske politike smo se o njej pogovarjali s Cvetkom Zupančičem, predsednikom KGZS, ki je v desetletjih kmetovanja začutil na lastni koži različne ukrepe različnih uredbodajalcev.

SKP praznuje petdeset let. Slovenija je bila neposredno deležna le petine nje-nega obstoja, vključno s časom pred pristopom, saj je slovenska vlada pričela izvajati nacionalno kmetijsko politiko z ukrepi, kot jih je poznala Evropska unija. Kakšno je vaše mnenje o tem obdobju?

Z odločitvijo o vstopu v Evropsko unijo smo sprejeli vse, kar sodi poleg – tudi skupno kmetijsko politiko. Naš položaj v tistem času je bil v marsičem odvisen od izplena predpristopnih pogajanj. Že takrat so bile ocene, da so se naši pogajalci dobro odrezali. Ko opazujemo države, ki so vstopale za nami, lahko ugotovimo, da smo si zanesljivo izpogajali boljše začetno pozicijo.

Pa vendar se mi vedno znova poraja vprašanje, ali je takšna kmetijska politika tista prava, najboljša, ali bi bila mogoče drugačna kmetijska politika za naše pogoje boljša. Slovenija je namreč posebna država glede na naravne danosti. Težko se primerjamo s Francijo, Nemčijo, Nizozemsko ... Vse te države pa so pred največjo širitvijo EU doslej dobro zaščitile interese svojih kmetov – povsem razumljivo. Zato je jasno, da tisto, kar je v SKP dobro za velikega ravninskega kmeta, ne more biti dobro za malega hribovskega. Ta nesorazmerja naj bi odpravila nova SKP.

Zavedam se, da je predvidena ozelenitev SKP potrebna zaradi mnenja javnosti. To kažejo vse raziskave – tako v Sloveniji kot na ravni EU. Nisem pa prepričan, da bo tudi učinkovita.

Sicer pa, če gledamo na SKP skozi sredstva, ki se prilivajo iz tega naslova na kmetijo, vidimo, da danes predstavljajo več kot 60 odstotkov prihodka kmetije. Jasno je, da brez teh sredstev, niti z njihovim zmanjšanjem, ni več možno preživeti. Na drugi strani pa smo se po vstopu v EU soočali tudi z negativnimi posledicami tega sicer zgodovinskega koraka na slovensko kmetijstvo. Mnogi hlevi, predvsem na manjših kmetijah, so se spraznili, zmanjšala se je intenzivnost proizvodnje, posledično smo bili tudi priča opuščanju kmetij in praznjenju podeželja.

Menite torej, da bi bilo bolje, če bi bila skupna kmetijska politika v večjem delu prilagojena razmeram in potrebam posameznih držav članic? Da bi morali imeti več prostih rok pri posebnih ukrepih, ki bi jih lahko sami oblikovali?

Že v teh desetih letih smo se prevečkrat prepustili evropskim direktivam, ne da bi dovolj dobro razmislili, kakšne posledice bo to imelo za slovensko kmetijstvo in podeželje. Država se je vse premalokrat postavila na stran zaščite svojih kmetov. Še več – dostikrat smo postavljali višje norme, kot so bile zahtevane in v praksi izvajane v drugih čla-

nicah, tudi pri naših sosedah. Zato v prihodnje pričakujem bolj dejavno in bolj življenjsko kmetijsko politiko ob upoštevanju specifik naše države in našega kmetijstva.

Predvsem pa moramo sami pri sebi najprej razčistiti, kaj sploh želimo. Kakšno kmetijstvo in kakšno podeželje želimo imeti? Ko bomo to vedeli in sprejeli kot skupno odločitev, potem bomo tudi znali bolje zastopati svoje interese v Bruslju.

Sicer pa sem trdno prepričan, da je samo podpora v smeri obdelave oziroma vzdrževanja krajine za ohranjanja kmetijstva premalo. Podpore bi morale biti bolj proizvodno vezane! Kmetijstvo bo urejeno in pokrajina obdelana takrat, ko bo proizvodnja dostojno plačana. Tam, kjer bo prisotno zanimanje za samo pridelavo, ki bi omogočila dostojno življenje, tam se bo tudi samo po sebi pojavilo zanimanje za kmetovanje.

Dejstvo pa je, da ima Slovenija več tipov kmetij – odvisno od njihovega geografskega položaja, velikostne strukture in proizvodne usmerjenosti. Mi potrebujemo vse vrste kmetij, saj bomo le tako ohranili Slovenijo in njeno pokrajino takšni, kot si ji želimo.

V zgodovini SKP opažamo dva pomembna mejnika.

Do prvega je prišlo kmalu po osamosvojitvi Slovenije, in sicer je šlo za pomembno zmanjševanje financiranja različnih tržnih ukrepov na račun dviga proizvodno vezanih podpor. Istočasno se povečuje delež podpor investicijam. Drugi mejnik pa se skoraj ujema z vstopom Slovenije in devet drugih držav – pričnejo se uvažati nevezane podpore na račun vezanih in jih zelo hitro tudi skoraj v celoti nadomestijo. Vam se ravno ta trend zdí neugoden?

O proizvodno nevezanih plačilih sem že večkrat povedal svoje mnenje. Slednje nikakor niso vzpodbuda za razvoj zdravih in močnih kmetij, ki dejansko tudi proizvajajo. Na drugi strani pa je dvig deleža sredstev za razvoj podeželja, ki naj bi se nadaljeval, čeprav način razdelitve teh sredstev še ni dorečen. Navkljub navidezni všečnosti takšnega razvoja pa vidim veliko nevarnost, ponovno povezano s posebnostmi slovenskega kmetijstva. Naše kmetije so majhne ali srednje velike. Le malo je res velikih in gospodarsko močnih. To pomeni, da nekih rezerv oziroma lastnih razvojnih sredstev na kmetijah tako rekoč ni. Dobro poznamo načela ukrepov Programa razvoja podeželja. Določen delež (tudi do 50 odstotkov) mora prejemniki zagotoviti sam, sam pa mora tudi založiti sredstva, ki jih naknadno prejme kot nepovratna. Torej ostaja možnost, da ima dovolj lastnih sredstev za pokritje celotne investicije, oziroma da se za določen del zadolži. V zadnjem času pa je tudi do kreditov težko priti, izposojen denar pa ima visoko ceno. Zato ocenjujem, da za Slovenijo zgolj za-

našanje na sredstva iz naslova PRP ni dobro.

Kako bo na razvoj kmetijstva vplivala menjava generacije gospodarjev kmetij? Ali morajo mladi kmetje vseeno drugače gledajo na vlogo »vzdrževalca« krajin?

Kmetije, ki so se razvile v zadnjih desetih letih in imajo kmetijsko pridelavo večjo od povprečja, so dejansko že mini podjetja s praviloma mladimi prevzemniki. Ti mladi gospodarji se obnašajo podjetniško in sledijo potrebam trga. Za njih je pridelava najbolj pomembna. Iščejo nove tržne izize, nove tržne niše in so pri tem uspešni.

Drugače pa je v hribih. Tam mladi kmetje iščejo zaposlitve tudi v drugih dejavnostih. Pogosto še želijo ohraniti kmetijo in na njej živeti, ne pa samo od nje. Njim zanesljivo bolj ustrezajo ukrepi, ki so proizvodno nevezani. Ali je to dobro ali slabo, bo pokazal čas. Dobra plat je zanesljivo to, da ostaja podeželje poseljeno tudi v odročnih in za kmetijstvo manj primernih pogojih.

Podpiram pa predlog za izdatnejšo podporo mladim skozi shemo za mlade kmete v okviru prenovljene SKP.

Evropska unija je v času približevanja Slovenije začela intenzivno odpirati svoje meje tako za gospodarsko razvite države kot tudi za države tretjega sveta. »Vse, razen orožja« je bil slogan tistega časa. Tudi zadnja leta smo priča vedno vnovičnemu popuščanju WTO.

To je globalna težava. Vsakodnevno dobivamo ceno in poceni hrano iz zelo oddaljenih držav, katere kakovost in neoporečnost sta lah-

ko vprašljivi. Težko je zagotoviti tako močno kontrolo, ki bi preprečila vdor manj kakovostne in poceni hrane na evropske trgovinske police. Poglejte primer genetsko spremenjenih organizmov – pri nas jih je prepovedano gojiti, zunaj EU pa so nekatere kulture že skoraj izključno genetsko spremenjene. Ob večji odpornosti in večjem pridelku je izdelek logično cenovno ugodnejši. EU je svoje kmetijstvo in živilsko industrijo s tako široko odprtimi vrati predvsem proti tretjem svetu postavila v izjemno težak položaj. Tu bo nujno potrebno nekaj spremeniti.

Projekti spodbujanja uporabe lokalno pridelane hrane so sicer zelo dobrodošli, vendar se pogosto ustavi pri ceni. Tako pri javnih naročilih kot tudi pri kupni moči porabnikov. Če bomo skupaj v EU (tudi ob pomoči ukrepov SKP) dosegli znižanje cene hrane, bo uspeh zagotovljen. V obratnem primeru je težko verjetno.

Kaj bi lahko poudarili kot pozitivno plat SKP in predvidenih sprememb?

No, v Sloveniji smo julija dobili trinajsti zaščiteni izdelek. Med drugim se mi zdi ravno ta sistem kakovostnih znakov na evropski ravni zelo pomemben in pozitiven. Evropska unija je s premišljeno promocijo dosegla zelo dobro razpoznavnost kakovostnih znakov tako znotraj EU kot tudi širše. Na takšen način so tradicionalni izdelki pridobili na veljavi in na ceni. Mislim, da bi marsikateri med danes zaščitenimi izdelki ostal le lokalno poznan in gospodarsko gledano obrobnege pomena. Tako pa so danes marsikje pomemben vir dohodkov tako za kmetije kot za manjše predelovalne obrate

na podeželju. Za Slovenijo je dosedanjih trinajst zaščitenih pomemben dosežek. Prepričan pa sem, da bomo dočakali še kakšen izdelek z odobrenim kakovostnim znakom in s tem z zaščito.

Že pred vstopom Slovenije v EU smo močno spodbujali stanovsko združevanje na mednarodni ravni. Skupni nastop mladih, kmetov, zadrug, kmetov ..., to je tisto, kar zagotavlja trden položaj tako doma kot v evropskem in celo svetovnem merilu. Pri tem velja tisto staro pravilo – od vseh teh organizacij, združenj bomo dobili toliko, kolikor bomo sami dejavni. Možnosti so, samo izkoristiti jih je potrebno.

V prihodnje se obeta več podpore organizacijam proizvajalcev. V preteklosti so bili nekateri poizkusi, vendar je bilo premalo podpore – tudi finančne. Zanesljivo bo več sredstev doprineslo k premiku v smeri organiziranja proizvajalcev. Najprimernejša oblika organiziranja se razlikuje od primera do primera. Danes je jasno, da je posameznik prešibak za nastop na trgu. Samo skupna promocija in skupni tržni nastopi lahko doprinesejo k razvoju in gospodarski moči vseh panog v kmetijstvu.

V Sloveniji je žal še vedno preveč individualizma – tudi ali predvsem v kmetijstvu. Dokler se ta naša miselnost ne bo spremenila, dokler ne bomo spoznali, da je potrebno sodelovati v dobro slehernika in skupnosti, toliko časa se ne bomo kaj dosti premaknili naprej. Potrebno je spremeniti miselnost – na tem in na še kakšnem področju!

»TATJANA ČOP

Naše delo bo treba prilagoditi izzivu večje pridelave hrane

Pogovor z mag. Miranom Nagličem, vodjo sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo pri KGZS, o vlogi in izzivih, ki stojijo pred kmetijsko svetovalno službo.

Vloga strokovnih služb Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) pri izvajanju skupne kmetijske politike (SKP) je nepogrešljiva. SKP, ki se v pretežni meri financira iz proračuna Evropske unije, je precej zapletena. Postopki za koriščenje sredstev so zahtevni, zato v večini držav EU obstajajo službe, ki kmetom pomagajo pri koriščenju sredstev. V Sloveniji levji delež te pomoči opravi kmetijska svetovalna služba (KSS) pri KGZS. Argumente, zakaj imamo pri nas tako organizirano svetovanje kmetom in ga je smiselno, z upoštevanjem novih izzivov, imeti tudi v prihodnje, nam je predstavil mag. Miran Naglič, vodja sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo pri KGZS.

Čeprav je še vedno veliko dela z izvedbo ukrepov SKP, je osnovno poslanstvo kmetijske svetovalne službe strokovno svetovanje kmetom. Kakšni so izzivi službe za danes in jutri?

Najpomembnejša vloga KSS je spodbujanje pridelave hrane za povečanje samooskrbe z zdravo in varno hrano. Ob tem je treba kmetijske pridelke prodati po cenah, ki zagotavljajo poslovno uspešnost kmetij. Temelj je povezovanje na dveh ravneh. Prva je povezovanje pridelave v tehnološkem smislu. To pomeni, da je treba tehnologijo pridelave toliko poglobiti, da bodo pridelki različnih pridelovalcev primerljivi, da jih bo možno prodajati v večje trgovske sisteme. Trgovci namreč na prodajnih policah potrebujejo pridelke, ki so po

Sodobna družba pričakuje, da kmetje kmetujejo tako, da ohranjajo okolje, skrbijo za dobrobit živali in pridelajo okusno, zdravo in varno hrano.

kakovosti čim bolj izenačeni. Drugo je povezovanje za enoten nastop na trgu, da se bo tehnološko povezovanje odrazilo tudi v višji odkupni ceni.

Ključna bo tehnološka usposobljenost, kar pomeni po eni strani znanje za pridelavo, po drugi strani pa tehniko, ki bo pridelavo omogočila. Javnost pri tem sicer največkrat vidi le traktorje, vendar je ključno tehnološko sledenje kmetijsko razvitejšim državam. Strokovno znanje je ključni pogoj za napredek kmetijske pridelave, zato služba namenja veliko pozornosti različnim oblikam izobraževanj in usposabljanj pridelovalcev. V krizi je vlaganje v tehnološki razvoj težko, vendar

edino vodi iz krize. Upamo, da se bodo ljudje, ki odločajo o financiranju služb, tega zavedali. Sami pa se moramo kot razvojna služba strokovno izpopolnjevati, predvsem za pomoč pri konkretnih vprašanjih in pomoč kmetom pri pridelavi, delavi in trženju.

Kako je vključena KSS v pripravo in izvedbo skupne kmetijske politike?

Izvedba skupne kmetijske politike na ravni EU in vsake članice temelji na programih za sedemletna obdobja. Kmetijski svetovalci sodelujejo pri pripravi programov, kjer zastopajo interese slovenskih kmetov in kmetijstva. Vključeni so v pri-

Delo Javne službe kmetijskega svetovanja v letu 2011:

- pomoč pri pripravi na registracijo dopolnilnih dejavnosti več kot 600 kmetijam,
- izvedba več kot 2000 izobraževanj za kmete – 60.000 udeležencev,
- več kot 300 izvedenih postopkov potrjevanja nacionalne poklicne kvalifikacije,
- izvedba kampanje za oddajo zahtevkov za ukrepe skupne kmetijske politike – vnos 60.000 vlog,
- svetovanje, izdelava vlog in poslovnih načrtov ter uveljavljanje zahtevkov za ukrepe razvoja podeželja, na določenih razpisih pripravljenih več kot 80 % vlog,
- okrog 150.000 osebnih nasvetov,
- 1.200 kmetijam pomagamo pri spremljanju metodologije knjigovodstva (FADN).

pravo in prenos SKP v slovensko zakonodajo, sodelujejo pri oblikovanju ukrepov, zlasti iz Programa razvoja podeželja (PRP). Pri tem dajejo prednost v Sloveniji izvedljivim ukrepom, s katerimi lahko nadgradimo obstoječe ravnanje kmetov tako, da upravičimo sredstva EU za določeno področje.

Velika pozornost je namenjena izobraževanju in obveščanju kmetov o vseh možnostih za pridobitev sredstev. Kmetijski svetovalci sodelujejo pri pripravi in izvedbi investicij na kmetijah, tako da obveščajo o njihovih možnostih, svetujejo pri izbiri novih tehnologij, pomagajo pri pripravi vlog za kandidiranje na razpise, izdelujejo zahtevne poslovne načrte ter zahtevke za izplačilo sredstev.

Veliko časa in znanja namenijo izvedbi vnosa zbirnih vlog. Pri tem svetovalci kmetom svetujejo in pomagajo uveljavljati vse ukrepe, ki sodijo na njihove kmetije. Kmetijski svetovalci v računalniški sistem vnešajo vsako leto okrog 60.000 vlog, kar je več kot 99 odstotkov vseh vlog. Pomagajo pri odpravi pomanjkljivosti med izvedbo postopkov odobritve ali pri morebitnih pritožbah. Kmetijska svetovalna služba je tudi pristojna za svetovanje iz vsebin navzkrižne skladnosti.

Kje je vloga KSS pri izvedbi skupne kmetijske politike najpomembnejša?

Prenos znanja za povečanje kmetijske pridelave doma, za naravi bolj prijazne načine kmetovanja, kot so ekološko kmetovanje, integrirana pridelava ter vrsta drugih kmetijsko-okoljskih ukrepov, in pomoč pri prilagoditvi slovenskega kmetijstva SKP je najpomembnejša vloga.

Sodobna družba namreč

pričakuje, da kmetje kmetujejo tako, da ohranjajo okolje, skrbijo za dobro počutje živali in trajnostno gospodarstvo, pri tem pa pridelujejo zadosti kakovostne, zdrave hrane z okusom in lepim videzom. Povedano drugače, koriščenje sredstev iz proračuna je treba pred javnostjo upravičiti tako, da vidi tudi širše sprejemljive vidike kmetovanja.

To zahteva nova znanja, drugačne pristope, ki jih morajo osvojiti najprej svetovalci in le-te skozi nove tehnologije ter tehnološke postopke uveljaviti na kmetijah, pri tem pa še poskrbeti za ekonomsko učinkovitost.

V okviru SKP imajo pomembno mesto ukrepi za gozdarstvo. Kateri od teh ukrepov so po mnenju KGZS prednostni, da bi bolje izkoristili potencial naših gozdov?

KGZS se je od nastanka zavzemala, da bi se iz Programa razvoja podeželja financirali tudi ukrepi s področja gozdarstva. Tako so bili v program-

skem obdobju 2007–2013 vključeni ukrepi za povečanje gospodarske vrednosti gozdov, dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom ter za diverzifikacijo v nekmetijske dejavnosti.

Zanimanje za gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in gozdnih vlak ter pripravo gozdnih vlak (ukrep 122) je presegel vsa pričakovanja. Na KGZS menimo, da je gozdna infrastruktura osnovni pogoj za ustrezno gospodarjenje z gozdom; zato prednostno podpiramo ukrepe za gradnjo gozdnih prometnic (cest in vlak). Le ustrezna gostota gozdnih prometnic lahko omogoča dobro gospodarjenje z gozdom.

Podpiramo tudi ukrepe prve predelave lesa, da tako posekan les dobi dodano vrednost (žagan les ali les za kurjavo – sekanci, polena). Za naslednje programske obdobje smo poleg obstoječih gozdarskih oz. z gozdarstvom povezanih ukrepov podali še predloge za spodbujanje nekaterih okoljskih ukrepov, predvsem za

boljše izkoriščanje rastiščnih potencialov (nega, redčenja).

Pri gospodarjenju z gozdom bo potrebno v prihodnje povečati realizacijo poseka lesa, saj posekamo komaj dve tretjini tistega, kar bi ob skrbnem trajnostnem gospodarjenju z gozdom lahko. Ko govorimo o obnovljivih virih energije, je v Sloveniji edina realna opcija koriščenje biomase iz gozda in zaraščajočih zemljišč. Pridelava kmetijskih kultur na kmetijskih zemljiščih za energijo je v Sloveniji zaradi majhnega deleža kmetijskih zemljišč, posebej njiv, po moji oceni neracionalno početje, zato je nujno sprejeti operativne ukrepe za povečanje koriščenja biomase.

Tako kot na splošno v kmetijstvu je tudi v gozdarstvu nepovezanost lastnikov vzrok za doseganje prenizkih odkupnih cen lesa. Lastniki gozdov se tudi prepočasi odzivajo na pozive KGZS za vključitev v certifikacijo lesa, saj je tudi certifikat o trajnostnem gospodarjenju z gozdom vse pomembnejši element cene.

Strokovne službe v kmetijstvu, ki delujejo pod okriljem KGZS, so pod pritiski racionalizacije porabe proračunskih sredstev. Kakšne so lahko dolgoročne negativne posledice občutnejšega krčenja sredstev?

Po mojem vedenju smo edina javna služba v državi, ki za svoje delo v letošnjem letu še ni prejela plačila. Gre za plače in stroške, povezane z delom, za sedem mesecev letošnjega leta. Svoje delo opravljamo v skladu s pripravljenim programom dela vestno in tekoče ter izpolnjujemo vse omejitve, ki jih je za javne uslužbenke sprejela vlada. Kmetijska sve-

KMETIJSKA SVETOVALNA SLUŽBA SLOVENIJE

Kmetijska svetovalna služba, ki deluje v okviru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KSS), izvaja naloge javne službe kmetijskega svetovanja na območju vse Slovenije za vse panoge, ki sestavljajo slovensko kmetijstvo in podeželje. Organizirana je v osmih kmetijsko-gozdarskih zavodih in zaposluje 310 ljudi. Delo vodi in usmerja sektor za kmetijstvo in gozdarstvo na zborničnem uradu. Splošne naloge izvajajo terenski svetovalci na 62 izpostavah KSS, na specialističnem področju pa delujejo strokovnjaki za posamezna področja.

tovalna služba se je pri izvedbi na Vladi RS potrjenih vsakoletnih programov dela veskoletnih programov dela prilagajala potrebam kmetij in potrebam Slovenije pri izvedbi SKP. Zaradi vsakoletnih težav s financiranjem službe (zamede pri plačilu s strani države za približno pol leta) je bila že do zdaj prisiljena poslovati racionalno. Tudi v prihodnje ne vidim razlogov, ki bi ovirali prilagoditve v smeri izboljšanja delovanja službe za cilje, ki jih bo Slovenija sprejela po tehničnem premisleku. Žal pa se v zadnjem obdobju, ko ni denarja in morajo tudi naši sopotniki racionalizirati poslovanje, pojavljajo ad hoc kritike in predlogi po reorganizaciji službe, za katerimi stojijo nekateri posamezni interesi po denarju in so po naših ocenah dolgoročno vprašljivi. Ponavljam, sprejemamo vse dolgoročno učinkovite in racionalne predloge za izboljšanje delovanja službe, škodljivo za kmetijstvo in Slovenijo pa je nasadanje nekaterim neutemeljenim kritikam službe in nekaterim predlogom po reorganizaciji službe, ki bodo še zmanjšali domačo kmetijsko pridelavo.

Praksa zadnjega desetletja kaže, da je delo KSS ključnega pomena za izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike. Kakovostno in pravočasno smo tudi letos izvedli subvencijsko kampanjo, ki je osnova za koriščenje kakršnihkoli sredstev skupne kmetijske politike. Tako kmetje lahko pridobijo plačila iz prvega stebra SKP, hkrati pa pridobijo možnost, da kandidirajo na razpise, s katerimi pridobijo sredstva za sofinanciranje naložb. Dejavno smo vključeni v delo na razpisih ter tekoče izvajamo vse svetovalne dejavnosti na teh-

nološkem področju.

Resnejši posegi v način financiranja službe bi lahko poslabšali uspešnost črpanja sredstev Slovenije iz skladov EU. In kot že omenjeno, v času krize je to toliko pomembnejše, saj ta sredstva prispevajo k boljšemu ekonomskemu položaju kmetij.

Pri izvedbi SKP po letu 2013 bo prišlo do določenih sprememb. Kako se na to pripravljamo KSS?

V javni službi kmetijskega svetovanja pozorno spremljamo smeri razvoja SKP, v razpravah pa zagovarjamo posebnosti slovenskega kmetijstva in zastopamo interese slovenskih kmetov. Poleg pridobivanja informacij hkrati že obveščamo kmete, saj bodo nekatere prilagoditve lažje izvedli, če bodo nanje pripravljene. Vsebina SKP še ni v celoti usklajena, zato zagovarjamo predloge, ki bi upoštevali našo kmetijsko realnost.

Tako predlagamo posebno shemo za mlade kmete, kjer bi ob jasnih programih razvoja kmetij sprostili namene porabe pridobljenega denarja ter omogočili kmetijam samostojnejši razvoj. V Sloveniji imamo zelo neugodno starostno strukturo nosilcev kmetij. Na vsakega do 35 let starega nosilca kmetije jih imamo 14 starejših od 55 let.

Več poudarka potrebujejo nekatere panoge, kot so prašičereja, vrtnarstvo, sadjarstvo, dopolnilne dejavnosti na kmetiji in ekološko kmetijstvo. Temu bomo tudi v okviru programa dela namenili več pozornosti, povečali obseg svetovanja.

Priljubljeni smo na to, da bomo izboljšali specialistično svetovanje v timih specialistov

različnih panog, specialistično delo v panožnih in strokovnih sposobni nuditi še kakovostnejše in konkretnije nasvete za razvoj slovenskih kmetij. Okoliščine nas postavljajo pred izziv, ki narekuje spremembo

koncepta dela, ki mora iz svetovanja iti v pospeševanje pridelave hrane ob zagotavljanju poseljenosti slovenskega podeželja ter varovanju proizvodnih virov.

» MARJAN PAPEŽ

Ali ste vedeli?

- Skupna kmetijska politika (SKP) je edina politika, ki se v celoti enotno vodi na ravni Evropske unije (EU).
- Kmetijstvo je v proračunskem smislu druga najpomembnejša politika EU.
- Delež proračuna EU za kmetijstvo je leta 1984 znašal 72 odstotkov, danes pa je ta delež le še 45 odstotkov.
- Povprečna družina danes porabi za hrano 15 odstotkov prihodkov, pred petdesetimi leti pa je porabila kar 30 odstotkov.
- Vsak državljan EU prispeva v proračun za kmetijstvo približno 30 centov na dan, kar ni visoka cena za stabilno preskrbo z zdravo in kakovostno hrano po zmernih cenah.
- Skupna kmetijska politika s številnimi ukrepi prispeva k blaženju podnebnih sprememb.
- Za upravičenost do prejemanja sredstev iz ukrepov SKP kmetje upoštevajo načela dobre kmetijske prakse, ki upošteva varovanje okolja, dobro počutje živali ter varuje zdravje ljudi in živali.
- Kmetijstvo z gozdarstvom in ribištvom nudi zaposlitev 13,6 milijonom prebivalcev EU.
- V živilskopredelovalni industriji je zaposlenih 5 milijonov prebivalcev EU.
- Kmetijstvo v širšem smislu nudi 8,6 odstotkov delovnih mest v EU.
- V EU še vedno prevladujejo majhne kmetije – povprečna velikost je 12,6 hektarjev.
- Povprečna velikost kmetij v Sloveniji je dvakrat manjša od povprečja EU, le dobrih 6 hektarjev.
- Več kot dve tretjini slovenskih kmetijskih zemljišč je na območjih z omejenimi možnostmi za kmetovanje (strmine, barjanska tla, kraški svet ...).
- V Sloveniji je več kot 2000 ekoloških kmetij, ki obdelujejo skoraj 30.000 hektarov površin.
- **Slovensko kmetijstvo je zaradi majhnih kmetij, razdrobljene posesti, območij s težjimi pogoji za pridelavo, neugodnih talnih in podnebnih dejavnikov še posebej ranljivo in toliko bolj potrebuje ukrepe, ki v Sloveniji omogočajo pridelavo hrane ter ohranjajo poseljeno in obdelano podeželje.**

Kakovostna naložba je začetek, ne zaključek razvoja kmetije

Pogovor z mag. Zdenko Kramar, specialistko za razvoj podeželja pri KGZS – Zavodu Novo mesto

Teško si predstavljamo izvedbo ukrepov skupne kmetijske politike (SKP) brez mreže kmetijske svetovalne službe (KSS) na terenu. Splošni svetovalci in specialisti delujejo na različnih področjih in kmetom z nasveti pomagajo k uspešnejšemu kmetovanju in gospodarjenju na kmetijah. Za slednje so velikega pomena 'razvojna' sredstva SKP, kjer je pomoč strokovnih služb pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije nepogrešljiva.

Zanimanje za pridobivanje razvojnih sredstev je med kmeti veliko. Za kandidiranje na razpise pa se jih odloči sorazmerno malo. Kje se največkrat zatakne?

Najpogostejši vzrok je pomanjkanje denarja na kmetijah. Temu sledi »nenaklonjenost« do obveznosti po tem, ko kmetija pridobi pozitivno odločbo o dodelitvi sredstev. A težave ne predstavlja izpolnjevanje obveznosti v zvezi z naložbo na kmetiji, ampak vodenje potrebnih evidenc (npr. FADN) in nelagodje ob številnih spremljajočih kontrolah.

Pri naložbah, ki so povezane z objekti, kar precej težav predstavlja pridobitev ustreznih upravnih (gradbenih) dovoljenj, še zlasti ob rekonstrukcijah in investicijskem vzdrževanju gospodarskih objektov.

Seveda za številne kmetije

predstavljajo omejitve vhodni kriteriji, vendar predvsem število doseženih točk kot vstopni prag. Med posameznimi razpisi pa je to zelo različno in bi težko posploševali.

Ocenjujem, da se je sistem javnih razpisov v zadnjih letih spremenil do take mere, da administrativna zahtevnost (potrebne priloge k vlogi) ne predstavlja več večjih težav. Mislim pa, da nikakor ne smemo pozabiti vidika negotovosti zaradi prodaje pridelkov, nihanja odkupnih cen po zaključeni naložbi ... Prejemnik sredstev je namreč dolžan ohranjati naravo oz. obseg naložbe.

Menim, da se številne kmetije ne odločijo za prijavo na razpise tudi zaradi negotovosti in pavšalnih informacij, ki jih imajo o »načinih in postopkih koriščenja« tovrstnih sredstev. Zelo pomembno je, da posameznik že na začetku pridobi kar se da celovito in strokovno korektno informacijo, kakšne so možnosti, kakšni so načini koriščenja finančnih sredstev za naložbe na kmetijah od prijave pa do trenutka, ko bo dobil obljubljeni denar na svoj račun. Pa tudi še pet let po tem Zadržki so še zaradi tveganja, da bo vloga zavržena; da bo pre malo točk pri zaprtih razpisih ali prepozna oddaja pri odprtih Pri kmetijskih svetovalcih je tovrstne informacije zagotovo mogoče dobiti, saj spre-

V javnosti je še vedno premalo znano, da sredstva iz evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja niso namenjena samo kmetom. (Foto: Martin Mavsar)

mljamo naložbo od prijave do zahtevka.

Pogosto se zatakne tudi zaradi nenehnega spreminjanja razpisnih pogojev in ker ne poznamo natančnih terminov objave posameznih razpisov. Potencialni vlagatelji pogostokrat za ravnokar objavljeni razpis nimajo pogojev ali ustrezne dokumentacije.

Pri koriščenju razvojnih sredstev javnost pogosto moti, da kmetje dobijo precej sredstev. Kako to zagovarjati pred javnostjo, kako pojasniti, da ...?

S sprejemom SKP smo se odločili, da kmetijstva ne obravnavamo kot »čisto« gospodarsko dejavnost. Torej pridelovalec ne plačujemo pridelkov po realnih cenah, ki bi jih morali dosežati na trgu. Razliko krijejo nekatera finančna sredstva ukrepov SKP ... Drugo je, po kakšni ceni plačujemo prehranske izdelke v trgovinah.

Sredstva za naložbe pridobijo kmetije v okviru ukrepov SKP, vendar tak način sofinanciranja iz drugih virov obstaja tudi pri številnih drugih naložbah za nekmetijske namene.

Sicer pa je javnosti ver-

jetno premalo znano, da kar nekaj finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (ESKRP) ni namenjenih kmetu in kmetijstvu, ampak je nabor upravičencev zelo širok (od občin do mikropodjetij). Bolj kot pojasnjevati, zakaj, se mi zdi pomembno poudariti, kaj s prejetimi finančnimi sredstvi dosežemo. Mogoče še bolje, kaj bi bilo s slovenskim podeželjem, če tega denarja ne bi bilo.

Slovenske kmetije so za mnoge razpise 'premajhne'. Na kakšne načine pa so lahko tudi take kmetije vključene v koriščenje razvojnih sredstev?

Velikokrat bi lahko bile bolj učinkovito vključene posredno preko organizatorjev odkupa. S skupno opremo, prostori itn., ki bi bili kupljeni s pomočjo razvojnih sredstev.

Tudi v okviru PRP 2007 – 2013 je kar nekaj ukrepov, kjer ostajajo sredstva neizkoriščena in kriteriji prijave niso neposredno vezani na velikost kmetije (npr. ukrepi, povezani s povečevanjem obsega prodaje prehranskih izdelkov, vključenih v sheme kakovosti). V posameznih primerih je sicer take kmetije mogoče vključiti v t. i. »širše projekte«, kot je npr. LEADER. Ampak gre bolj za vzorec kot pa za dejansko priložnost za pridobivanje finančnih sredstev za naložbe na kmetijah.

Ali dajejo sredstva iz ukrepov SKP v Sloveniji zelene učinke?

Verjetno so glede tega mnenja deljena. SKP pomeni namreč plačilne pravice in druga plačila po površinah, pa tudi sredstva za naložbe. Na večini kmetij, ki se kontinui-

Na večini kmetij, ki se kontinuirano odločajo za koriščenje sredstev, namenjenih za naložbe, je razvoj opazen.

rano odločajo za koriščenje sredstev, namenjenih za naložbe, je zagotovo opazen razvoj. Lahko pa bi razpravljali o tem, kako učinkovito so porabljena sredstva. Verjamem, da je kakovostna naložba (ki je seveda tudi ekonomsko upravičena) lahko začetek in ne zaključek razvoja na kmetiji.

Zaradi povečanja storilnosti je v kmetijstvu vse manj delovnih mest. Kakšne so alternative na podeželju, ki jih omogoča SKP?

Za manjše število delovnih mest v primarni kmetijski pridelavi to ni edini vzrok. Je pa zagotovo najpomembnejši. Manjša samooskrba s hrano pomeni, da je zmanjšan obseg primarne kmetijske pridelave. Torej tudi zaradi tega ni delovnih mest. Zaradi tega tudi ni manjših predelovalnih obratov na kmetijah in tako tudi ne dodatnih delovnih mest na tem segmentu.

Ko govorimo o delovnih mestih na kmetijah (res polni zaposlenosti na kmetijah), verjetno ta delovna mesta niso posebej privlačna – tako po dohodku kot naravi dela. Po tem se ne razlikujemo od drugih držav EU. Če bodo imeli ljudje možnost »lažjega in boljšega zaslužka«, se bodo pač odločili za tako delovno mesto. Mislim, da je pošteno razmišljati na ta način.

Drugo pa je, ko govorimo o t. i. pomenu kmetijstva glede prehranske varnosti in njegove ključne vloge pri urejanju oz. ohranjanju prostora. Vse, o čemer že nekaj let govorimo – povečanje samooskrbe, izboljšanje konkurenčnosti, organiziranost, vključevanje v sheme kakovosti –, moramo samo neposredno izpeljati na terenu. To nam omogočajo že sedanji ukrepi SKP, še več usmerjenih k lokalni pridelavi in prodaji ter vključevanje v sheme kakovosti pa je mogo-

če pričakovati v programskem obdobju 2014–2020. Z res načrtnim večletnim delom je mogoče na ta način pridobiti kar nekaj delovnih mest.

Poteka intenzivna razprava o prihodnosti SKP po letu 2013. Kje vi, ki v praksi pomagata kmetom, vidite možnost, da bi bili razpisi prijaznejši do manjših kmetij?

Verjetno bo treba najprej opredeliti, kaj pomeni majhna kmetija. Tudi če najprej pomislimo na površino kmetijskih zemljišč, ki jih ta kmetija obdeluje, zaradi posebnosti posameznih panog in dejavnosti na kmetiji to ne more biti edini kriterij.

Še vedno verjamem, da bi bilo prav, če bi imeli za majhne kmetije za naložbe v primarno kmetijsko pridelavo na voljo samostojni razpis z natančnejše določenimi ekonomskimi parametri učinkov naložbe.

» MARJAN PAPEŽ

Izvajali smo jo že pred vstopom v Evropsko unijo

Predstavljamo skupno kmetijsko politiko na primerih dobrih praks.

V Sloveniji smo začeli s primerljivimi ukrepi in projekti, kot jih je izvajala Evropska unija (EU) v okviru skupne kmetijske politike (SKP) konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. S približevanjem Evropski uniji v devetdesetih letih je naša politika

povzemala ključne smernice SKP in to udeleževala z ukrepi, ki jih je financirala sama. Nadaljevanje ukrepov je sledilo skozi predpristopno pomoč (SAPARD), ob vstopu v EU pa smo začeli enakopravno kot stare članice EU črpati sredstva za ukrepe SKP.

Na primerih dobrih praks razvoja kmetij in projektov, ki so obsegali lokalno ali regionalno raven, lahko dobite prve vtis pestrosti ukrepov SKP, ki so prispevali k razvoju slovenskega podeželja. Predstavljeni primeri so se razvili s pomočjo ukrepov skupne kmetij-

ske politike. Prav je, da ob tem poudarimo, da je bila tako pri predstavljenih primerih kot tudi sicer ključna vloga kmetijske svetovalne službe pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

» MARJAN PAPEŽ

Skupna kmetijska politika omogoča celovit razvoj podeželja!

Prijat'li, spet trte so rodile

Vinogradništvo je del identitete pokrajine in ljudi.

Naravne danosti na Štajerskem omogočajo pridelavo vin svetovne kakovosti, ki jo je priznaval že dunajski dvor. Vinogradništvo je na tem območju del identitete ljudi, je več kot samo kmetijska dejavnost. Skrbi za prostorsko ureditev ter kulturno in poseljeno krajino.

Slovensko vinogradništvo je v Evropski uniji po svoji velikosti sicer neznatno, po svojih posebnostih pa območje izjemne odličnosti. Več kot dve tretjini slovenskih vinogradov je v strmih, delež ročnega dela je velik. Trta raste tam, kjer pridelava drugih kmetijskih kultur le redko pride v poštev. To so razlogi, da v Evropski uniji pripada slovenskemu vinogradništvu izjemno mesto.

Slovenija se je že desetletja pred vstopom v EU zavedala pomena prepoznavnosti vin, ki je bil udeležan v Zaščitni znamki slovenskih vin. Osamosvojitve Slovenije je prinesla nove izzive in priložnosti, ki so omogočile pospešen razvoj zasebnega vinogradništva in vinarstva. Vina so postala še bolj kakovostna, poiskati pa je bilo treba nove poti do kupcev.

V začetku devetdesetih let so v okviru Republiške uprave za pospeševanje kmetijstva in v sodelovanju z drugimi lokalnimi nosilci razvoja pristopili k iskanju novih poti. Po vzoru primerljivih pristopov k celostnemu razvoju podeželja, ki jih je SKP v takratnih državah članicah že podpirala, so se za povezovanje vinogradnikov, vinarjev in drugih ponudnikov začele vzpostavljati vinske turistične ceste (VTC). Tako je bilo na območju celotne Slovenije ustanovljenih dvajset vinskih turističnih cest, od tega enajst v vinorodni deželi Podravje.

Vinogradništvo v Sloveniji marsikje zaradi strmih leg zahteva veliko ročnega dela. (Foto: Tomo Jeseničnik)

Pomembno vlogo na tem območju so odigrali kmetijski strokovnjaki pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije – Zavodu Maribor.

VTC so se vključevale v širši okvir razvojnih projektov celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV). Takratni razpisi so omogočali naložbe, ki so izboljšale infrastrukturo, urejenost objektov, vinskih kleti in kmetij z različnimi oblikami turističnih in dopolnilnih dejavnosti. S tem smo šli ob bok Evropski uniji, ki je leta 1999 z Agendo 2000 dala še večji poudarek razvoju podeželja. Tak pristop, ki ga SKP podpira tudi sedaj in ga bo v prihodnosti še bolj podpirala, pa ne koristi samo kmetom in podeželju, temveč je vsem državljanom Slovenije in Evropske unije!

» SIMONA HAUPTMAN

Skupna kmetijska politika ohranja narodno identiteto: spodbuja razvoj podeželja s podporo turizmu in dopolnilnim dejavnostim na kmetijah.

Turistična kmetija Stoglej: stoj in glej!

Veščine dela z gosti imajo globoke korenine.

Neugodni pogoji za kmetovanje v Sloveniji ter razmere na trgu kmetom pogosto ne zagotavljajo primerne dohodka, zato iščejo nove možnosti za zaslužek in zaposlitev. Med njimi so najbolj pomembne dopolnilne dejavnosti na kmetiji, kjer lahko oplemenitijo svoje znanje in delo.

Pomembno vlogo pri tem imajo ženske, ki so pogosto pobudnice uvajanja novih dejavnosti, pa tudi nosilke razvoja le-teh. Z dopolnilnimi dejavnostmi kmečke družine zagotavljajo dodatni dohodek, bogatijo ponudbo podeželja in ohranjajo kulturno, etnološko, naravno in lokalno gastronomsko dediščino. Pri odločitvah za dopolnilne dejavnosti in razvoj le-teh je pomoč kmetijskih svetovalcev nepogrešljiva.

Na območju Kmetijsko gozdarskega zavoda Celje je v primerjavi z drugimi območji v Sloveniji najbolj razvit turizem na kmetijah, s katerim se trenutno ukvarja 172 kmetij.

Kmetiji Milene in Tomaža Marolt, po domače Stoglej, ležita v gorskih zaselkih Podveža in Krnice, nedaleč od znanega turističnega kraja Luče ob Savinji in Logarske doline.

Osnovna dejavnost na kmetiji je že od nekdaj govedoreja. Od leta 1935 jim dodaten dohodek predstavlja tudi sprejemanje gostov, kar pove, da imajo Maroltovi pri tem dolgoletne izkušnje. Na kmetiji so imeli vse do začetka adaptacije in gradnje prizidka v letu 2003 zelo dobro zasedenost z visokim odstotkom stalnih gostov. Vendar so lahko goste sprejemali le v glavni sezoni, saj v zimskem času ni bilo možnosti ogrevanja. Od leta 2006, ko so zaključili investicije, ki so bile sofinancirane iz evropskih sredstev, lahko na kmetiji z najvišjo kategorijo štiri jabolka sprejemajo goste vse leto. Z lokalnimi gastronomskimi dobrotami razvijajo tudi izletniške goste, ki jih privabljajo zna-

Na kmetiji Stoglej so s sredstvi ukrepov SKP izboljšali in obogatili turistično dejavnost na kmetiji.

menitosti in lepote Zgornje Savinjske doline.

Na kmetiji ves čas sledijo novim smernicam, zato je kmetija pridobila **znak specializirane ponudbe družinam z otroki prijazna kmetija**. Prejeli so tudi številna priznanja za zasluge pri razvoju turizma v kraju, Milena pa kar nekaj zlatih priznanj za krušne izdelke na razstavah Dobrote slovenskih kmetij.

» VESNA ČUČEK,

» JOŽICA KRAŠOVEC,

» BERNARDA BREZOVNIK

Skupna kmetijska politika je s podporo ohranjanju kulinarčne dediščine pripravljena na prihodnost!

Mmm, diši po Prekmurju!

Kulinarična pestrost, ki ji skoraj ni para.

Slovenija ima zelo bogato in raznoliko kulinarično tradicijo s številnimi posebnostmi, ki odražajo naravne danosti nekega okolja. Prekmurje je znano po kulinaričnih posebnostih, ki ohranjajo svoja stara poimenovanja in tradicijo priprave. Prekmurska gibanica, bujta repa, bograč, dōdōli so jedi, ki so značilne za Prekmurje, Prekmurci pa radi postrežejo še s prekmursko šunko, domačo zaseko, pajanim krūjom, retaši, posolonkami, pereci pa tudi bučno olje ne sme manjkati.

Skupna kmetijska politika podpira ohranjanje tradicije na po-

deželju, znotraj tega tudi kulinarično dediščino. V Prekmurju so v okviru kmetijske svetovalne službe pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije – Zavodu Murska Sobota v sodelovanju z drugimi lokalnimi nosilci razvoja pristopili k zaščiti in promociji kulinaričnih posebnosti njihovega območja.

Leta 2000 so ustanovili Društvo za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot, ki združuje pridelovalce, ponudnike in ljubitelje prekmurskih dobrot v prizadevanjih za izboljšanje kakovosti, zaščito geografskega porekla in promocijo prekmurskih dobrot.

Pod okriljem Društva se je v okviru projektov čezmejnega sodelovanja leta 2002 izoblikovala kolektivna blagovna znamka »Diši po Prekmurju«, ki povezuje najznačilnejše kulinarčne in prehrabene posebnosti regije. Pod blagovno znamko se trenutno trži dva zaščitena izdelka: prekmurska gibanica kot zajamčena tradicionalna posebnost in prekmurska šunka kot nosilka zaščite geografskega porekla. Ponudniki so v procesu certificiranja dokazali, da proizvajajo prekmursko gibanico oz. prekmursko šunko v skladu z zahtevami zaščit. V ponudbo Diši po Prekmurju so vključeni tudi ponudniki drugih regionalnih izdelkov, kot so bučno olje, kis, naravni sokovi, med, vina itn.

Društvo izvaja projekt pospeševanja prodaje in obveščanja o prekmurski šunki in prekmurski gibanici s podporo sredstev iz ukrepov skupne kmetijske politike. Sredstva so namenjena za doseganje boljše prepoznavnosti obeh zaščiteneh izdelkov in tesnejše povezanosti ponudnikov pri trženju, predvsem pa, da imajo potrošniki s tem priložnost spoznavati ter čutiti okus in »vonj po Prekmurju«.

»ANDREJA HORVAT,

»DAMJAN JERIČ

Ponudniki so v procesu certificiranja dokazali, da proizvajajo prekmursko gibanico oz. prekmursko šunko v skladu z zahtevami zaščit. (Foto: Tatjana Čop)

Diši po Prekmurju – dvanajst let uspeha

Damjan Jerič s KGZS – Zavoda Murska Sobota je od samih začetkov s svojim znanjem in strokovnim delom prispeval k temu, da je projekt Diši po Prekmurju zaživel in se še danes uspešno razvija. Seveda je bila potrebna želja in volja vseh tistih, ki so se odločili, da izstopijo iz sivine nerazpoznavnosti. Prej hišne izdelave tradicionalnih prekmurskih dobrot so dobile ime in podobo, predvsem pa zanesljivega kupca. Tistega, ki od daleč spozna znak društva in mu verjame. Svoje so prispevali tudi kolegi in kolegice z zavoda. Vsem udeleženi pa je skupna vera v uspeh, ljubezen do Prekmurja in neusahljiva strast do svojega dela.

»Začelo se je pred dvanajstimi leti z ocenjevanjem prekmurske šunke na Kmetijsko gozdarskem zavodu Murska Sobota. V tistem obdobju je bila pomembna pobuda kmetijskih svetovalcev, ki so začeli organizirati ocenjevanja prekmurskih tradicionalnih izdelkov in na njih tudi dejavno sodelovali. Sam sem se priključil leto pozneje. Seveda ne bi prišlo do razvoja brez sodelovanja in zanimanja tako predelovalcev (mesarstvo Kodila) kot tudi kmetov. Osnovna zamisel

je bila namreč zaščita prekmurske šunke. To je bila tudi prva naloga Društva za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot. Dejansko smo prekmursko šunko zaščitili kar dvakrat – prvič po nacionalni zakonodaji in drugič po evropski. Sledila je zamisel o zaščiti gibanice. Ker smo ugotovili, da je proizvodnja vseh izdelkov premajhna, smo izdelali kolektivno blagovno znamko Diši po Prekmurju in jo pred desetimi leti zaščitili kot intelektualno lastnino.

Ves ta čas pa smo intenzivno delali na kontroli šunke in gibanice, potem pa vedno več tudi na promociji. Sam sem bil precej udeležen pri delu v društvu, vendar smo kmalu ugotovili, da se je za uspešnost dela potrebno posvetiti v celoti. Danes Društvo omogoča eno delovno mesto in pol. S tem imamo zagotovljeno nemoteno in uspešno delo tako na področju promocije kot tudi na področju notranje kontrole in podpore zunanji kontroli. Moja vloga v društvu pa še vedno ostaja svetovalna.

Tudi v prihodnje bomo v društvu delali na dveh glavnih področjih. Prvo je zagotavljanje kakovostne ponudbe izdelkov znotraj kolektivne znamke (notranja in zunanja kontrola za certificirane izdelke, zagotavljanje kakovosti za necertificirane izdelke, razvoj novih izdelkov...) Drugo področje pa je promocija izdelkov in proizvajalcev vključenih v blagovno znamko Diši po Prekmurju. (priprava promocijskega gradiva, stiki z javnostjo, objave v medijih, organizacija dogodkov ipd.).«

»TATJANA ČOP

Skupna kmetijska politika podpira mlade kmete s posebnim poudarkom na tistih, ki kmetujejo na območjih s težkimi pogoji za kmetovanje.

Hribci se ne dajo!

Mladi na podeželju so še solidarni.

Območja z omejenimi možnostmi za kmetovanje obsegajo več kot dve tretjini Slovenije. Odročna območja imajo manjše možnosti zaposlovanja, manj razvito infrastrukturo, pa tudi družinju večje razdalje med kraji niso naklonjene. Strmine, ki otežujejo strojno obdelavo, zahtevajo veliko ročnega dela. To zmanjšuje konkurenčnost hribovskega kmetijstva, s tem pa je tudi življenje na takih območjih manj privlačno za mlade.

Za boljšo kakovost življenja na podeželju je še posebno pomembno druženje, saj mladi premorejo veliko optimizma in volje, ki ji je treba dati podporo, da mladi vidijo svojo prihodnost in priložnost v hribovitem svetu. Pri tem je pomembna strokovna, organizacijska in moralna pomoč kmetijske svetovalne službe in drugih strokovnih služb pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

V Zasavju deluje več društev podeželske mladine (DPM), med katerimi po zagnanosti še zlasti izstopa DPM Hribci iz Dol pri Litiji. Veliko se družijo, sodelujejo na različnih, s kmetijstvom povezanih prireditvah in sledijo novostim v kmetijstvu. Pri tem ne gre samo za mlade iz kmečkih družin. Bistvo sožitja na podeželju je, da znamo prisluhniti drug drugemu, v tem primeru neketmetu. In prvi mora razumeti, da uspešnost drugega tudi njemu omogoča boljše življenje na podeželju.

Tudi snovalci skupne kmetijske politike (SKP) se zavedajo, da pomoč mladim kmetom pomeni vlaganje v ohranjanje obdelanega in poseljenega podeželja. SKP z različnimi ukrepi pomaga, da se mladi lažje odločijo za kmetovanje.

DPM Hribci veliko pozornost namenjajo lastnemu izobraževanju, zato redno sodelujejo na kvizih Mladi in kmetijstvo. Na sliki na lanskem državnem kvizu v Dobravi pri Škocjanu. (Foto: Marjan Papež)

Pregovor pravi, da ja najbolje, če si sam svoj gospodar. Za to je treba prevzeti odgovornost in vzeti usodo v svoje roke. SKP pomaga mladim prevzemnikom kmetij z različnimi ukrepi, saj je to način, da se zniža povprečna starost gospodarjev kmetij, ki je krepko čez 55 let!

To pomeni hitrejši razvoj kmetij in bistveno lažje prilagajanje hitrim spremembam v kmetijstvu in družbi. Podpirajmo mlade na podeželju, ki so in morajo biti sooblikovalci politike razvoja kmetijstva tudi v prihodnje!

» SONJA ZIDAR URBANIJA

Skupna kmetijska politika omogoča stabilno preskrbo s hrano in podpira živalim prijazno rejo.

Mleko, naš vsakdanji kruh

V sodobnem hlevu je tudi živalim lepše.

Govedoreja je glavna živinorejska in kmetijska panoga pri nas. Naravne danosti, kjer prevladuje travinje, nudijo krmo za prežvekovalce, kamor spadajo poleg govedi še ovce in koze. Prireja mleka kot najbolj osnovnega živila ima v živinoreji še posebej velik pomen. Samooskrbo s tem ključnim živilom pa bi bilo pri nas precej težje dosežati, če ne bi Evropska unija z ukrepi skupne kmetijske politike vzpostavila mehanizme, ki pospešujejo razvoj kmetij, ki se ukvarjajo s prirejo mleka. Ta zahteva veliko

ročnega dela, zlasti z molžo dvakrat dnevno.

Mleko je zelo občutljivo živilo, ki zahteva visoko higieno in takojšnje hlajenje. Za ohranjanje kakovosti mleka je zato potrebna vrhunska oprema, ki ni poceni. V kmetijstvu se v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami denar obrača zelo počasi, zato so večje naložbe (pre)velik zalogaj, da bi ga zmogle naše sorazmerno majhne kmetije.

Kmetija Franca Jurce iz Brekovic pri Žireh ima dolgoletno tradicijo, saj naj bi obstajala že okoli leta 1500. Na kmetiji so se

Živinorejsko tradicijo in znanje so na kmetiji Jurca z izgradnjo novega hleva dvignili na višjo raven.

ukvarjali s prirajo mleka in mesa, zato so redili govedo lisaste pasme. Leta 1994 so se usmerili samo v prirajo mleka, uvajati so začeli mlečne pasme krav in kmalu star hlev, ki je bil zgrajen leta 1899, ni bil več primeren.

Odločili so se za gradnjo novega hleva, ki ga je gospodar načrtoval skupaj s kmetijsko svetovalno službo, zlasti zato, da bi se po eni strani olajšalo delo, po drugi pa izboljšali pogoji za rejo živali.

Novi hlev je omogočil povečanje črede s 30 na 55 krav. Mlečnost po kravi na kmetiji se je povečala s 6.500 kg na 7.500 kg, oddaja mleka pa se je podvojila. V novih, boljših pogojih reje so se lahko bolje izkoristile genetske danosti. Gospodar rad pove, da je novi hlev pripomogel k dobremu počutju tako živali kot ljudi: živali v prosti reji imajo možnost gibanja, boljša je osvetlitev, ljudje pa imajo boljše pogoje za delo tako pri krmljenju kot pri molži.

» TOMAŽ CÖR,
» IGOR STANONIK

Skupna kmetijska politika potrošniku omogoča pestro izbiro kakovostne hrane!

Ko je možnost izbire, pogumni izberejo najboljše

Če to podpre stroka, uspeh ne more izostati.

Slovenija ima različne naravne danosti za kmetovanje. Ponekod narava omejuje kmetovanje bolj ali manj na eno panogo – največkrat je to živinoreja, drugje pa je narava bolj radodarna in lahko na kmetiji izbirajo med več možnostmi. Možnost izbire so izkoristili na kmetiji Podgrajšek. V Črešnjevcu, razpotegnjeni vasi jugovzhodno od Slovenske Bistrice, so se iz pitanja goved preusmerili v sadjarstvo in poljedelstvo.

Na okoli 22-hektarski kmetiji že od leta 2002 kmetujejo po ekoloških smernicah. Na istem mestu kmetuje že več generacij, portal nad vhodnimi vrati nosi letnico 1831. Hišo, v kateri je bila nekoč tudi gostilna, so v celoti obnovili. Kmetija ima priročno lego, saj stoji poleg cerkve, zato so si domačini in popotniki po krepčanju duha lahko okrepčali tudi telo.

Za ekološko kmetovanje se so odločili pred slabimi desetimi leti, ko so zasadili hektar in pol sadovnjaka, v nadaljnjih letih pa dobrih pet in pol. Sedaj na približno sedmih hektarjih sadovnjaka pridelujejo pretežno sorto topaz, nekaj ranih sort jablan, v sedemhektarsko kvoto pa sodi še 70 arov hrušk.

Ker narava ne prizanaša, so se po večji škodi po toči v letu 2008 odločili, da vse nasade zaščitijo s protitočno mrežo. Tako velikega zalogaja pa ne bi mogli izpeljati brez sredstev iz ukrepov skupne kmetijske politike, do katerih so jim pomagali strokovnjaki kmetijske svetovalne službe Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije – Zavoda Ptuj. Pridelava je postala bolj zanesljiva,

Marjan Podgrajšek je kmetijo preusmeril v ekološko sadjarstvo, večjo dodano vrednost na kmetiji pa ustvarjajo s predelavo in neposredno prodajo.

sadovnjaki so prešli v polno rodnost in pridelek je moral poiskati pot do kupca. Neposredna prodaja sadja, predelava v sok in druge izdelke iz sadja in iskanje kupcev so postali izzivi, ki so jih

Eurobarometer o plačilih iz naslova SKP

Kaj menite o zamisli, da bi določili zgornjo mejo neposrednih plačil, ki jih kmetje članic EU prejmejo v okviru skupne kmetijske politike (SKP)?

Odgovori	EU27	Slovenija
To je dobro, saj večje kmetije ne potrebujejo neomejenih plačil in še vedno dovolj pridobijo iz naslova neposrednih plačil SKP.	47 %	52 %
To je slabo, ker so potrebe po plačilih povezane z velikostjo kmetije – večja ko je kmetija, večje so njene potrebe.	28 %	32 %
Ne dobro ne slabo.	10 %	10 %
Ne vem.	15 %	8 %

Postavitev protitočne mreže s sredstvi SKP je omogočila stabilnejše pogoje za kmetovanje.

narekemale razmere. Kakovost izdelkov dokazujejo priznanja z ocenjevanj Dobrot slovenskih kmetij na Ptuju.

Prodaja na tržnici v Mariboru, oskrba enega od mariborskih vrtcev, oskrba dveh trgovin in prodaja v lastni trgovini so poti, po katerih visokokakovostni ekološki pridelki najdejo pot do osveščenih kupcev.

» BARBARA REMEC,
» SREČKO RAJH

Nekatere kmetijske prakse sodijo med tiste, ki naj bi bile bolj okoljsko sprejemljive. Kaj bi lahko še storili na področju podpore takšnih kmetij s plačili, ki bi spodbujali varstvo okolja?

Odgovori	EU27	Slovenija
Neposredna plačila iz naslova SKP bi morala biti usmerjena v zaščito okolja – enako po vsej EU.	44 %	51 %
Neposredna plačila bi morala biti omejena na dejavnosti, usmerjene v zaščito okolja, vendar ne za celo EU enako, zgolj za posamezne regije.	33 %	35 %
Neposredna plačila bi morala biti brezpogojna.	10 %	8 %
Ne vem.	13 %	6 %

V okviru projekta 50 let SKP – kakovost, varnost, blaginja, razvoj je postavljena tudi spletna stran

www.zarazvojpodezelja.si,

kjer lahko izveste o SKP še veliko več.

Evropska unija namerava poenostaviti pravila SKP. Na takšen način bi lahko tudi zelo majhne kmetije imele enostavnejši dostop do podpore iz evropskega proračuna. Kaj, po vašem mnenju, najbolj upravičuje takšen ukrep?

Odgovori	EU27	Slovenija
Zelo majhne kmetije imajo pomembno socialno vlogo v nekaterih podeželskih območjih.	44 %	31 %
Zelo majhne kmetije vzdržujejo gospodarske dejavnosti v nekaterih podeželskih območjih.	44 %	38 %
Zelo majhne kmetije se bodo lahko posodobile in postale bolj konkurenčne, če se jim omogoči določena finančna podpora.	38 %	58 %
Zelo majhne kmetije prispevajo k lepemu videzu pokrajine.	15 %	36 %
Ostalo.	0 %	2 %
Nič od tega.	1 %	1 %
Ne vem.	7 %	2 %

* Število vprašanih: EU27: 26.713; Slovenija 1018.

Povzela:

» MAG. TATJANA ČOP

Razvoj podeželja v Sloveniji

Izvajanje PRP 2007–2013 v številkah

Slovenija je v okviru kmetijske politike začela posamezne strukturne ukrepe razvoja podeželja izvajati v osemdesetih letih dvajsetega stoletja. Večji pomen je politika razvoja podeželja dobila leta 1993, ko je bila sprejeta Strategija razvoja slovenskega kmetijstva. Z njo je kmetijstvo na podeželju prvič dobilo večnamensko vlogo – poleg pridelave hrane tudi prostorsko, okoljsko in socialno.

V tem obdobju je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano začelo s sofinanciranjem razvojnih programov, t. i. projektov Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV). Z njimi so občine in druge inštitucije na lokalni ravni (po t. i. »pristopu od spodaj navzgor«) skupaj s prebivalci pripravile večletne razvojne programe za izbrana območja. Projekte CRPOV so izvajali le na majhnih območjih, zato je ministrstvo leta 1996 začelo izvajati projekte na večjih območjih, in sicer t. i. Razvojne programe podeželja (RPP) in Vinske turistične ceste (VTC).

Slovenija se je zgodaj začela zavedati pomena raznolikosti kmetijskega prostora in velikega deleža območij s težjimi pridelovalnimi pogoji, zato je leta 1990 po vzoru Avstrije in Švice določila območja z omejenimi naravnimi dejavniki. Dodelila jim je dodatna sredstva za spodbujanje kmetijske dejavnosti z namenom izravnave dodatnih stroškov pridelave.

Program reforme kmetijske politike 1999–2002 je med

drugim predlagal program strukturne pomoči in novo vlogo razvoja podeželja. Otipljive posledice sprejete reforme so se udejanjile v letu 2000 s spremembo oblike izravnalnih plačil, ki so se iz do tedaj proizvodno naravnanih plačil preusmerila v plačila na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi. V letu 2001 je Slovenija sprejela prvi Slovenski kmetijsko-okoljski program (SKOP), katerega namen je bil povečanje kmetijske proizvodnje, ki bo varovala naravo in zdravje ljudi, zagotavljala trajnostno rabo naravnih virov, omogočala ohranjanje biotske pestrosti in kulturne krajine.

V letu 2003 je začela črpati sredstva predpristopne pomoči Evropske unije za izvajanje ukrepov politike razvoja podeželja iz programa SAPARD. Izvajala je ukrepe

za izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega sektorja, gospodarske diverzifikacije in infrastrukture na podeželju.

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izvajalo razvoj podeželja v okviru Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS). Program razvoja podeželja 2004–2006 (PRP 2004–2006) je bil namenjen izvajanju ukrepov SKOP, plačilom za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD), zgodnjemu upokojevanju in podpori izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih. Enotni programski dokument Republike Slovenije 2004–2006 (EPD) pa je kmetijstvo obravnaval znotraj tretje prednostne naloge, tj. Prestrukturiranje kmetij-

stva, gozdarstva in ribištva, ki je s štirimi kmetijskimi in enim gozdarskim ukrepom prispevala k večji konkurenčnosti kmetijskega, živilskega in gozdarskega sektorja ter spodbujala učinkovito rabo virov na podeželskih območjih.

Od leta 2007 Slovenija v okviru Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja izvaja Program razvoja podeželja Republike Slovenije v obdobju 2007–2013. Glavni cilji programa ob upoštevanju evropskih in slovenskih smernic so večja konkurenčnost, ustvarjanje delovnih mest, razvoj podjetništva in inovativnosti, naložbe v znanje in izkušnje ljudi, novi načini izvajanja okoljskih storitev itn.

V dosedanjem izvajanju PRP 2007–2013 velja po uspešnosti v okviru prve osi izpostaviti zlasti ukrepe, ki nu-

Izvajanje PRP 2007–2013 v številkah (do 31. 12. 2011, vir: Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007–2013 za leto 2011, MKO)

OS 1: IZBOLJŠANJE KONKURENČNOSTI KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA SEKTORJA			
Šifra ukrepa	Ukrep	Število upravičencev	Višina odobrenih sredstev (v EUR)
111	Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	/	2.542.672
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	1.415	28.481.600
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	139	22.082.111
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	1.932	96.422.574
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	952	19.672.784
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	298	82.983.749
125	Infrastruktura v zvezi z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	27 (odobrene aktivnosti)	9.463.740
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	129	114.126
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje	33 (odobrene aktivnosti)	5.297.334
142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	8	516.510

dijo podpora posodobitvam kmetijskih gospodarstev, pridelavi kmetijskih proizvodov in lesa ter mladim prevzemnikom kmetij. Prav tako je program prispeval k varnosti pri delu v gozdu (izgradnja gozdnih cest in vlak ter nakup gozdarske opreme). V trenutnih gospodarskih razmerah pomaga program dosegati izboljšanje konkurenčnosti slovenskega kmetijskega, gozdarskega in živilskega sek-

torja, prispeva k promociji in strukturnim spremembam ter blaži padec ekonomske rasti.

V okviru druge osi so OMD plačila prispevala k ohranjanju kmetovanja na območjih s težjimi razmerami in tako so neposredno vplivala na preprečevanje zaraščanja in s tem na ohranjanje kulturne krajine. Kmetijsko-okoljska plačila pomembno podpirajo sonaravne kmetijske prakse in prispevajo k zmanjševanju vnosa kemič-

nih sredstev v okolje, pridelavi proizvodov oz. izdelkov višje kakovosti, ohranjanju avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali in sort kmetijskih rastlin ter ohranjanju tradicionalnih oblik kmetovanja. Vsi učinki skupaj pomenijo tudi izvajanje javnih funkcij kmetijstva, kot so vzdrževanje kulturne krajine, ohranjanje biotske raznovrstnosti in varovanje okolja.

Izvajanje PRP 2007–2013

v okviru tretje osi je pomembno prispevalo k razvoju nekmetijskih dejavnosti in ustanavljanju mikropodjetij na podeželju. S tem se je izboljšal ekonomski položaj kmetijskih gospodarstev in podjetij, povečale so se zaposlitvene možnosti. Program je s sofinanciranjem urejanja skupnih površin, vaških jeder in infrastrukture, večnamenskih zgradb skupnega pomena za lokalno prebivalstvo, objek-

OS 2: IZBOLJŠANJE OKOLJA IN PODEŽELJA Z UPRAVLJANJEM ZEMLJIŠČ				
Šifra ukrepa	Ukrep	Število sklenjenih pogodb	Podprte površine (ha)	Višina izplačanih sredstev (v EUR)
211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti (OMD) na gorsko hribovskih območjih	36.582	259.970	159.387.317
212	Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi (OMD), ki niso gorsko-hribovska območja	13.656	96.778	41.353.764
214	Kmetijsko okoljska plačila	40.433	309.367	149.241.667
	- Ekološko kmetovanje	2.125	29.444	23.406.880
	- Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	15	419	59.081
	- Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.569	10.229	1.444.800
	- Košnja grbinastih travnikov	31	30	12.606
	- Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	217	654	150.992
	- Integrirano poljedelstvo	1.804	46.354	27.986.339
	- Integrirano sadjarstvo	841	3.417	3.823.406
	- Integrirano vinogradništvo	2.302	1.118	11.146.635
	- Integrirano vrtnarstvo	288	1.006	583.523
	- Ohranjanje kolobarja	2.081	19.169	6.323.482
	- Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	95	245	51.224
	- Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	1.149	/	1.938.092
	- Planinska paša brez pastirja	14	473	98.563
	- Planinska paša s pastirjem	111	4.904	1.106.702
	- Sonaravna reja domačih živali	9.743	80.619	24.170.010
	- Košnja strmih travnikov z nagibom 35–50 %	5.241	14.298	4.751.617
	- Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	3.084	5.500	2.861.442
	- Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	2.150	6.221	1.778.628
	- Ohranjanje steljnikov	25	47	18.589
	- Strmi vinogradi z nagibom 30–40 %	636	1.237,23	371.521
	- Strmi vinogradi z nagibom nad 40 %	257	355	241.419
	- Travniški sadovnjaki	796	734	229.268
	- Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekst. travnikov Natura 2000	41	393	89.423
	- Pokritost tal na vodovarstvenem območju	269	860	127.672
	- Ozelenitev njivskih površin	4.910	64.767	35.702.294
	- Reja dom. živali v osrednjem obm. pojavljanja velikih zveri	639	8.874	768.338

tov dediščine, muzejev, temat-
skih poti ipd. pozitivno vplival
na dvig kakovosti življenja na
podeželju.

Pomemben prispevek k raz-
voju posameznih podežel-
skih območij po »pristopu od
spodaj navzgor« pa so imeli
projekti LEADER, ki spodbu-
jajo raznolik razvoj podeželja
(npr. izobraževanja, oblikova-
nje turistične ponudbe, orga-
nizacija prireditev, študije, raz-

OS 3: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU IN SPODBUJANJE DIVERZIFIKACIJE PODEŽELSKEGA GOSPODARSTVA

Šifra ukrepa	Ukrep	Število upravičencev	Višina odobrenih sredstev (v EUR)
311	Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti	195	19.679.633
312	Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	341	37.839.846
321	Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	4	4.268.889
322	Obnova in razvoj vasi	376	24.242.719
323	Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	92 (odobrene aktivnosti)	4.607.203

iskovanje in ohranjanje narav-
ne in kulturne dediščine ipd.).
Projekte so kot prioritete pre-
poznale lokalne akcijske sku-
pine oziroma lokalna okolja.

*(Vir: Ministrstvo za kme-
tjstvo in okolje: brošura
Gradimo vitalno podeželje)*

OS 4: KREPITEV LOKALNIH RAZVOJNIH POBUD (LEADER)

Šifra ukrepa	Ukrep	Število upravičencev	Območje izva- janja (km ²)	Višina odobrenih sredstev (v EUR)
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	33 LAS 660 nos. proj. 1.269.308 preb.	19.350	18.842.053
421	Izvajanje projektov sodelovanja	6	/	
431	Vodenje lokalnih akcijskih skupin	33	19.350	

Razpis za zbiranje predlogov podpore za ukrepe informiranja o skupni kmetijski politiki (SKP)

Evropska komisija (generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja) je objavila razpis za zbiranje predlogov informacijskih projektov o skupni kmetijski politiki – (SKP). Leto 2013 bo ključnega pomena v razpravah o novi skupni kmetijski politiki, zato je prednostna tema razpisa zbiranje predlogov informacijskih projektov o SKP na splošno ter zlasti predlagane reforme te skupne evropske politike. Namen projektov je: zagotoviti boljše javno razumevanje SKP, zlasti v okviru predlogov za reformo, ponazoriti vlogo SKP pri razvoju pametne, trajnostne in vključujoče rasti, kakor je opredeljena v strategiji Evropa 2020, izboljšati razumevanje prispevka SKP k zagotavljanju zdrave in kakovostne proizvodnje hrane za evropske državljane, ohranjanju okolja in razvoju podeželja v Evropski uniji ter povečati zanimanje javnosti za vlogo kmetov, kmetij-

stva in razvoja podeželja v evropski družbi preko promocije pomena kmetijstva ter s prikazom prispevka SKP pri podpori kmetom, kmetijstvu in razvoju podeželja v Evropski uniji.

Razpis za zbiranje predlogov "Podpora za ukrepe za informiranje v zvezi s skupno kmetijsko politiko (SKP)" se nanaša na projekte, ki jih je treba izvesti (vključno s pripravo, izvajanjem, nadaljnjim spremljanjem in ocenjevanjem) med 1. marcem 2013 in 28. februarjem 2014.

Skupni proračun za ukrepe za informiranje, ki bodo izvedeni v okviru tega razpisa za zbiranje predlogov, znaša 3.000.000 evrov (skupni znesek nepovratnih sredstev, ki se zaprosijo Evropsko komisijo, mora znašati med 100.000 evrov in 500.000 evrov). Več informacij je na voljo na spletni strani http://ec.europa.eu/slovenija/index_sl.htm.

Desetletja smo hodili v nasprotno smer

Kratka zgodovina razvoja SKP in slovenskega kmetijstva.

V procesu nastajanja in razvoja skupne kmetijske politike (SKP) po drugi svetovni vojni so bili številni mejniki, s katerimi so najprej postavili njene temelje, potem pa so jo z reformami prilagajali novim izzivom. Sočasno smo tudi v Sloveniji oziroma Jugoslaviji imeli kmetijsko politiko, ki pa se je zaradi komunistične ideologije desetletja neuspešno spoprijemala z izzivi. Temu primerni so bili tudi (ne)uspehi.

Po drugi svetovni vojni je v večini evropskih državah primanjkovalo hrane. Spomini na čakalne vrste za hrano so še vedno živi. V prvih letih po vojni je pomanjkanje blažila pomoč s hrano iz Združenih držav Amerike in od vojne manj prizadete Velike Britanije (paketi Unrre in 'Trumanova jajca').

Stanje je narekovalo oblikovanje take kmetijske politike, ki bi pomanjkanje hrane odpravila. Države so se tega lotevale na različne načine, učinki pa so bili pogosto drugačni od zelenega. Dozorevalo je spoznanje, da je treba postaviti skupni okvir, ki bi zmanjšal razlike za kmetovanje med državami.

Petdeseta leta: v Evropi z dogovori, pri nas po diktatu

Države zahodne Evrope s Francijo in Nemčijo na čelu so na podlagi Marshallovega pla-

S podpisom Rimske pogodbe leta 1957 so postavili temelje Združene Evrope, Evrope miru in blaginje.

na začele oskrbo s hrano reševati s povezovanjem in oblikovanjem skupne kmetijske politike (SKP), ki je temeljne oblike dobila leta 1957 z Rrimsko pogodbo. Glavna cilja za področje kmetijstva sta bila stabilna oskrba s hrano po zmernih cenah ter spodobna življenjska raven kmetov.

Pri nas je zaradi zavrnitve Marshallovega plana kmetijska politika ubirala povsem drugo smer. Komunistična oblast je kmeta imela za razrednega sovražnika, zato so vlagali vse sile, da bi oslabil kmeta in podružbili kmetijstvo. Večina poskusov se je izjalovila, zasebnemu kmetu pa so v obdobju, ko je Evropa že

razmišljala o povečanju storilnosti v kmetijstvu, obesili birokratsko določen zemljiški maksimum, ki je bil v veljavi več kot tri desetletja in pol. Vse do osamosvojitve je oviral razvoj zasebnega kmetijstva in praktično nemogoče je oceniti, kolikšno škodo je povzročil slovenskemu kmetijstvu.

V petdesetih letih so člani krščansko-demokratskih strank Robert Schuman, Konrad Adenauer, Alcide De Gasperi in drugi v Zahodni Evropi postavljali temelje za dostojno življenjsko raven kmetov, pri nas pa so partijski ideologi Edvard Kardelj, Franc Popit, Ivan Maček in drugi z ideološkimi eksperimenti

spravljali slovenskega kmeta v obup.

Šestdeseta leta: v Evropi ugled kmetov raste, pri nas pač ne

V začetku šestdesetih let je skupna kmetijska politika pod taktirko nizozemskega kmeta Sicca Manholta dobivala vse bolj konkretno vsebino in leta 1962 zaživela v praksi. Francija, Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska ter Luksemburg so oblikovale enoten trg z enotnimi cenami kmetijskih pridelkov. Za ta namen so oblikovali lastno valuto, t. i. obračunsko enoto, daljno predhodnico evra. Pošteni dogovori med državami ter

Foto: Tone Stojko

Sico Mansholt in Jože Pučnik sta se, vsak v svojem okolju, v šestdesetih letih prejšnjega stoletja ukvarjala z razvojem kmetijstva. Prvi je imel pri tem vso politično podporo, drugi je moral zaradi tega v zapor.

preudarno načrtovanje razvoja kmetijstva so omogočili, da se je pridelava hrane v članih do konca šestdesetih let stabilizirala in zagotavljala nemoteno preskrbo prebivalstva s hrano po dostopnih cenah.

Pri nas pa se je tudi v šestdesetih letih nadaljevalo ideološko eksperimentiranje s kmetijstvom, ki je slab položaj kmetov iz petdesetih let samo še stopnjevalo. Vse več je bilo kritik na račun zgrešene in do kmetov krivične kmetijske politike. Neučinkovitost in zablode je temeljito popisal Jože Pučnik leta 1964 v reviji *Perspektive*.

V prispevku O dilemah našega kmetijstva je opredelil glavne probleme in nanizal predloge, kako jih odpraviti. Predlagal je, da mora država ob velikih vlaganjih v družbeno kmetijstvo nuditi finančno pomoč tudi zasebnemu kmetu. Politika ga ni poslušala. Nasprotno, utišala ga je in ga vtaknila v zapor. Životarjenje slovenskega kmeta, s tem pa tudi podeželja se je nadaljevalo, kljub temu da je bila družbena klima v šestdesetih letih v socialistični Jugoslaviji dokaj liberalna.

Sedemdeseta in osemdeseta leta: Evropa se ukvarja s presežki, pri nas začnemo s kmetom prijaznejšo politiko

Skupna kmetijska politika je začela postajati ujetnica lastnega uspeha. Kmetje so pridelali več hrane, kot jo je EU potrebovala. Presežke hrane so morali skladiščiti ali izvoziti na tretje trge, oboje pa je terja-

lo vse več proračunskih sredstev, kar je povzročalo v javnosti vse več pomislekov glede skupne kmetijske politike. Potrebne so bile spremembe.

EU je v osemdesetih letih dvajsetega stoletja sprejela ukrepe, s katerimi je omejila presežke. Uvedla je kvote (omejitve) za prirajo mleka, omejila podpore na obdelovalne površine in število živali. Uvedla je praho, da kmetje del površin niso obdelali, spodbujati so začeli setev industrijskih rastlin. Ukrepi so učinkovali in presežki so bili odpravljeni.

Številni socialistični neuspeli kmetijske politike v so v sedemdesetih letih povzročili, da je pri nas politika spremenila odnos do zasebnega kmetijstva. Kar nekaj mejnikov je vezanih na leto 1972. Država je kmetom priznala minimalne socialne pravice, saj so vzpostavili pokojninsko zavarovanje kmetov. Ponovno so dovolili povezovanje kmetov v stanovska društva in organizacije, kar je omogočilo ponovno

ustanovitev Zadružne zveze Slovenije.

Še pomembnejši so bili ekonomski ukrepi, saj je država spet začela (dopuščati in) vlagati v zasebno kmetijstvo. Kmetje so lahko začeli kupovati traktorje in druge kmetijske stroje, kar je bilo v šestdesetih letih praktično nemogoče. Na voljo so bila nepovratna sredstva za posodabljanje in razvoj kmetij. Tako je kmet, v nasprotju s sicer svinčeni sedemdesetimi leti, začel pri nas dobivati prostor pod soncem.

Devetdeseta leta: približevanje EU ni šlo brez težav

V devetdesetih letih je dozorelo spoznanje o pomenu trajnostnega razvoja, ki so ga opredelili na svetovnem vrhu v Riu leta 1992. To je pomenilo usmeritev v okolju prijaznejše kmetovanje. Temeljita reforma SKP je dobila nove poudarke, ki so bili ob učinkoviti pridelave hrane namenjeni varovanju okolja. Z reformo leta 1992 so

Skupna kmetijska politika je v sedemdesetih letih postala žrtev lastnega uspeha, posledica pa so bila prepolna skladišča hrane. (Foto: Marjan Papež)

V Sloveniji je v sedemdesetih prišlo do popuščanja ideoloških pritiskov v kmetijstvu, kar je kmetom olajšalo med drugim tudi nakup kmetijske mehanizacije. (Foto: Marjan Papež)

se zmanjšale cenovne podpore, izvoz hrane iz EU pa se je kljub temu povečeval.

Politične spremembe v Sloveniji po letu 1990, h katerim so z ustanovitvijo

Slovenske kmečke zveze 12. maja 1988 pomembno prispevali tudi slovenski kmetje, so spremenile tudi razmere v slovenskem kmetijstvu. Edina logična in smiselna izbira je bila oblikovanje primerljive kmetijske politike, kot jo je imela Evropska unija. To je prinašalo tako koristi kot težave. Kmetje so bili za Evropo, vendar so morali večkrat povzdigniti glas, saj so se nekatere spremembe odvijale prehitro in brez upoštevanja razmer v slovenskem kmetijstvu. Jasen signal vladi so dali konec leta 1992 z opozorilnim shodom v Ljubljani in pol leta kasneje z zaporo mejnih prehodov. Evropa da, vendar ne na račun slovenskih kmetov. Zahtevali

so nadzor nad nebrzdanim uvozom hrane, ukrepe za zaščito domače pridelave, pravične odkupne cene in ustrezno razmerje do maloprodajnih cen. (Ali je danes kaj drugače? Op. pisca.) Vlada je ugodila nekaterim zahtevam kmetov, leta 1993 se je pripravila strategija razvoja slovenskega kmetijstva in s tem se je začelo vzpostavljati bolj stabilno okolje za slovensko kmetijstvo.

Pomemben mejnik za slovensko kmetijstvo je bila leta 2000 ustanovitev Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Po desetletju usklajevanj med političnimi strankami so kmetje dobili svojo stanovsko organizacijo, ki zastopa interese slovenskih kmetov, kmetijstva in slovenskega podeželja. Vzpostavi se sistem, ki kmetom omogoča boljše pogoje za sooblikovanje kmetijske politike in zakonodaje nasploh. Položaj slovenskega kmeta je postal primerljiv položaju kmetov v starih članicah Evropske unije.

» MARJAN PAPEŽ

Opozorilni protestni shod slovenskih kmetov

VLADA NE POPUŠČA, KMETJE PA TUDI NE

Zgrosena vladna politika – Prišli so, ker menijo, da se jim godi krivica – Kmetje ne zahtevajo privilegijev, le pravično plačilo

Shod je v Ljubljani pripravila Zdruzna zveza Slovencev skupaj s Slovensko ljudsko stranko in Slovenskim kmetijskim gibanjem, udeležilo pa se ga je – kljub nezaključeni seznanitvi vremenosti – kakš petsto kmetov iz vse Slovenije. Povabljeni »svrhovni« – mislila so, prešli »vabilo« nazaj na dan shoda, 23. decembra – se ga niso udeležili. Pa bi vendar morali biti tam! Protner (med kmeti imena celo siliti protestne vzkliče: »Šloščeno Protnerje!«, Valentinčič, Kračun, Dmrovič, Riglač!...

Slavko Drogar (v sredini) je vodil Balokranjce. Duhč je v Ljubljano, a šil bi tudi na Mars, če bi lahko potreboval. In to zdaj je! Med meščani in kmeti, menil Slavko, so umetno napravili mejo – tako, da so meščanom dopovedovali, da kmeta hrana nič ne stane, saj imo vse doma! Duhč, govil, našla, sredstvo za varstvo rastlin – to je kajpak zastoj!... Želijo le pravično svojega dela in pa razmere, v katerih bodo lahko preživeli – sebe in družino. Le tako bodo lahko preživeli tudi mesta.

Jole Gajtič in Franja je prepričana, da delavci ne zmorejo visokih cen hrane, prav tako pa tudi, da kmeti zanje ne dobijo dovolj. Vse, kar bi lahko še rekli, je zapisano na transparentu, ki ga nosi.

Bredičina (vodil jih je Franc Pribičič, predsednik ad hoc odbora SKZ Brežice, strkajo levo) je v Ljubljano pripeljala »nesposobnost vlade« – bolje naglasnost. Menijo, da bi se vendar dalo kaj dogovoriti, saj ne nasprotujejo uvozu deficitarnih pridelkov. Strnjajo se tudi, da porabniki resnično ne zmorejo visokih cen, vendar pa zahtevajo vsaj pariteto. Sicer pa gre vse preveč razlike med odkupno in prodajno ceno v špeh posejdnikov, ki jih je prevec.

VLADI REPUBLIKE Slovenije SLOVENSKI KMETJE. Povezani v Zdruzni zvezi Slovencev, Slovenski kmečki zvezi in Slovenskem kmetijskem gibanju ZAHTEVAMO: 1. takojšen sprejem ukrepov za zaščito domače kmetijske proizvodnje; 2. takojšnjo uvedbo prejemov na vrva kmetijskih proizvajalcev do višine razlike med uvožno in izteravnicijsko ceno, izračunanih v absolutnih iznoskih; 3. uvedbo ruda in doslednega nadzora pri uvozu agrovidnih proizvodov; 4. uviditev odkupnih cen kmetijskih pridelkov do pokritja proizvodnih stroškov povprečne proizvodnega proizvajalca; 5. da se vzpostavi ustreznega razmerja med proizvodno in drobno-prodajno ceno tako, da ne bosta hvarveno prisluha kmeti in kupec; 6. takšno kmetijsko politiko, ki bo dosegla omogočala stabilne razmere za gospodarjenje. V Ljubljani, 23. decembra 1992

Pomurci so dali ostrti kot je videti na transparentu. Na Pomurje smo sprva padli gladil kot na slovensko žitnico, nato na skrajno neobčupno zalogo gorodine in svinine. Ž Ljubo, simbolizirajo kmetov, v katero kaži sta stala dva člana Slovenske kmečke zveze, so popopirali spovedi, ki je s Kmetijskega trga dostojno in disciplinirano krenil mimo skupščinske palače pred sedišče vlade. Tam je predsednik SKZ dr. Franc Zupčanec zadržal, da so kmetije pripravljati – in vajeni – delati. Seveda ne zaslanj.

STALIŠČE VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE DO UKREPOV ZAŠČITE KMETIJSTVA

V zadnjem času se pojavljajo različna pričakovanja, da bo Vlada popuščila pri svoji dosledni protinflacijski usmeritvi. Takšna pričakovanja so bila povezana med drugim tudi z zahtevami, da bi uvedli takšne zaščitne ukrepe v kmetijstvu, ki bi imeli za posledico podražitev živilskih proizvodov.

Vlada je na svoji sedli dne 17. decembra sprejela sklep, da ne bo do konca uvoza uradovana sprejela nobenega povzročila cen. Ta sklep miselno velja tudi za vse tiste odločitve, katerih predvidljiva posledica je zvišanje cen. Dosedajni rezultati pri zmanjšanju inflacije in pa negotovost inflacijskih pričakovanj dajo dovolj argumentov za takšno stališče. Vlada v sedajni senatni tudi čuti moralno odgovornost za pogoste dela vlade v zvezi s tem, in je ne sme obremeniti s skrajnimi inflacijskimi mehanizmi.

Zahteva Zdruzne zveze Slovencev, ki so bile v uličnih obliki naslovljene na Vlado Republike Slovenije, bi v primeru sprejema izme inflacijske posledice nepopravljivih razmernosti. V tem trenutku Vlada ne more povzročiti enotnega odločitja povečanja odkupnih cen za mlado piščino govedo za okoli 25 odstotkov, saj bi to sprožilo verizno reakcijo drživa cen živilskih proizvodov. Poslediče je treba opozoriti na dejstvo, da so odkupne cene pri govedu v zadnjih mesecih narasle hitreje od različnih inflacijskih kazalnikov, cene pridelave mesa pa imajo izredno visoke ravni v primerjavi z vsemi drugimi cenami. Zahteva, po katerih naj bi na novo uveljavljene posebne davčne vtetaje za nazaj, pa so v nasprotju s temeljnimi načeli pravnega reda.

Glede na prečo in zmeraj aktualno problematiko zaščite kmetijskih proizvajalcev bo Vlada Republike Slovenije situacijo tudi v naslednjih dneh pazljivo spremljala. V primeru zmanjšanja pooblaštanja situacije ali pojavljanja večjih motenj bo Vlada ustrezno ukrepala v okviru svojih pristojnosti, in če bo treba, povečala zaščito. Prav tako bodo pri uvozu mesa in živine strogo spoštovani vsi predpisi o sanitarnem in veterinarskem nadzoru.

Ali ne jedo? Ali resnično ne vedo, kdo je kriv za drago hrano? Kmetijstvo nikler na svetu ne prenese liberalnega trga – kar pomeni, da je prepuljeno zgolj zakonom trga. Ti pa so tudi in je znanstvi ih ne more prenesti razdeljeno, nekonekurenčno, okolje – varstveno, socialno (kakršno tudi mora biti) usmerjeno slovensko kmetijstvo.

Vlada pa ne dovolji nikakršnih dvigov cen. Prav. Vseokoli vsaj potrebujemo. Vendar pa mora biti tudi kmetijskim družinam dovoljeno preživeti, je pisalo na enem izmed transparentov, ki so jih nosili »strajkarske«. Če je uvožna poceni hrana, je dajte tudi poceni na police trgovin, je zabralni eden izmed kmetov. Šaj ne, da bi želeli porejdnih vseh gospodarskih sektorjev. Kmetije namreč že vedo, da bodo vse manj prodajali, če bo živiliški standard delavcev poudel se naprej. In s tem bo padali tudi njihovi standardi... Delekcija kmetov, ki so jo vodili Leo Fretih, Franc Zupčanec in Ivan Oman, sta po končanem shodu le sprejela ministra Kranjčan in Protner. Seveda dolžnostnega odgovora na svoje zahteva (objavljamo jih v okviru) niso dobili, toda Jole Protner je končen zagotovila, da se bo v naslednjih kirnih letih poslaneknega mandata zavzemal znanje, znanje v okviru zastavljenega kmetijske stratičje. Kolikor bo pač mogoče, če ne, bodo kmetije proteste le stopnjevali. N. P.

Po osamosvojitvi je bil strateški cilj Slovenije vključitev v Evropsko unijo. Kmetje so večkrat javno izrazili nestrinjanje s premalo preišljenimi in prenagljenimi ukrepi vlade, ki so škodili slovenskemu kmetu. (Vir: tednik Kmečki glas)

Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji

Evropska komisija ima predstavništva v vseh državah članicah Evropske unije, tudi v Sloveniji.

Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji predstavlja Evropsko komisijo v Sloveniji. Na sedež Komisije v Bruselj poročajo o gospodarskih, političnih in družbenih dogajanjih v tej državi članici. Skrbijo za dobro obveščenost inštitucij, medijev, različnih interesnih skupin ter državljanov o delovanju, odločitvah in stališčih Komisije.

Predstavništvo vsak dan

posreduje raznovrstne aktualne informacije, ki jih zainteresiranim pošlje neposredno po elektronski pošti, objavi pa jih tudi na svoji spletni strani in socialnih omrežjih. V sodelovanju s civilno družbo, različnimi organizacijami, informacijskimi točkami Evropske Direct po Sloveniji ter drugimi informacijskimi mrežami pripravlja okrogle mize, predstavitve delovanja Evropske uni-

je, seminarje ter vodi raznovrstne projekte in dogodke o prednostnih nalogah in politikah Evropske komisije. Vodja Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji je Nataša Goršek Mencin.

Če želite redno prejemati informacije o stališčih in odločitvah Evropske komisije, nam posredujete svoje kontakte na: comm-rep-lju@ec.europa.eu. Obiščite nas tudi na http://ec.europa.eu/slovenija/index_sl.htm ali spremljate na Facebooku (<http://www.facebook.com/evropska.komisija>) in Twitterju (<http://twitter.com/#!/ECinSlovenia>).

kmetiji v preteklosti, sedanosti in prihodnosti.

Razstava je razdeljena na tri tematske sklope – hrana, okolje in razvoj podeželja. Skozi posamezne sklope se obiskovalci sprehajajo po označeni poti, kjer se s pomočjo zaslonov na dotik in interaktivnih vsebin preko vseh čutil seznanjajo z varno in kakovostno hrano, podnebnimi spremembami, upravljanjem z naravnimi viri, inovacijami in skladnim razvojem podeželja. Svoje znanje o kmetijstvu in skupni kmetijski politiki bodo obiskovalci lahko preverjali tudi v nagradnih kvizih in video igrinah. Razstava vključuje tudi koticke, kjer obiskovalci v prijetnem vzdušju lahko poklepetajo s prisotnimi predstavniki Evropske komisije. Na posebno drevo želja bodo obiskovalci lahko zapisali svoje želje, ki jih imajo za kmetijstvo.

Informacijska pisarna Evropskega parlamenta bo na sejmju organizirala dve vsebinski razpravi, in sicer eno na temo vpliva vstopa Hrvaške v EU na slovenski kmetijsko-živilski sektor, drugo pa o slovenskem kmetijstvu v Evropi prihodnosti.

Se vidimo na stojnici evropskih inštitucij na sejmju AGRA, kjer bo ves čas živahno!

»TINA VONČINA

Predstavništvo Evropske komisije

Predstavništvo PEK v Ljubljani, Breg 14 (Foto: arhiv PEK)

Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji domuje v Ljubljani v Hiši Evropske unije, ki jo deli z Informacijsko pisarno Evropskega parlamenta v Sloveniji. Obe evropski inštituciji pogosto skupaj izvajata komunikacijske kampanje in akcije. Tako bosta skupaj prisotni tudi na letošnjem mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmju AGRA v Gornji Radgoni, ki letos praznuje petdeset let – tako kot najstarejša skupna evropska politika, tj. kmetijska politika (SKP).

Petdeseto obletnico skupne kmetijske politike bo Evropska komisija na sejmju AGRA obeležila s potujočo interaktivno razstavo, ki predstavlja kmetijo in življenje na

Zaščitni znaki so kolektivna lastnina

Evropa je v svetu pojem za zgodovino, tradicijo in zelo pogosto za dobro hrano. Ohranjanje evropske gastronomije je enako pomembno kot razvoj gospodarskih in turističnih dejavnosti. Da je potrebno najboljše izdelke tudi zaščititi in se s tem ubraniti plagiatorjev, so ugotovili že pred nekaj stoletji. V prejšnjem stoletju pa je prišlo do sprejema skupnih pravil in poenotenja znakov kakovosti na ravni Evropske unije.

Prvi zgodovinski viri o zaščiti geografskega porekla so bili zabeleženi že v 14. stoletju, ko je bila zagrožena kazen za nepravilno (zavajajoče) označevanje porekla proizvodov. Prvi, v parlamentu v Toulousu izglasovani dekret pa je leta 1666 zaščitil posebne značilnosti sira roquefort in opredelil, da se za ime sira uporablja ime kraja, kjer je narejen. Tudi kasneje je Francija prva utirala pot zaščiti geografskega porekla, saj je njena zakonodaja prešla različne faze razvoja, ki so se postopno približevale končnemu cilju zaščite: strogo predpisanim kriterijem za pridobitev označbe, ki le na takšen način lahko zagotovi tudi višjo ceno zaščitenega izdelka. Od začetka dvajsetega stoletja dalje so se vrstili zakoni in dopolnitve zakonov, s katerimi pa nikoli niso bili vsi zadovoljni. Zakon, ki je v Franciji stopil v veljavo 1. avgusta 1905, je bil podlaga za kasnejšo zaščito prehranskih oz. kmetijskih izdelkov s kontroliranim poreklom. Opredeljeval je le geografsko poreklo, ni pa predvideval nobenih kakovostnih meril. Že naslednje leto je Združenje vinogradnikov Francije organiziralo kongres, na katerem so bili predstavniki posameznih vinorodnih območij pozvani k opisu le-teh in

obstoječih vrst ter že uveljavljenih znamk, kar pa je najpomembnejše, tudi kakovostnih lastnosti vin, povezanih z geografskim območjem. Ugotovili so namreč, da se besedna zveza »kontrolirano poreklo« različno tolmači. Prvi dekret o strogi omejitvi območja je bil izdan za Šampanjo 17. decembra 1908. **V tem času je prišlo do pomembnega sklepa, ki je v veljavi tudi danes. To je opredelitev, da gre pri tovrstnih označbah za kolektivno lastnino, ki jo lahko uporabljajo vsi pridelovalci, ki ustrezajo pogojem, nihče pa je ne sme zlorabljati.**

Po dokaj ponesrečenem zakonu iz leta 1919, ki je omogočil več goljufij kot zaščit, je leta 1927 prišlo do novega zakona. Leto prej sta Francija in Italija, ki še danes prednjačita po številu zaščitenih sirov, organizirali **VII. mednarodni mlekarški kongres**, ki je bil namenjen izključno obravnavi definicije poimenovanj sirov in zaščite glede na njihovo poreklo. Že v tem času je namreč prihajalo do številnih zlorab imen znanih sirov. Ta kongres je pomembno vplival tudi na italijanske proizvajalce sirov, predvsem na prej močno razdeljene in sprte mlekarje v severni Italiji.

Ker je bilo v Franciji težav s sodišči vedno več, sek-

tor vina pa se še vedno ni rešil iz krize, je bil po daljšem usklajevanju 30. julija 1935 sprejet podzakonski akt, s katerim je bil ustanovljen inštitut INAO (Institut National des Appellations d'Origine – Nacionalni inštitut za geografske označbe), ki je združeval administrativne, pravne in strokovne plati zaščite. Po novem so morali izdelki za dodelitev označbe zadostiti natančnim kriterijem, ki pa so opredeljevali tradicionalne izdelke kot posebne zaradi naravnih oz. človeških dejavnikov. INAO je od tega leta do danes pristojna inštitucija za presojo in posredovanje predloga podelitve označbe ministru. **Ta zakonski akt je dejansko osnova današnjih zaščit, saj prvič ne opredeljuje samo geografskega območja, pač pa tudi zelo natančno značilnosti izdelkov in pomembno povezavo z natančno opredeljenim okoljem.**

Leta 1942 postane uporaba označb kontroliranega porekla za posamezna vina v regiji obvezna. Od konca tridesetih let prejšnjega stoletja dalje pa se je začel razcvet uradnih zaščit živilskih in kasneje tudi kmetijskih izdelkov. Ta proces je druga svetovna vojna ustavila, vendar se je v petdesetih letih toliko hitreje nadaljeval.

Po sprejetju zakona o zaščiti kontroliranega porekla v Italiji je označbo že sredi leta 1955 pridobilo kar sedem najbolj znanih sirov.

Ekonomski uspehi zaščite v Franciji in nekaterih drugih evropskih državah so spodbudili zamisel o zaščiti geografskega porekla na ravni celotne Evropske unije. Na osnovi nacionalnih shem sta bili 14. julija 1992 sprejeti dve skupni evropski uredbi: (EGS) št. 2081/92 o zaščiti geografskih označb in označb porekla in (EGS) št. 2082/92 o zaščiti tradicionalnih posebnosti kmetijskih izdelkov in živil. Nova evropska zaščita je v času uveljavitve združila osem različnih kategorij nacionalnih zaščit naslednjih držav: Francije, Italije, Španije, Nemčije, Avstrije in Portugalske. Leta 1994 je bil v Bruslju prvi proizvod (izven kategorije vin in žganih pijač) zaščiten z evropskim znakom zaščitenega geografskega poimenovanja. Temu je zelo hitro sledilo še 40 drugih. V letu 2005 je proizvodnja vin z geografskim poreklom s skupaj 470 označbami predstavljala 46 odstotkov celotne proizvodnje vina v Franciji, vrednostno pa kar 80 odstotkov prometa sektorja oz. 11 milijard evrov. Danes veljata

na tem področju novi uredbi (ES) št. 509/2006 in (ES) št. 510/2006, sprejeti 20. marca 2006, in sta nadomestili uredbo Sveta iz leta 1992.

Grobo ponarejanje evropskih tradicionalnih izdelkov v ZDA

V začetku tega stoletja je prišlo do zaostritve med članica-

mi EU na eni strani in ZDA na drugi strani, saj je prihajalo v ZDA do vedno večjega števila zlorab znanih in zaščiteneh imen evropskih prehranskih izdelkov, predvsem pri vinih in sirih. ZDA so celo uradno napovedale, da na notranjem trgu ne bodo upoštevale nobenih omejitev glede uporabe geografskih imen tudi pri ostalih izdelkih. Tako so čla-

nice EU v letih od 2000 do 2004 ugotovljale vedno večje število grobih ponarejanj sicer zaščiteneh izdelkov. Nižja kakovost ponaredkov pa je bila klofuta stoletja dolgim evropskim tradicijam. Srečanje WTO v Cancunu je povzročilo še dodatni preplah, ker so tudi ostale neevropske udeležence pokazale jasen namen ukinitve pravne veljave evropskih zaščitnih znakov izven meja EU. Po številnih posredovanjih Evropske komisije je prišlo 15. septembra 2005 do »pakta« med EU in ZDA o obojestranskem priznavanju originalne denominacije vin. S tem, ko so ZDA sprejele prepoved poimenovanj vin za imena, kot je npr. šampanjec, so dejansko priznale evropski režim označevanja tudi za ostale proizvode.

Žal pa prihaja do neupoštevanja evropskega pravnega reda na področju zaščitene poimenovanj tudi znotraj Evropske unije. Med najbolj znanimi je spor med Nemčijo in Italijo, saj je prva več kot desetletje dolgo dopuščala zlorabo imena parmezan.

Kaj sploh pomenijo znaki kakovosti?

Znaki kakovosti Evropske unije zagotavljajo, da prijavitelji in nosilci pridelave zaščitene izdelka ali pridelka brez izjem sledijo v registru določenim posebnim zahtevam. Evropa je na področju tradicionalnih izdelkov opredelila tri vrste zaščite.

Zaščitena označba porekla

Kmetijski pridelek ali živilo mora biti pridelano in predelano na določenem geograf-

skem območju. Njegove lastnosti so bistveno posledica vpliva geografskega okolja in njegovih naravnih in človeških dejavnikov.

Zaščitena geografska označba

Vsaj eden od postopkov pridelave ali predelave mora potekati znotraj določenega geografskega območja (npr. surovine lahko prihajajo izven območja). Kmetijski pridelek ali živilo ima posebno kakovost, sloves in druge značilnosti, ki morajo izvirati iz določenega geografskega območja.

Zajamčena tradicionalna posebnost

Kmetijski pridelki ali živila so proizvedeni po tradicionalni recepturi, s tradicionalnimi sestavinami ali na tradicionalni način.

Ekološko

Zelo znan in pomemben (tudi tržno) je znak, ki zagotavlja ekološko pridelavo. Gre za nov znak, ki je zamenjal predhodnega, podobnega zgor-

Za Slovenijo je srečna številka trinajst

Slovenija je na ravni EU do zdaj zaščitila 13 prehranskih izdelkov, od teh v prvi polovici letošnjega leta kar tri.

Ravno na dan žena, 8. marca letos, je v Evropska komisija v uradnem listu Evropske unije objavila registracijo sira Tolminc, in sicer kot zaščiteno označbo porekla. Slednje pomeni, da vse faze pridelave surovin in predelave potekajo na določenem geografskem območju. S tem smo dobili prvi letošnji zaščiteni izdelek in enajsti po vrsti. Sredi junija je bila objavljena uradna zaščita Kraškega pršuta (zaščitena geografska označba – ZGO), 25. julija pa še Kraškega zašinka (tudi ZGO).

Vpis v register Evropske unije zaščiteneh označb porekla in zaščiteneh geografskih označb pomeni, da so vlagatelji dokazali vpliv geografskega območja na kakovost in značilne lastnosti izdelka. Slovenija ima tako zaščitene štiri izdelke z oznako Zaščitena označba porekla (ZOP), šest izdelkov z oznako Zaščitena geografska označba (ZGO) in tri izdelke z oznako Zajamčene tradicionalne kakovosti (ZTK):

Zaščitena označba porekla:

1. Ekstra deviško oljčno olje Slovenske Istre
2. Nanoški sir
3. Kočevski gozdni med
4. Tolminc

Zaščitena geografska označba:

1. Prleška tünka
2. Zgornjesavinjski želodec
3. Šebreljski želodec
4. Ptujski lük
5. Kraški pršut
6. Kraški zašink

Zajamčena tradicionalna kakovost:

1. Belokranjska pogača
2. Idrijski žlikrofi
3. Prekmurska gibanica

njim. Zeleni list, sestavljen iz Evropskih zvezdic, je obvezen znak od letošnjega julija. Znak je bil izbran na javnem natečaju, komisijo pa so sestavlja-

li kar vsi evropski državljani, ki so se odzvali pozivu.

Zaščiteni izdelki niso le folklor, so pomemben vir zaslужka

V EU-27 je skupna vrednost vseh zaščitenih izdelkov v treh letih (od 2006 do 2008) skočila s 13,8 na 14,5 milijard

evrov. Leta 2008 je bilo 434 izdelkov zaščitenih kot zaščiteni označba porekla, 330 pa kot zaščiteni geografska označba.

Videti pa je, da so zaščiteni izdelki premalo »izkoriščeni«. Kar 82 odstotkov je prodanih na notranjem trgu, 5 odstotkov na trgih izven Evropske unije in 13 odstot-

kov na notranjih, evropskih trgih.

» TATJANA ČOP

Skupna kmetijska politika po letu 2013

Konec junija 2012 se je na svetu EU oblikoval kompromisni predlog besedila zakonodajnih predlogov skupne kmetijske politike (SKP), ki delno spreminja besedilo Evropske komisije z dne 12. oktobra 2011.

Predlogi besedila uredb, ki urejajo neposredna plačila, skupno ureditev kmetijskih trgov, razvoj podeželja ter skupno ureditev za financiranje, upravljanje in nadziranje te politike uveljavljajo nove prioritete SKP.

Te so ohranjanje potenciala za pridelavo hrane v Evropski uniji (EU), zagotavljanje prehranske varnosti, spodbujanje trajnostnega upravljanja z naravnimi viri in doseganje uravnoteženega prostorskega razvoja ter dohodkovne stabilnosti kmetov. SKP naj bi spodbujala povečanje konkurenčnosti kmetijskega sektorja in povečala delež dodane vrednosti kmetijskega sektorja v viru preskrbe s hrano.

Nova tema je tudi spodbujanje okolju prijazne rasti z inovacijami, kar bo povzročilo razvoj novih tehnologij in proizvodov ter spremembo proizvodnih procesov. Skrb se

namenja tudi izvajanju ukrepov za blažitev in prilagoditev podnebnim spremembam. Za doseganje uravnoteženega prostorskega razvoja bo SKP spodbujala celostno zaposlovanje na podeželju. Pomemben premik gre v smer izboljšanja pogojev za majhne kmetije in razvoja lokalnih trgov ter ohranjanja identitete podeželja. SKP se razvija v smeri pravične razdelitve sredstev SKP med državami članicami.

Nova struktura neposrednih plačil

Neposredna plačila bodo vključevala:

- osnovna plačila in z njimi povezana plačila za izvajanje okolju prijaznih kmetijskih praks,
- plačila za majhne kmetije,
- dodatek k plačilom za mlade kmete,
- nacionalno rezervo.

Shema osnovnih plačil

Po letu 2013 bo veljala nova shema osnovnih plačil v vseh državah članicah EU. S posebnim prilagoditvenim mehanizmom do leta 2019 se bodo zmanjšale razlike med obsegom plačil v državah članicah, tako da bodo kmetje v državah, ki sedaj prejemajo manj kot 90 odstotkov povprečnega plačila na hektar v EU, prejeli toliko več, da se bo razlika zmanjšala za tretjino. Uveljavljeni sistem plačilnih pravic se bo ohranil tudi v prihodnje, s tem da bo v letu 2014 prišlo do njihove nove razdelitve. Do plačilnih pravic bodo v prihodnje upravičeni dejavni kmetje, ki so aktivirali vsaj eno plačilno pravico v letu 2011. Lahko pride do izenačitve višine plačilnih pravic za njive in travnike ter vključitve vinogradov. Po izračunih Komisije naj bi bila Slovenija

upravičena do 138,1 milijona evrov neposrednih plačil (od leta 2017 naprej) v primerjavi s sedanjim obsegom nacionalne ovojnice, ki za leto 2013 znaša 144,2 milijona evrov. Pri osnovnem plačilu je predlagana dodatna prožnost, da se država članica sama odloči, bodisi da ohrani stare plačilne pravice ali jih razdeli na novo. Tudi namembnost nacionalne rezerve se prilagaja cilju boljše porabe neizkoriščenih sredstev.

Zeleno plačilo

Poleg osnovnega plačila bo vsako kmetijsko gospodarstvo prejelo zeleno plačilo na hektar za upoštevanje nekaterih kmetijskih praks, ki ugodno vplivajo na podnebje in okolje. Države članice bodo za plačilo tega porabile 30 odstotkov nacionalne ovojnice. Predvideni so trije ukrepi: ohranjanje travinja, razno-

likost pridelkov na njivah in vzpostavitev ali ohranjanje ekološko pomembnega območja, ki mora na vsaki kmetiji obsegati vsaj določen odstotek kmetijskega zemljišča.

Novejše besedilo predloga bi iz izpolnjevanja pravil za zelena plačila izvzelo poleg ekoloških kmetij tudi takšne, ki imajo vsaj 75-odstotni delež travinja v svoji posestni strukturi; delno pravila ne bi bila uveljavljena v primeru izpolnjevanja enega ali več ukrepov ozelenitve za tiste kmetije, ki so vključene v kmetijsko-okoljske ukrepe (KOP) ali so certificirane po okoljskih shemah. Pogoj je, da se primerljive ukrepe izvaja na vseh za te ukrepe relevantnih površinah posamezne kmetije ter se s temi ukrepi dosegajo enaki ali primerljivi cilji kot pri ozelenitvi.

Ukrep »Raznolikost pridelkov na njivah« pomeni setev več različnih poljščin v predpisanih maksimalnih deležih na njivah. Izvajala ga bodo glede na sedanje besedilo predloga le tista kmetijska gospodarstva, ki imajo več kot 10 hektarov ornih zemljišč. Imeti bodo morala najmanj tri poljščine, od katerih glavna ne bo smela predstavljati več kot 70 odstotkov, dve glavni poljščini skupaj pa ne več kot 95 odstotkov ornih zemljišč.

Ukrep »Ohranjanje travinja« pomeni vzdrževanje obsega obstoječih travnatih površin v prihodnosti. Po predlogu nove definicije trajnega travinja bo možno vključiti tudi nekatere ekstenzivne travnate površine, kjer obstaja samo pašna raba. Predlog predvideva sledenje razmerja med trajnim travinjem in skupno kmetijsko površino na ravni države/regije, za trajno travinje posebne-

ga pomena pa sledenje na ravni kmetije.

Ukrep »Vzpostavitev ali ohranjanje ekološko pomembnega območja« pomeni, da bodo morali kmetije 7 odstotkov svojih ornih površin spremeniti v npr. zemljišča v prahi, terase, krajinske značilnosti, zaščitne pasove in pogozdene površine. Predlog sedaj vzpostavlja vstopni prag 10 hektarov upravičenih kmetijskih po-

Cilj skupne kmetijske politike še v prihodnje ostaja obdelano podeželje, ki bo skrbelo za prehransko varnost državljanov EU in širše. (Foto: Tatjana Čop)

vršin. To pomeni, da bodo le kmetije, ki presegajo ta prag, morale zagotavljati 7 odstotkov površin z ekološkim pomenom na ornih zemljiščih. Kompromisni predlog tudi širi seznam površin z ekološkim pomenom, ki se jih se lahko šteje v 7 odstotkov.

Območja z naravnimi omejitvami

Države članice (ali regije) lahko odobrijo dodatno plačilo za območja z naravnimi omejitvami vse do 5 odstotkov nacionalnih sredstev.

Mladi kmetje

Osnovno plačilo (z do 2 odstotka nacionalnih sredstev) za nove mlade kmete (40 let ali manj) se poveča za dodatnih 25 odstotkov za obdobje prvih

petih let izvajanja. Višina dodatka je v povezavi s povprečno velikostjo kmetij v posamezni državi članici. Po predlogu se lahko definirajo dodatni kriteriji upravičenosti, povezanih z uredbo za razvoj podeželja. Zgornja meja upravičenosti do plačila za mlade kmete bo predvidoma 35 hektarov, kar je v skladu s prizadevanji Republike Slovenije.

Majhne kmetije

Uredba določa tudi poenostavljeno shemo za male kmete (do 10 odstotkov letne nacionalne ovojnice), ki prejmejo pavšalno plačilo, ki nadomešča vsa neposredna plačila. Te kmetije bodo imele manjše zahteve glede izpolnjevanja obveznosti v zvezi z ekologijo, navzkrižno skladnostjo in nadzorom. Kmetije se bodo same odločile, ali bodo sodelovale v shemi za male kmete ter tako prejele letno plačilo, ki ga bo določila država članica v višini med 500 evrov in 1000 evrov. Po predlogu datum vstopa kmeta v shemo določi država članica, ne sme pa biti kasnejši od 15. oktobra 2014. Za Slovenijo, Ciper in Malto pa je vključena tudi izjema glede minimalnega zneska na kmetijo v višini 200 evrov.

Aktivni kmet

Ker se bodo neposredna plačila v bodoče izplačevala le aktivnim kmetom, se je o tem, kako z definicijo omejiti plačila na dejanske upravičence, veliko razpravljalo. Po sedanjem predlogu se s pomočjo definicije aktivnega kmeta nameni podpore le tistim upravičencem, ki sami izvajajo kmetijsko dejavnost. Zaradi razlik v pravnih statusih kmetij v Evropski uniji bo definicija aktivnega kmeta v večji meri prepuščena posamezni državi članici. Vključevala bo določilo, da lahko država članica predvidi dodatne omejitve za tista podjetja, kjer kmetijska dejavnost predstavlja zanemarljiv del prihodkov. Ob tem bodo države članice imele možnost uporabe negativne liste potencialnih upravičencev (npr. letališča, golf igrišča, lovske družine ...) ali pa bodo na podlagi objektivnih kriterijev določile pravne subjekte, ki zaradi majhnega deleža prihodkov iz kmetijstva v prihodnje ne bi bili več upravičeni do neposrednih plačil.

Proizvodno vezana plačila

Proizvodna plačila se lahko dodelijo za sektorje v tistih regijah države, kjer je specifična oblika kmetovanja pod določenimi težavami in so ti deli hkrati pomembni iz ekonomskega ali socialnega vidika (do 10 odstotkov nacionalne ovojnice oziroma do 15 odstotkov na podlagi odobritve s strani Komisije).

Navzkrižna skladnost

Dodelitev vseh plačil iz okvira nacionalnih sredstev za neposredna plačila bo še naprej povezana z upoštevanjem šte-

vilnih osnovnih zahtev glede okolja, dobrega počutja živali ter zdravstvenih standardov za živali in rastline. Pravila bodo prilagojena zahtevam, ki so dejansko vezane na kmetijsko dejavnost, usklajene z izvajanjem nove okoljske komponente v okviru neposrednih plačil in pravil, ki veljajo pri izvajanju kmetijske okoljskih ukrepov v programih razvoja podeželja, ter dopolnjene z zahtevami, ki so vezane na problematiko podnebnih sprememb. V okvir obveznih praks ravnanja bosta v celoti vključeni vodna direktiva in direktiva o trajnostni rabi pesticidov. Predlog še ni dokončan, saj se Komisiji sedaj predlaga da pripravi ustrezen predlog za dopolnitev osnovne uredbe na tem področju šele, ko bo znano, s kakšnimi ukrepi so države članice vodno direktivo implementirale na nacionalni ravni in kateri ukrepi bi bili zato relevantni tudi za pravila navzkrižne skladnosti.

Določen je najvišji znesek plačil na kmetijo

Znesek podpore, ki jo lahko prejme katerakoli posamezna kmetija iz sheme osnovnih plačil, bo omejen na 300.000 evrov letno, plačila pa bodo znižana po naslednjih pravilih: za 20 odstotkov pri plačilih od 150.000 evrov do 200.000 evrov; za 40 odstotkov od 200.000 evrov do 250.000 evrov ter za 70 odstotkov od 250.000 evrov do 300.000 evrov.

Mehanizmi upravljanja trga

Veljavni sistemi pomoči javne intervencije in zasebnega skladiščenja kot varnostni mehanizmi, namenjeni zagotavljanju

pomoči pridelovalcem v težkih časih na trgih, na primer po krizi s hrano. Prilagoditev vključuje predvsem razširitev uporabe splošnih varnostnih določb, ki se nanašajo na ukrepe za odpravo motenj na trgu, krizne ukrepe v primeru bolezni živali ter izgube zaupanja potrošnikov ter ukrepe za reševanje specifičnih težav. Novost je, da bi se navedeni ukrepi po novem financirali iz rezerve za krize v kmetijskem sektorju, ki se nahaja izven proračunskega okvirja. Poudarjeno je izboljševanje delovanja živilskopredelovalne verige v smeri izboljšanja položaja primarnih proizvajalcev, saj je predvideno, da se pravila za organizacije proizvajalcev in medpanožne organizacije razširijo na vse sektorje. Na področju posameznih tržnih ureditev ni predvidenih sprememb, razen pri sladkorju, kjer se z letom 2015 predlaga ukinitve kvot. Slovenija se zavzema za ohranitev sedanjega sistema sadilnih pravic za vinograde kot elementa, ki bistveno prispeva k stabilizaciji trga na tem področju.

V predlogu še vedno ostaja obveza držav članic za pripravo strategije pri shemi šolskega mleka. Za sektorje sadja in zelenjave, oljk in namiznih oljk, sviloprejk in tobaka bo po sedanjem predlogu priznavanje organizacij proizvajalcev obvezno, za ostale sektorje pa je priznavanje prostovoljno. V okvir reforme se prenaša del pogajanj o paketu kakovosti, ki se nanaša na tržne standarde in upravljanje obsega proizvodnje proizvodov z zaščitenim geografskim poreklom s strani skupin proizvajalcev.

Sedanji predlog predvideva, da bi Komisija pravila glede obvezne navedbe kraja kmeto-

vanja lahko sprejela z delegiranimi akti le za oljčno olje in namizne oljke, sadje in zelenjavo, banane, žive rastline, jajca in hmelj, ker so za vino predvidena posebna pravila glede označevanja kraja kmetovanja.

Razvoj podeželja

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja bo vključen v nov skupni strateški okvir, objavljen 6. oktobra, ki velja tudi za Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad, Kohezijski sklad in Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo, da bi bilo mogoče uresničiti cilje strategije Evropa 2020 (trajnostna rast, pametna rast, vključujoča rast). Da bi bilo mogoče uvesti jasnejšo povezavo z učinkovitostjo, bo treba tako kot v drugih skladih določiti cilje za vse programe razvoja podeželja za vseh šest spodaj navedenih prednostnih nalog. Približno pet odstotkov sredstev bo zadržanih v tako imenovani „rezervi na podlagi doseženih rezultatov“ in bodo na voljo šele, ko bo mogoče dokazati, da je bil dosežen napredek pri uresničevanju teh ciljev. Osnovna zamisel sedanjega uspešnega koncepta za razvoj podeželja iz večletnih shem, ki so ga oblikovale in sofinancirale države članice (ali regije), ostaja nespremenjena.

Ciljev politike razvoja podeželja se ne bodo več zasedovalo preko štirih osi, ampak preko šestih prednostnih nalog EU, ki izhajajo iz ciljev Strategije Evropa 2020:

- pospeševanje prenosa znanja v kmetijstvu in gozdarstvu,
- povečanje konkurenčnosti kmetijstva in vitalnosti kmetij,

- spodbujanje organizacij prehranskih verig in obvladovanja tveganja v kmetijstvu,
- ohranjanje in krepitev ekosistemov, odvisnih od kmetijstva in gozdarstva,
- spodbujanje učinkovite uporabe virov in prehod v nizkoogljično gospodarstvo,
- izkoriščanje potenciala delovnih mest in razvoja podeželskih območij.

Za doseganje količinsko opredeljenih ciljev pri teh prednostnih nalogah (in ob upoštevanju njihovih posebnih potreb) bodo države članice/regije v svojih programih razvoja podeželja na podlagi poenostavljene seznama oblikovale sestavljene ukrepe. S proračunskega vidika bo pri porazdelitvi nacionalnih sredstev za razvoj podeželja izvedena le majhna sprememba, da bi bila tako upoštevana objektivnejša merila, ki jih pozneje po lastni presoji določi Komisija. V manj razvitih regijah, najbolj oddaljenih regijah in na manjših Egejskih otokih bodo običajne stopnje sofinanciranja EU 85 odstotkov, v drugih regijah pa 50 odstotkov za večino plačil, vendar so lahko višje pri inovacijah ter prenosu znanja, sodelovanju, ustanavljanju skupin proizvajalcev, začetnih subvencijah za mlade kmete in pri projektih LEADER. V novem obdobju bodo države članice lahko oblikovale lastne podprograme z različnimi stopnjami pomoči.

Vira: EU komisija http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/index_en.htm in http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/skupna_kmetijska_politika_do_2020/.

»ANTON JAGODIC

Skupna kmetijska politika še premalo poznana

Kaj je skupna kmetijska politika, kaj si pod tem pojmom predstavljate? To vprašanje smo zastavili naključnim mimoidočim v centru Ljubljane. Nekaj odgovorov je bilo čisto kratkih, saj vprašani sploh niso poznali tega pojma. Večina pa je že slišala zanj, razumevanje oziroma poznavanje SKP pa je različno. Objavljamo nekaj odgovorov.

Jurij, Ljubljana

Za skupno kmetijsko politiko še nisem slišal, sem pa za kmetijske subvencije. Nisem vedel, da je to opredeljeno v skupni kmetijski politiki.

Maruška, Ljubljana

Skupna kmetijska politika je program na ravni Evropske unije, s katerim se usklajujejo stanja med kmetijskimi politikami držav članic. Z različnimi mehanizmi skrbi za ustrezno pridelavo hrane, enakovredne pogoje, trajnostni razvoj. Ukvarja se tudi z vplivom podnebnih sprememb na kmetijstvo.

Vlado, Vipava

Če delaš po evropskih standardih, si upravičen do sredstev skupne kmetijske politike. Menim, da bi za kmetijstvo morala več prispevati tudi Slovenija, večina sredstev namreč pride iz Evropske unije.

Miran, kmet s Primorske

Pod pojmom skupne kmetijske politike si predstavljam, da naj bi imeli pri pridelavi in prodaji enake možnosti kot v tujini. Sam sicer ne oddajam vlog za subvencije, ker nimam tako velike pridelave.

Vesna, Bela krajina

Skupni zakoni in skupna kmetijska politika za vso Evropo, ki se bo znala upreti pritiskom

Na ljubljansko tržnico se podajo predvsem tisti, ki jim ni vseeno, kakšna je kakovost hrane, ki jo uživajo. Zato smo ravno na tržnici in v njeni okolici spraševali mimoidoče, koliko jim je poznana skupna kmetijska politika. (Foto: Tatjana Čop)

svetovnih farmacevtskih lobijev. Za boljšo prihodnost kmetijstva, kmetov, okolja in vseh ljudi, ki kmetijske pridelke uživamo.

Timotej, Ljubljana

Skupna kmetijska politika je program države, ki uvaja ukrepe, s katerimi želi izboljšati in uskladiti kmetijstvo na nacionalni ravni.

Živa, Ljubljana

Nova skupna kmetijska politika naj bi uradno odpravila nesorazmerja gospodarske moči med kmeti v Evropski uniji. Kot potrošnica pa se bojim, da pelje trenutna skupna kmetijska politika k izginotju malih kmetij, kar pomeni da bo posledično

vedno manjša skupina proizvajalcev ponujala hrano. Ti bodo lažje dvigovali cene kmetijskih pridelkov, saj ne bo več alternative njihovi ponudbi. Moram pa poudariti, da menim, da je pozitivna plat skupne kmetijske politike podpora kakovosti oziroma označbam višje kakovosti (predvsem ekoloških pridelkov), za katere jamčijo tako Evropska unija kot posamezne države članice.

Mira, Domžale

To so zakoni in pravila, ki jih določa Evropska unija in veljajo za vse države članice. Kmetje so upravičeni do podpor, mislim pa, da ne enako po posameznih državah. Mislim pa, da je še vedno premalo narejeno

za zaščito domače hrane. Ne vem, ali in kako to lahko zagotovi skupna kmetijska politika.

Žiga, Ljubljana

Ja, to poznam. Imam sorodnike, ki kmetujejo, in vem, da dobijo subvencije iz sredstev skupne kmetijske politike. So tudi kandidirali za denar za stroje in jih dobili. Veliko pa morajo še tudi sami prispevati. Ker vidim, kako se trudijo, da ostane zemlja obdelana, mislim, da je teh podpor še vedno premalo. Glede na raznolikost evropskega kmetijstva in vdor cenene hrane iz tretjega sveta mislim, da je takšna politika nujna!

» JERICA POTOČNIK,
» TATJANA ČOP

Priveditve, ki odstirajo skrivnosti razvoja SKP

Podeželje v mestu ...

Na sobotno jutro se prebudi mesto, na mestnih tržnicah zaživi podeželje in prične se Podeželje v mestu. Kmetije ponujajo pridelke in izdelke, pridelane v skladu z visokimi standardi. Ljudski pevci, godci, plesalci in rokodelci predstavljajo dediščino podeželja. Vse to omogoča SKP. Kramljanje kmetov in kmetov z meščani, tržni dan, prijetno vzdušje ob dobri hrani in glasbi.

Sobota, 31. marec 2012

Podeželje v mestu – velika noč na podeželju

SKP podpira ohranjanje dediščine podeželja

Ljubljana, Pogačarjev trg

Sobota, 5. maj 2012

Podeželje v mestu Koper

SKP podpira kakovostno pridelavo hrane

Koper, pri Taverni

Sobota, 12. maj 2012

Podeželje v mestu – Dobrote slovenskih kmetij

SKP podpira kakovostno pridelavo hrane

Ljubljana, Pogačarjev trg

Priveditve Podeželje v mestu so izjemna priložnost vzpostavljanja vezi med podeželjem in mestom, med kmeti in porabniki. (Foto: Tatjana Čop)

Sobota, 2. junij 2012

Podeželje v mestu – pridelano in ponujeno z ljubeznijo

SKP podpira kakovostno pridelavo hrane

Ljubljana, Pogačarjev trg

Sobota, 1. september 2012

Podeželje v mestu – jesenske dobrote

SKP podpira kakovostno pridelavo hrane

Ljubljana, Pogačarjev trg

Kdaj? Med 8. in 14. uro.

Sobota, 29. september 2012

Podeželje v mestu Maribor

SKP podpira kakovostno pridelavo hrane

Maribor, Trg Svobode

Kdaj? Med 8. in 14. uro.

Dobrote slovenskih kmetij na Ptuju ...

Že 23 let skrivnosten hlad minoritskega samostana na Ptuju, prepletajoč z vonjem najboljših kulinaričnih dobrot slovenskih kmetij, navduši na tisoče ljudi. Nagrajeni krušni, mlečni in mesni izdelki, kisi, olja, suho sadje, sokovi, marmelade, žganja, vina, kompoti in konzervirana zelenjava so najboljša usmeritev kmetijam, kako izdelke narediti še boljše. Pridne roke kmetov in kmetov tako negujejo tradicijo naših prednikov. Vse to omogoča skupna kmetijska politika.

Ljudski pevci in godci, prodajne stojnice na samostanskem dvorišču in ulice okoli njega dajejo dogodku slovesen pečat. SKP praznuje 50. rojstni dan! Hodnik minoritskega samostana gosti razstavo mejnikov skupne kmetijske politike EU in razvoja slovenskega kmetijstva. Kažejo na izjemno delo SKP in kmetijskih svetovalcev.

Četrtek, 17., do nedelja, 20. maj 2012

23. Dobrote slovenskih kmetij

Minoritski samostan na Ptuju

Sejmi ...

Stičišče inovativnosti, razvoja, najnovejših dosežkov. Vabljeni na razstavnici prostor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in ogled dosežkov skupne kmetijske politike EU ter slovenskega kmetijstva. SKP praznuje 50. rojstni dan!

Sobota, 25., do četrtek, 30. avgust 2012

Sejem AGRA – 50. mednarodni kmetijsko-živilski sejem

Pomurski sejem, Gornja Radgona

Kdaj? Med 9. in 19. uro.

Od 12. do 18. septembra 2012

45. MOS - Mednarodni obrtni sejem

Celje, Celjski sejem

Kdaj? Med 9. in 19. uro.

Od 11. do 14. oktobra 2012

Sejem narava in zdravje

Ljubljana, Gospodarsko razstavišče

Kdaj? Med 9. in 19. uro.

Na Podeželje v mestu v Ljubljano in Maribor

Skupna kmetijska politika praznuje petdeseti rojstni dan.

Letošnje prireditve Podeželje v mestu se zaključujejo. Pred nami sta le še dve jesensko obarvani prireditvi. Podeželje v mestu – jesenske dobrote 1. septembra na Pogačarjevem trgu v Ljubljani in Podeželje v mestu Maribor 29. septembra

na Trgu Svobode v Mariboru.

Vzdušje na letošnjih prireditvah je malce bolj svečano. Na njih obeležujemo petdeseto obletnico izvajanja skupne kmetijske politike. Politike, ki evropskim državljanom že pet desetletij omogoča zanesljivo preskrbo s hrano in ohranitev podeželja ter naravnih virov. Gre za politiko, ki je Evropo popeljala od pomanjkanja k obilju. Temelji na zaprsegi, da se lakota in stradanje, ki so ju izkusili prebivalci povojne Evrope, ne bo sta več ponovila. Njena vloga je z leti postala samoumevna. Prav je, da se zavemo njene pomena in razumemo njeno poslanstvo.

Podeželje v mestu – jesenske dobrote na Pogačarjevem trgu v Ljubljani bo tudi tokrat priložnost za nakup odličnih pridelkov in izdelkov slovenskega podeželja ter kramljanje in druženje ob hrani, pijači in narodni glasbi. Podeželje v mestu bo ponujalo paleta svežega sadja in zelenjave, mlečne in mesne izdelke, kise, olja, vina, sokove, marmelade in ostalih dobrot slovenskih kmetij. Priložnost za klepet s kmetkami in kmeti, ki kmetujejo in izvajajo dopolnilne dejavnosti v skladu s številnimi evropskimi uredbami in pravilniki, kar zagotavlja visoko kakovost njihovih proizvodov. Priložnost tudi za razmislek in zavedanje pomena skupne kmetijske politike, ki vse to omogoča. Prireditve bo kot ve-

dno obogatena s kulturnim in kulinarčnim programom.

Zadnja letošnja prireditve Podeželje v mestu Maribor na Trgu Svobode bo v znamenju jeseni in obeležitve petdesetih let skupne kmetijske politike. V času Festivala stare trte se v Mariboru vrstijo številni dogodki in sobotno dogajanje na Trgu svobode bo posvečeno pomenu uporabe lokalno pridelane hrane, pridelane in predelane v skladu z evropskimi uredbami in pravilniki skupne kmetijske politike. Dvajset kmetij bo s krušnimi in mesnimi izdelki, domačimi siri, vrhunskimi vini in drugimi domačimi dobrotami ustreglo kupcem, ljubiteljem tradicionalne slovenske podeželske kulinarike. Prireditve bo obogatena s kulturnim in kulinarčnim programom.

Ne spreglejte objave razpisa za sodelovanje na spletni strani www.kgzs.si in v tokratni Zeleni deželi. Pohitite s prijavi, ker je število stojnic omejeno. Veseli bomo, če se nam pridružite in pripomorete k prijetnemu vzdušju na prireditvi.

» TATJANA VRBOŠEK

Organizira Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v sklopu projekta Skupna kmetijska politika – kakovost, varnost, blaginja, razvoj. Projekt sofinancira Evropska unija, Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja.

RAZPIS

Podeželje v mestu Maribor SKP podpira kakovostno pridelavo hrane sobota, 29. september 2012, Maribor, Trg svobode

Pisne prijave za Podeželje v mestu Maribor, ki bo potekalo v soboto, 29. septembra 2012 v Mariboru, sprejemamo do zasedbe mest na e-naslov pr@kgzs.si ali po pošti na naslov Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Celovška 135, 1000 Ljubljana (za PVM Maribor).

- V prijavi navedite vaše kontaktne podatke (ime, priimek, naslov, kontaktni telefon in elektronski naslov, ime kmetije in vašo ponudbo).
- Za prodajo pridelkov dodatna dokumentacija ni potrebna. Za prodajo izdelkov nam pošljite kopijo prijavljivega lista ali veljavne odločbe o registraciji dopolnilne dejavnosti in kopijo izpisa o registraciji pri pristojnem nadzornem organu: za živila živalskega izvora izpis o registraciji z VURS-a, za živila rastlinskega izvora izpis iz registra pri ZIRS-u.
- Pogoji za sodelovanje na prireditvi je poravnani članski prispevek Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.
- Prijavnina za stojnico je 18 evrov. Plačate jo po prejemu predračuna.

Namen prireditve Podeželje v mestu je predstavitev in promocija raznolikosti ponudbe slovenskih kmetij (prodaje pridelkov ter izdelkov dopolnilnih dejavnosti na kmetijah).

Za dodatne informacije pokličite na telefon: 01 51 36 609 oz. 041 366 504 (Tatjana Vrbošek) ali 01 51 36 652 oz. 031 717 975 (Jerica Potočnik).

Sodelujte in s prodajo svojih pridelkov ter izdelkov doprinesite k promociji podeželja!

Preverjanje ustrezne rabe kmetijske mehanizacije ob kontrolah

XIX. Standard za dobre kmetijske in okoljske pogoje pri kmetovanju – struktura tal, zahteva, da na pretežnem delu zemljišča kmetije ni očitnih sledi zaradi neprimerne uporabe mehanizacije.

Neprimerna uporaba mehanizacije v neprimernem času lahko naredi na njivi težko popravljivo škodo, ki se kaže v obliki zbijanja tal in uničenja strukture.

Doc. dr. Rok Mihelič iz Univerze v Ljubljani (BF, Agronomija) opozarja, da slabo strukturalna in zbita tla pospešijo pojav kmetijske suše; poveča se nevarnost erozije, zmanjša se mikrobnost aktivnost in dostopnost hranil, poveča se dostopnost težkih kovin, lahko se poveča izpiranje ..., pridelki se zmanjšajo in so manj kakovostni – slabša je ekonomičnost proizvodnje. Ponovna vzpostavitev kakovosti tal je počasen proces, ki zahteva vztrajnost in sistematičnost.

Standard za dobre kmetijske in okoljske pogoje pri kmetovanju ima za preprečevanje zbijanja in ohranjanje strukture tal le eno zahtevo. Ta je, da na pretežnem delu zemljišča ni očitnih sledi zaradi neprimerne uporabe mehanizacije. Globina kolesnic na pretežnem delu parcele ne sme presežati 20 cm. Če presega, se šteje to kot lahka stopnja kršitve (L, 20) z 20 kazenskimi točkami. Z vidika varovanja tal in ohranjanja njihove rodovitnosti pa je to veliko večja kršitev. Enkrat močno stla-

čena tla rabijo več let, da se ponovno aktivirajo.

Zbitost tal je največkrat posledica prekomerne uporabe kmetijskih strojev v času, ko so ta v najbolj občutljivem stanju za tlačanje – prevlažna tla. Bolj občutljiva so težja tla z večjim deležem glin in z majhnim deležem organske snovi. Zbijanje tal pospešuje tudi neustrezna setvena sestava brez ugodilk v kolobarju.

Preprečevanje zbitosti, izboljšanje strukture in nosilnosti tal

Zbijanje tal preprečimo, če primerno uporabljamo kmetijske stroje na primerno vlažnih tleh. Nikoli ne obdelujemo zmrznjenih tal. Na suhih tleh ne uporabljamo rotirajočih strojev. Na mokrih tleh se izogibamo prekomerni uporabi kmetijskih strojev, ne uporabljamo težkih kmetijskih strojev, če pa brez njih ne gre, jih opremimo s širokimi pnevmatikami ali nastavki na kolesih, ki zmanjšujejo pritisk na tla.

Nadzorujemo proces nastajanja plazine. Globina oranja naj bo različna, kajti večletno oranje na isti globini vodi k nastanku plazine – zbite plasti tal na globini oranja, ki preprečuje prehod vode, zraka in korenin v nižje ležeče plasti tal.

S primerno obdelavo skrbimo za izravnano klimo tal. (Foto: Milan Rebernik)

Razbijanje plazine je možno tudi s plitvimi rahljači, s katerimi so opremljena orodja za konzervacijsko obdelavo tal.

Globinsko rahljanje – podrahljavanje na težjih tleh zmanjša nevarnost za zbijanje, vendar mora biti opravljeno v suhem, da zemlja razpoka. Podrahljavanje izvajamo na dve do tri leta, učinek delovanja globinskega rahljanja povečamo s setvijo rastlin z globokimi koreninami (oljna ali krmna ogrščica, redkev, bob).

Zbitost zmanjšamo, če povečamo nosilnost tal, zato je koristno, da neprestano skrbimo za ohranjanje in izboljšanje obstojnosti strukturnih agregatov. Tvorbo stabilnih strukturnih agregatov omogočamo s konzervacijsko – ohranitveno obdelavo tal v povezavi z organskim gnojenjem in z vzdrževalnim apnjenjem. Redno oskrbujemo talne organizme s hrano (humusom),

s primerno obdelavo skrbimo za izravnano klimo tal (rahljamo in zračimo tla) ter dodajamo kalcij, ki naredi trdni most med humusom in glino. Na tleh, ki imajo nizko vsebnost organske snovi in so nagnjena k zbijanju, je priporočljivo vključiti v kolobar dve- do triletno travno-deteljno mešanico ali drugo ugodilko.

Ko ali pa če že prekomerno zgazimo tla, potem najprej počakamo, da se voda odcedi in zemlja posuši, vendar ne izsuši. Stlačene površine najprej obdelamo z rahljači ali s krožno brano, da se zemlja malo ugodi, in šele nato temeljno obdelamo. Po možnosti preorjemo pred zimskim mrazom, da mraz brazdo zdrobi in umrvi. Ob dodatku naravnih apnencev in organske mase bo stlačena zemlja sčasoma postala spet rodovita prst.

» ZITA FLISAR NOVAK
KGZS – Zavod Murska Sobota

Financiranje javnih služb v kmetijstvu in gozdarstvu neustrezno

Na prvi seji upravnega odbora Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije opozorili na številne težave v kmetijstvu in gozdarstvu.

Konec julija je v prostorih Kmetijsko gozdarske zbornice (KGZS) v Ljubljani potekala prva seja upravnega odbora KGZS v novem štiriletnem mandatu.

Člani in članice upravnega odbora so se seznanili z informacijo o vzpostavitvi novih svetov območnih enot KGZS, o dejavnostih KGZS na 50. sejmu AGRA v Gornji Radgoni, problematiki financiranja javnih služb v okviru KGZS, predlogu sprememb Zakona o gozdovih in možnostih ponovne vzpostavitve pridelave in predelave sladkorne pese. Spregovorili so tudi o predlogu oblikovanja strokovnih odborov KGZS.

OBMOČNE ENOTE KGZS VEZNI ČLEN MED ČLANI IN ZBORNICO

V zvezi s konstituiranjem svetov območnih enot KGZS je predsednik KGZS Cvetko Zupančič povedal, da so seje potekale tekoče. Kot je povedal Zupančič, so člani izrazili željo po konstruktivnem sodelovanju z zbornico. »Območne enote in izposta-

ve območnih enot so vezni člen med zbornico in članstvom,« je poudaril Zupančič. Na konstitutivnih sejah svetov območnih enot KGZS, ki so potekale v drugi polovici julija, so se že dotaknili najbolj perečih težav v kmetijstvu in gozdarstvu. Ker je težav v kmetijstvu in gozdarstvu veliko, je Zupančič povedal, da bodo morale imeti prednost pri obravnavi tiste težave, ki so oziroma bodo v določenem trenutku najbolj pereče.

ZA DOLGOROČNO REŠITEV NA PODROČJU FINANCIRANJA JAVNIH SLUŽB V OKVIRU KGZS

Zbornica že več let opozarja na neurejen sistem financiranja javnih služb v okviru KGZS. Upravni odbor KGZS je izrazil zaskrbljenost, ker vlada javnim službam na področju kmetijskega svetovanja in živinoreje v tekočem letu še ni izplačala sredstev za njihovo delovanje. Člani upravnega odbora so zato pozvali Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, da na Vladi RS čim prej izpelje postopek spre-

jemanja Programa dela KGZS in kmetijsko-gozdarskih zavodov za leto 2012. Soglasno so se zavzeli za dolgoročno rešitev problematike financiranja na način, da se zagotovi ustrezno financiranje javnih služb v okviru KGZS tudi pred sprejemom programa dela na Vladi RS.

Upravni odbor je v nadaljevanju odločno nastopil tudi proti zniževanju sredstev za izvajanje javnih služb v okviru KGZS. Z rebalansom proračuna bodo te službe namreč prikrajšane za približno 2,3 milijona evrov. Zmanjševanje sredstev bo močno ogrozilo delovanje služb, posledice pa bodo utrpeli tudi slovenski kmetje in kmetice.

PRI SPREMEMI ZAKONA O GOZDOVIH NAJ SE UPOŠTEVAJO PRIPOMBE KGZS

Upravni odbor KGZS se je na svoji prvi seji seznanil tudi s stališči do sprememb Zakona o gozdovih, ki jih je junija letos obravnaval ter sprejel Odbor za gozdarstvo, lesarstvo in lovstvo pri KGZS. Stališča je soglasno sprejel, ob tem pa pozval Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, da v postopku spremembe Zakona o gozdovih že v fazi delovne skupine za pripravo zakona upošteva pripombe ter rešitve, predlagane s strani KGZS.

Upravni odbor KGZS je v nadaljevanju sprejel stališče, da KGZS s tremi gozdarji ne more izvajati nalog, ki bi bile potrebne za spodbujanje intenzivnejšega gospodarjenja z gozdovi.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje je zato pozval, da zbornici zagotovi finančna sredstva za ustrezno kadrovsko zasedbo javne gozdarske službe, ki bo izvajala dejavnosti na področju ekonomskega povezovanja lastnikov, svetovanja pri sečnji in prodaji lesa, pospeševanja rabe lesa in biomase ter izvajanja certifikacije gozdov.

O MOŽNOSTIH PRIDELAVE IN PREDELAVE SLADKORNE PESE

Člani upravnega odbora so se seznanili s stanjem na področju pridelave in predelave sladkorne pese v Sloveniji. Podprli so pobudo Združenja pridelovalcev sladkorne pese Slovenije, da se izvede študija o možnostih ponovne vzpostavitve pridelave in predelave sladkorne pese v Sloveniji. Ob tem so podprli tudi prizadevanja združenja, da se sladkorna pesa, v kolikor bi študija pokazala, da je to smiselno, vrne na slovenske njive in da se ponovno vzpostavi predelava v sladkor.

» JERICA POTOČNIK

Popravek iz številke 110

V Zeleni deželi št. 110, julij 2012 je bil objavljen članek Manj podpora za investicije v nove sončne elektrarne avtorice Darje Pipan. V članku je bilo pomotoma zapisano, da integrirane sončne elektrarne niso več upravičene do podpor, vendar le-te niso več upravičene do dodatnih podpor za »integriranost« v višini 15 %. Za napako se bralcem opravičujemo.

Sveti območnih enot KGZS že ustanovljeni

Od 16. do 26. julija so potekale ustanovne seje svetov območnih enot Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (OE KGZS).

Za predsednike svetov OE KGZS so bili izvoljeni:

- Franc Vodopivec, OE KGZS Nova Gorica,
- David Štok, OE KGZS Koper,
- Ivan Tičar, OE KGZS Kranj,
- Janez Beja, OE KGZS Ljubljana,
- Franc Prelesnik, OE KGZS Kočevje,
- Anton Tonjo Janežič, OE KGZS Postojna,
- Janez Slak, OE KGZS Novo mesto,
- Boris Orešek, OE KGZS Brežice,
- Janko Šket, OE KGZS Celje,
- Milan Unuk, OE KGZS Ptuj,
- Anton Perko, OE KGZS Maribor,
- Stanko Zagožen, OE KGZS Slovenj Gradec,
- Jožef Meolic, OE KGZS Murska Sobota.

» JERICA POTOČNIK

Vabljeni na 9. vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi

V nedeljo, 14. oktobra 2012, bo na Ponikvi pri Šentjurju potekalo 9. vseslovensko srečanje kmetov pri zavetniku slovenskih kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva Antonu Martinu Slomšku. Več o dogodku bo objavljeno na spletni strani www.kgzs.si.

Se srečamo na Ponikvi!

Imenovanja v odbore izpostav območnih enot KGZS in oblikovanje strokovnih odborov KGZS

Na konstitutivnih sejah območnih enot (OE) Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), ki so potekale v juliju, so člani svetov OE sprejeli Poziv za predlaganje kandidatov oziroma kandidatov za člane odborov izpostav OE KGZS.

Odbor izpostave je šestčlansko telo KGZS, ki pripravlja mnenja, oblikuje strokovne podlage glede kmetijstva in gozdarstva ter sodeluje z inštitucijami zlasti na lokalnem, občinskem območju.

Z letošnjimi spremembami Statuta KGZS je bilo določeno, da se odbori izpostav ne volijo več z neposrednimi volitvami tako kot svet zbornice in sveti območnih enot, ampak se imenujejo. Svet OE mora imenovati člane odborov izpostav najkasneje v treh mesecih od konstitutivne seje sveta OE. Ker so konstitutivne seje svetov OE potekale sredi julija, se bodo odbori izpostav oblikovali do sredine oktobra 2012.

Kandidate za člane odborov izpostav lahko do datuma, ki je naveden v Pozivu, predlagajo organizacije kmetov (liste), najmanj ena tretjina članov sveta OE ali pravne osebe – članice zbornice, ki imajo sedež na območju OE. Kandidati morajo biti člani KGZS (razen predstavnik pravne osebe) in naj bi praviloma imeli stalno bivališče na območju izpostave. Po izvedenem kandidacijskem postopku bo svet OE na seji imenoval člane odborov izpostav za svoje imenovanja za mandatno dobo štirih let oziroma do imenovanja novih članov.

Člani Upravnega odbora Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije so na svoji 1. redni seji razpravljali tudi o oblikovanju strokovnih odborov KGZS. Soglasno so sprejeli predlog za imenovanje 19 strokovnih odborov. Svetnice in svetnike KGZS so pozvali, da predlagajo imena za sestavo strokovnih odborov zbornice. Pristojni organ za imenovanje strokovnih odborov zbornice je Svet KGZS, ki bo o tem odločal na svoji naslednji seji.

» GAŠPER CERAR, ANA MARENK

IZOBRAŽEVANJE

KGZS - Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana

Dodatne informacije dobite na telefonu: 01 513 07 18. * (N) izvajalci so notranji, (Z) izvajalci so zunanji.

Datum	Naslov	Vrsta	Lokacija	Ura	Ur izobraževanja	Predavatelj(i)*
5. 9. 2012	Obnova travne ruše na trajnih travnikih	KOP – predavanje in demonstracijski prikaz	Kmetija pri Janezu Pirnatu, Zgornji Tuštanj 1, (v graščini), 1251 Moravče	10.00	4	Anton Zavodnik (N) in Janez Pirnat (Z)
12. 9. 2012	»DAN KORUZE«	KOP – prikaz	Grad Jable, Grajska cesta 1, Loka pri Mengšu	10.00–14.00	4	Damjana Iljaš (N), Anton Šmidovnik in Iris Škerbot

ANEK – razvojni načrt

V mnogih razpravah o stanju ekološkega kmetijstva v Sloveniji omenjajo ANEK. Poglejmo, kaj se skriva za omenjeno kratico in kakšen pomen ima za nadaljnji razvoj ekološkega kmetijstva v Sloveniji.

KAJ JE ANEK?

ANEK je akronim ali skrajšano ime za Akcijski načrt razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2015, ki so ga v strokovnih krogih pripravili v letih 2004 in 2005. Dokument je pripravljen na podlagi izhodišč evropskega akcijskega načrta (»European Action Plan for Organic Food and Farming«), sprejetega leta 2004.

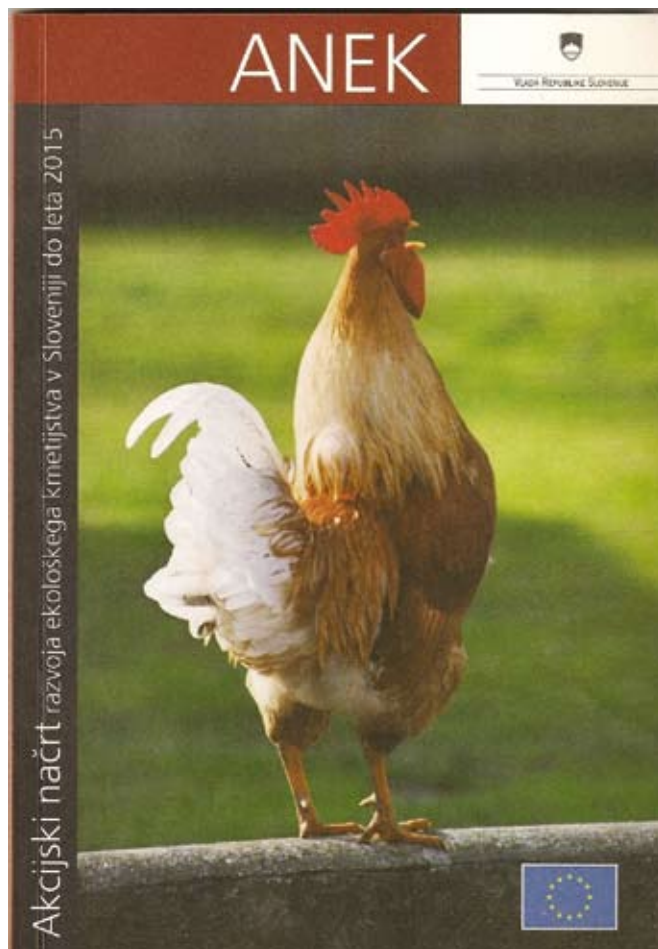
ANEK je vlada Republike Slovenije sprejela 24. novembra 2005. Razdeljen je na dvanajst poglavij, ki so najprej namenjena analizi in opisu takratnega stanja ekološkega kmetijstva ter predstavitvi pomena in vloge ekološkega kmetijstva in predstavitvi vloge akcijskega načrta za Slovenijo. V opisu dotedanjega razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji lahko ugotovimo, da je kmetijska svetovalna služba s svojimi sodelavci že od vsega začetka igrala pomembno vlogo pri razvoju ekološkega kmetijstva pri nas. Tudi prva kontrolna organizacija je bila vzpostavljena na KGZS – Zavodu Maribor. Naslednja poglavja so strukturirana tako, da obravnavajo problematiko ekološkega kmetijstva po sklopih. Na koncu vsakega sklopa opredelijo analizo kritičnih točk in predlagajo ukrepe. Sklopi obravnavajo podpore za ekološko kmetijstvo, ponudbo in povpraševanje, povezanost ekološkega kmetijstva in turizma ter nadzorni sistem in označevanje. Zelo pomemben je sklop Izobraževanje, svetovanje

in promocija. Tam so zapisane tudi naloge, ki jih morajo opraviti kmetijska svetovalna služba in drugi deležniki. Sklopi obravnavajo še znanstveno raziskovalno dejavnost in področje gensko spremenjenih organizmov (GSO). Kot ciljne vrednosti za leto 2015 so zapisane 15 odstotkov ekoloških kmetij in 20-odstotni delež kmetijskih zemljišč pod ekološko pridelavo. Potrojili naj bi število ekoloških turističnih kmetij in zagotovili 10 odstotkov ekoloških živil v celotni količini prodane hrane.

SPREMLJANJE IZVAJANJA ANEK-A

V ANEK-u je predvideno tudi sprotno spremljanje realizacije ukrepov in sprotne izboljšave. Do leta 2009 na MKO ni bilo organizirane delovne skupine za to področje. Skupina je bila na pobudo nevladnih organizacij in s podporo KGZS ustanovljena leta 2010 in vanjo so bili imenovani predstavniki vseh akterjev pri razvoju ekološkega kmetijstva v Sloveniji. Naloge delovne skupine so naslednje: analiza realizacije postavljenih ciljev ANEK-a, priprava predlogov dodatnih ukrepov za doseganje ciljev, analiza in reševanje aktualnih zadev ter problematike na področju ekološkega kmetovanja.

Delovna skupina je na več sestankih pregledala stanje po posameznih sklopih in ugotovila, da je zelo malo verjetno, da bi do leta 2015 dosegli zastavljene cilje glede deleža ekolo-

ških kmetij in površin v ekološki kontroli. Zato so predlagani dodatni ukrepi za izboljšanje stanja.

Skupina je predlagala, da se nadaljuje izvajanje ukrepov programa razvoja podeželja (PRP) za podporo ekološkemu kmetovanju. V novem obdobju od 2014 do 2020 je potrebno podpore ohraniti. Posebno pozornost naj se posveti poenostavitvi postopkov za pridobivanje sredstev v okviru razpisov PRP. Z ukrepi je potrebno povečati pridelavo in ponudbo ekoloških

pridelkov ter nadaljevati z interesnim združevanjem ekoloških kmetov. Pomembno je zagotoviti kakovostno ekološko seme lokalnega porekla. Vzpostaviti je potrebno sistem posredovanja informacij o ponudbi in povpraševanju za ekološka živila ter uvajati inovativne pristope k trženju. Natančnejša opredelitev ekološke turistične kmetije bo omogočila prepoznavnost takih kmetij in njihov razvoj. Poveča naj se nadzor inšpekcij nad ekološkimi pridelki in živali, predvsem uvoženimi.

Na področju izobraževanja in svetovanja predlagajo izboljšave in vzpostavitev kakovostnega sistema svetovanja v ekološkem kmetijstvu. Poleg izboljšav v delu svetovalne službe je dana možnost ustanovitve neodvisne svetovalne inštitucije. Priporočili so tudi povečanje raziskovalne dejavnosti na področju ekološkega kmetovanja. Poudarek bo dan prenosu kakovostnega znanja z raziskovalnih inštitucij na raven svetovanja in do uporabnikov.

ZAKLJUČEK

V letu 2010, ko je delovna skupina začela delati, je ekološko kmetovalo 2,9 odstotka kmetij na 6,5 odstotka površin. Po podatkih za leto 2011 je ekološko kmetovalo 3,1 odstotka kmetij na 6,8 odstotka kmetijskih ze-

mljišč v uporabi. Oživitve dinamike rasti glede na leti 2008 in 2009 je vidna, vendar pri tej dinamiki ni pričakovati doseganja ciljnih vrednosti, zastavljenih v ANEK-u do leta 2015. Delovna skupina je s pregledom realizacije ugotovila dobre in slabe strani dokumenta ter ocenila realizacijo postavljenih ciljev. Z dopolnili in dodatnimi ukrepi, ki so jih predlagali, je ANEK ponovno postal pomemben dokument za usmerjanje razvoja slovenskega ekološkega kmetijstva. Za tiste, ki želite več informacij, sta ANEK in Zaključno poročilo delovne skupine za oceno izvajanja ANEK-a dostopna na spletni strani Ministrstva za kmetijstvo in okolje.

» DR. JANKO RODE

65 ALI 75 KONJEV UDOBJA

NEW HOLLAND AGRICULTURE FOTOGRAFIJA JE SIMBOLICNA

T4.65
(48kW/65KM) že za **29.990€** z DDV

T4.75
(55kW/75KM) že za **32.280€** z DDV

AKCIJA VELJA ZA MODELE NA ZALOGI. CENE VKLJUČUJEJO DDV.

ITRO Pooblašteni prodajalci:
AVTOCENTER Ormož, tel: (02) 741 64 11
KMETIJSKI CENTER LAH, Komenda, tel: (01) 834 20 80
JAKŠE SAMO s.p., Šentjernej, tel: (07) 308 13 09
KOVAČ ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel: (02) 525 23 33
PATRIKS, d.o.o., Dobrovo v Brdih, tel: (05) 330 87 40
AVTOCENTER TOMŠE, s.p., Krška vas, tel: (07) 495 93 30

Vabilo

na 56. državno tekmovanje oračev Slovenije

Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, HPG d.o.o in KGZS – Zavod Novo mesto vas v petek, 31. avgusta, in soboto, 1. septembra 2012 vabijo v Brežice (na Vrbini) na 56. državno tekmovanje oračev Slovenije.

Petek, 31. avgust 2012

- 8.30 Državno tekmovanje v oranju srednjih biotehniških šol
- 12.00 Slavnostno odprtje tekmovanja
- 13.30 Državno tekmovanje v oranju strnišča

Sobota, 1. september 2012

- 10.00 Državno tekmovanje v oranju ledine
- 17.00 Slavnostni zaključek z razglasitvijo rezultatov

V petek bo ob 9.30 potekala okrogla miza z naslovom »Nova finančna perspektiva s poudarkom na kmetijstvu« v Zavodu za podjetništvo, turizem in mladino – večnamenska dvorana (MC Brežice), Gubčeva 10a, ob 14.00 pa predstavitev obdelave tal brez oranja v Vrbini. Tako v petek kot v soboto si boste lahko ogledali spretnostne vožnje s traktorjem, demonstracijo strojev in opreme in se sprehodili med stojnicami društev.

Suša je prizadela vse kulture

Po zimski in zgodnjеспomladanski suši, spomladanski pozabi ter številnih neurjih z vetrom in točo kmete sedaj močno pesti še poletna suša.

Letos je v večjem delu Slovenije padlo precej manj padavin v primerjavi z dolgoletnim povprečjem. Poleg pomanjkanja padavin pa škoda na rastlinah izrazito povečujejo še visoke temperature in veter, ki močno pospešujejo izhlapevanje vode.

Najhuje je na Primorskem, kjer suša traja že od druge polovice junija, posledice pomanjkanja padavin in visokih temperatur pa se vse bolj kažejo tudi v ostalih delih Slovenije. V prvi polovici avgusta se je stanje v vseh predelih Slovenije še poslabšalo. Nadaljeval se je vročinski val, padavin v večjem delu Slovenije ni bilo, razen nekaj vročinskih neviht in manjših padavin v severnem delu države. Tako se sušni stres na rastlinah nadaljuje in še povečuje. Za naslednjih deset dni vremenslovci še ne napovedujejo večjih padavin, tako da bodo posledice vse hujše.

Prizadete so vse kmetijske kulture, poljščine in zelenjadnice, pa tudi travinje in trajni nasadi, še posebej na lažjih tleh in na nagnjenih prisojnih legah. Zaradi izrazito zmanjšanega pridelka krme (silažna koruza, travinje, krmni dosevki) bodo posledice suše močno prizadele tudi živinorejce. Posledice suše pa se bodo kazale tudi v naslednjem letu.

Med poljščinami je najbolj prizadeta koruza, ki je na številnih rastiščih začela prezgodaj dozorevati, zastala je v rasti, oplodnja je bila slaba, ponekod sploh ni zasnov storžev.

Posledica bodo zelo nizki pridelki, pojavlja pa se tudi koruzna bulava snet, ki bo poslabšala kakovost silaže. Močno so prizadeti strniščni posevki. Zaradi pomanjkanja vlage je vznik slab, rast je ovirana, intenzivno pa se razvijajo enoletni ozko- in širokolistni pleveli. Ponekod setve sploh ni bilo mogoče izvesti. Krompir je predčasno zaključil vegetacijo, zato bodo pridelki precej nižji. Škoda je tudi na oljnih bučah, sončnicah in ostalih poljščinah.

Pridelek na travinju bo bistveno zmanjšan, v določenih predelih Slovenije druge in tretje košnje sploh ni bilo. Posledice bodo tudi dolgotrajnejše, saj je suša povzročila propad določenih vrst trav in detelj, zato bo potrebno nekatere travnike obnoviti. Prizadeti so tudi pašniki, kjer paše praktično ni.

Kljub namakanju se na zelenjadnicah kažejo številne posledice previsokih temperatur. Pridelki so nižji in dostikrat neprimerni za trženje. Kjer rastline niso bile namakane, je škoda skoraj stoo odstotna.

V sadovnjakih so prizadeti plodovi, pa tudi sama drevesa. Plodovi so zaradi suše drobnejši in odpadajo, na njih se kažejo ožigi. Odpada tudi listje. Ponekod se sušijo veje in celotna drevesa, še posebej v mlajših nasadih.

Škoda se že kaže tudi v vinogradih. Grozdje zaradi suše prisilno zori in ima nižjo maso jagod. Posebno so izpostavljeni mladi vinogradi in vino-

Suša na Primorskem (Foto: Anka Poženel)

gradi na strmih legah in lažjih tleh. Zaradi zaustavljene rasti bo zmanjšana rodnost tudi v naslednjem letu.

Zaradi visokih temperatur je prizadet tudi hmelj. Škoda se kaže predvsem v manjših in nerazvitih storžkih, posledica pa bodo občutno nižji pridelki.

Kmetijska svetovalna služba, ki deluje v okviru Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije, spremlja stanje na terenu. Kmetijski svetovalci skupaj s pridelovalci presojajo, kakšni tehnološki ukrepi so za njihovo kmetijo in vrsto proizvodnje najbolj ustrezni. Presojajo zaloge krme in načine zagotovitve zadostnih količin krme za ohranitev stalaža živali.

Ugotavljajo fazo zrelosti in primernosti koruze za siliranje. Kjer so strniščni dosevki propadli, se po padavinah svetuje ponovna setev. Na travnikih se priporoča košnja in spravilo pridelka, da bo po padavinah mogoče pridobiti še en odkos.

Vrtnine je nujno potrebno namakati in jim zagotoviti ustrezno senčenje. V sadovnjakih svetujejo ročno redčenje predrobnih in opečenih plodov. Vinogradnikom svetujejo razbremenitev trt zlasti v mladih vinogradih, pri trtah v slabši kondiciji in z obilnejšim nastavkom ter zalivanje letos sajenih trt in sadja, če je le mogoče. Odsvetujejo odstranjevanje lista v območju grozda in prikrajševanje mladik.

Proti suši je potrebno izvajati tudi dolgoročne tehnološke ukrepe. Izbirati je potrebno vrste in sorte, ki so odpornejše na sušo. Ohranjati je potrebno pester kolobar in skrbeti za zadostno količino organske snovi v tleh. Nujen tehnološki ukrep za omilitev posledic suše je tudi namakanje. Zato je še posebej pomembno, da se zagotovijo ustrezni vodni viri za namakanje (vodni zbiralniki oz. akumulacije in vrtnine) in uredijo namakalni sistemi.

» TONČKA JESENKO

Prava priložnost za srečanje

KGZS na 50. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA

Med 25. in 30. avgustom ste vabljeni na razstavni prostor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) v hali B na 50. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni.

Na njem se bodo poleg osmih območnih kmetijsko-gozdarskih zavodov pri KGZS ter Inštituta za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu predstavila številna združenja, zveze in društva, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranitvi in razvoju slovenskega podeželja.

Razstavni prostor KGZS v hali B bo tokrat prepoznaven po obeležitvi petdesetih let izvajanja skupne kmetijske politike. Na ogled bo razstava, ki prikazuje razvoj te politike in razvoj slovenskega kmetijstva v času po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Z razstavo želimo poudariti pomen te politike za razvoj slovenskega kmetijstva. Zavedanje tega je posebno pomembno, ker se v letu 2012 sprejema program nove kmetijske politike za programsko obdobje 2014–2020! Vsak dan ste ob 10. in 15. uri vabljeni na vo-

den ogled razstave.

V okviru sejma KGZS pripravljamo številne strokovne razstave, predstavitve plemenskih živali, rejcev ter različna strokovna srečanja. Še posebej ste vabljeni na dogodke, pri katerih sodeluje KGZS, in predstavitve dela območnih kmetijsko-gozdarskih zavodov KGZS:

Sobota, 25. avgust

Predstavitvev KGZS – Zavoda Ptuj / hala B, razstavni prostor KGZS

- 10.00 Odprtje 50. jubilejnega mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA / maneža

Nedelja, 26. avgust

Predstavitvev KGZS – Zavoda Murska Sobota / hala B, razstavni prostor KGZS

- 10.00 Posvet: **Certifikacija gozdov in zeleno javno naročanje** / dvorana 2
- 13.30 Okrogla miza mladih: **Socialno podjetništvo v kmetijstvu** / dvorana 5
- 14.00 Delavnica za najmlajše: **Pujski tako in drugače** / hala D1

Ponedeljek, 27. avgust

Predstavitvev KGZS – Zavoda Novo mesto / hala B, razstavni prostor KGZS

- 12.30 Novinarska konferenca **Efficient 20 – dajmo traktor na dieto** / hala B, razstavni prostor KGZS

Torek, 28. avgust

Predstavitvev KGZS – Zavoda Nova Gorica in KGZS – Zavoda Maribor / hala B, razstavni prostor KGZS

- 9.30 Javna predstavitve: **Kako zmanjšati škodo po toči** / hala B, razstavni prostor KGZS
- 9.30 Odprta seja območnega sveta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Murska Sobota

Sreda, 29. avgust

DAN KMETIJSKO GOZDARSKE ZBORNICE SLOVENIJE

Predstavitvev KGZS – Zavoda Ljubljana / hala B, razstavni prostor KGZS

- 11.00 Podelitev priznanj najboljšim rejcam in posvet: **Organiziranost prašičerejcev na avstrijskem**

Koroškem in ureditev hlevov za boljše počutje živali / dvorana 5

- 12.00 Posvet: **Knjigovodstvo na kmetiji** / dvorana 2
- 13.30 Podelitev certifikatov **Nacionalne poklicne kvalifikacije** / dvorana 5
- 14.00 Posvet: **Resnica ob uvedbi računovodstva na kmetijah** / dvorana 2
- 15.00 zaključek nagradne akcije **Skmetije za vas** / pred upravno zgradbo sejma

Četrtek, 30. avgust

Predstavitvev KGZS – Zavoda Celje in KGZS – Zavoda Kranj / hala B, razstavni prostor KGZS

- 10.00 Posvet: **Preusmerjanje kmetij v ekološko kmetovanje** / dvorana 1

Vsak dan:

- 10.00 in 15.00 voden ogled po razstavi **Skupna kmetijska politika – kakovost, varnost, blaginja, razvoj** / hala B, razstavni prostor KGZS
- 11.00 voden ogled **prašičerejske razstave** / hala D1

Zakaj ne bi porabili manj za električno energijo?

Letos boste na sejmu AGRA v Gornji Radgoni ugotovili, ali bi lahko plačali manj za električno energijo. Vse, kar morate narediti, je, da s seboj prinesete enega zadnjih računov (ne le položnico, pač pa celoten račun, iz katerega bo razvidna priključna moč in mesečna poraba). Na razstavnem prostoru Petrol Kluba KGZS v hali B boste lahko izvedeli, kakšna bi bila cena dobave električne energije za vaše gospodinjstvo preko Petrola.

Obisk razstavnega prostora KGZS je prava priložnost za srečanje, pogovor in usmeritve za delo v korist slovenskega kmeta, kmetijstva, gozdarstva, ribištva in podeželja.

Skica sejmišča

Dvorana B v kateri se nahaja razstavni prostor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

EKOSOCIALNI FORUM SLOVENIJE (ESF.SI) in
KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE

VABITA
na posvet

Resnica ob uvedbi računovodstva na kmetijah

na sejmu AGRA 29. avgusta ob 14. uri v dvorani 2
na sejmišču v Gornji Radgoni.

Spoštovani člani in simpatizerji Ekosocialnega foruma Slovenije,

Ekosocialni forum Slovenije že vrsto let pripravlja na sejmu Agra v Gornji Radgoni posvete s perečo in odmevno tematico s področja kmetijstva. Lani smo organizirali razpravo o problemu samooskrbe s hrano v Sloveniji. Za ta posvet so agrarni ekonomisti ocenili izgubo delovnih mest, ki spremlja padec stopnje samooskrbe. Tudi ta posvet je prispeval k temu, da se danes v Sloveniji o problemu samooskrbe resneje pogovarjamo.

Na letošnjem sejmu bomo ob pomoči KGZS organizirali posvet z naslovom »Resnica ob uvedbi računovodstva na kmetijah«. Na letošnjem posvetu želimo opozoriti na nesmiselnost in škodljivost uvajanja takega računovodstva na kmetijah, kot ga želi država z zakonom uvesti s 1. januarjem 2013. Po naših predvidevanjih se bo z uvedbo teža računovodstva davčna obremenitev proizvodno usmerjenih kmetij, ki prispevajo glavino tržne proizvodnje, močno povečala, posebnih koristi pa od uvedbe ne pričakujemo. Na posvet vabimo kmete in druge zainteresirane. Pridite in sodelujte pri oblikovanju in sprejemu stališč, ki naj bi preprečila uvedbo za slovensko kmetijstvo in Slovenijo škodljivega zakona.

Predsednik ESF.SI
prof. dr. Jože Osterc

Velika nagradna igra!

Morda ste ravno vi srečni obiskovalec, ki se bo iz 50. sejma AGRA odpeljal z novim avtomobilom

TOYOTA AYGO Orange!
V velikem nagradnem žrebanju lahko sodelujete z vsakim pravilno izpolnjenim nagradnim kuponom.

Pravila nagradne igre so objavljena na www.pomurski-sejem.si

50. mednarodni kmetijsko-živilski sejem

Gornja Radgona |
25.–30. 8. 2012

Tradicionalno svež!

www.pomurski-sejem.si

POMURSKI SEJEM

Zakaj vsa Slovenija želi Zeleno?

Zato, ker samo Zelena jeklenka lahko zamenjate tako udobno, varno in enostavno. Vedno tudi v vašem kraju.

Zelena jeklenka bo vedno tam, kjer jo potrebujete. Ponjo lahko skočite mimogrede, saj vam je na voljo že na več kot 500 prodajnih mestih po vsej Sloveniji. Najbolj dostopna jeklenka, ki je vedno pri roki, kjerkoli že ste. Če želite, pa vam jo lahko uslužni dostavljavec tudi enostavno in hitro prinese v vaš kraj in na vaš prag.

Edina vedno pri roki, kjerkoli že ste

Razvejana mreža urejenih prodajnih mest Zelene jeklenke vam omogoča zanesljiv ter varen nakup plina, kjerkoli že ste. Po vsej Sloveniji vas pričakujejo številna prodajna mesta, ki vam bodo bistveno skrajšala pot. Sebi najbližja poiščite na www.butanplin.si.

Edina tako varna

Samo Zelene jeklenke imajo na ventilu nameščeno zaščitno folijo. To je trdno zagotovilo, da je bila jeklenka pregledana, očiščena ter pravilno polnjena. Vse Zelene jeklenke so opremljene tudi z rezervnim varnostnim tesnilom, ki ob vsakem priklupu poskrbi za vašo dodatno varnost.

Edina zelene barve

Zelena jeklenka se po barvi in obliki razlikuje od vseh ostalih. Izdelana je iz posebnega jekla, zato je ob enaki količini plina občutno lažja. Zaradi

prepoznavne oblike pomeni za vas tudi manjšo porabo prostora znotraj kuhinjskega elementa, z dvojnimi ročajem pa je odslej še udobnejša. Vsaka Zelena jeklenka je tudi posebej očiščena, zato ne oddaja slabega vonja.

Spoznajte Zeleno jeklenko in se udobno navadite nanjo. Sebi najbližje prodajno mesto enostavno poiščite na www.butanplin.si, kjer vas čakajo tudi Svet ugodnosti in številne nagradne igre.

VEDNO PRI ROKI, KJERKOLI ŽE STE

Zelena jeklenka za vas na več kot **500** prodajnih mestih po vsej Sloveniji.

www.butanplin.si | zelena jeklenka

**STROKOVEN IN
ZAUPANJA VREDEN
PARTNER ZA
FOTOVOLTAIKO**

SOL NAVITAS

- **SONČNA ELEKTRARNA** vam lahko zagotovi varno prihodnost.
- Država garantira 15-letni odkup.
- Življenjska doba več kot 30 let!
- Redka VARNA naložba z dokaj VISOKIMI DONOSI.

**NAJ VAS STREHA NE ŠČITI
LE PRED VREMENOM,
AMPAK VAM PRINAŠA
TUDI DONOS!**

Spremljajte nas na

SOL NAVITAS d.o.o.,
Opekarniška c. 15b
3000 CELJE
T: 059 223 672
F: 059 223 673
E: info@sol-navitas.si

www.sol-navitas.si

Sonce sije tudi za vas

Potrebe po električni energiji so iz dneva v dan večje, narašča tudi cena elektrike na trgu. Zato je izkoriščanje naravnih obnovljivih virov energije, kot je sonce, oziroma postavitve sončne elektrarne strošek, ki se dolgoročno povrne kot prihranek.

Država spodbuja naložbe v obnovljive vire energije z zagotovitvijo, da bo elektriko iz vaše elektrarne odkupovala po nespremenjeni ceni naslednjih 15 let, kar pomeni, da se vam lahko naložba povrne že v obdobju od osem do 12 let.

»Streha tako ni samo strošek, ampak postane tudi vaš dohodek, saj presežek energije s prodajo zagotavlja redne prilive na vaš bančni račun,« pravi Jernej Bal iz podjetja Sonce energija, kjer so od leta 2008 po vsej Sloveniji postavili že prek 70 sončnih elektrarn.

Če tudi vi razmišljate o tem, imate neizkoriščeno zemljišče, morda večje gospodarsko poslopje ali kozolec, morda obrat, skladišče ali halo s primerno streho, se po nasvet, kako to površino uporabiti za postavitve sončne elektrarne, lahko obrnete na podjetje Sonce energija, kjer elektrarno postavijo na ključ.

To pomeni, da uredijo potrebno dokumentacijo in soglasja, pomagajo pri pridobitvi finančnih sredstev oziroma načrtovani projekt postavitve elektrarne izpeljejo do konca, to je podpisa pogodbe za prodajo električne energije. Ne nazadnje pa lahko lastniki primernih streh, ki se sami ne odločijo za gradnjo sončne elektrarne, streho dajo le v najem.

**Do 30%
višje odkupne
cene električne
energije
iz sončnih
elektrarn.**

**Zdaj je čas, da postanete sam svoj gospodar
z mesečnimi prihodki iz lastne elektrarne!**

s o n c e

SONCE energija d.o.o.
Šmartinska cesta 130
1000 Ljubljana

t: +386 59 03 23 40
f: +386 59 03 23 50
e: info@sonce.com

www.sonce.com

PANTHEON

FarmAccounting

PANTHEON Farm Accounting je programska rešitev, ki bo pripomogla k lažjemu in preglednejšemu vodenju knjigovodstva ter ostalih potrebnih evidenc na kmetiji.

Zakaj smo se v podjetju Datalab d.d. odločili za ta korak?

Ker je bil konec leta 2010 sprejet »Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini«, ki zavezuje k vodenju knjigovodstva vse tiste kmetije, ki imajo vrednost katastrskega dohodka nad 7.500 evrov. Zakon stopi v veljavo 1. januarja 2013.

Ker pa kmetije ne vodijo samo knjigovodstva, ampak tudi druge evidence, ki so potrebne za poročanje državi in evropski uniji, smo na podlagi knjigovodskega dela, ki je že del družine PANTHEON, pripravili še evidence REGISTROV ŽIVALI (govedoreja, drobnica, prašičjereja), knjigovodstvo po metodologiji FADN (Farm Accountancy Data Network), evidence KOP (kmetijsko-okoljski program), itd. S tem omogočimo kmetovalcem, da imajo vse podatke na enem

mestu in jih lahko elektronsko dostavljajo ustreznim institucijam v obdelavo.

Ker pa želimo s programom zadovoljiti predvsem potrebe uporabnika, omogočamo celovit vpogled v poslovanje s posebnimi rešitvami za analizo podatkov in za poročanje. S pomočjo vnesenih podatkov lahko uporabniki veliko lažje in pregledneje sledijo dogajanju na kmetiji, s tem pa tudi lažje izpolnjujejo zakonske predpise s področja kmetijstva in povečujejo svojo storilnost. Naš cilj je, da se uporabniki osredotočijo na knjigovodstvo, poročanje pa naj poteka samodejno, s čimer imajo uporabniki manj birokratskih obveznosti.

Na podlagi analiz se bo kmetovalec lažje odločil o morebitnih novih investicijah v kmetijo (nakup strojev ali zemljišč, obnova ali povečanje osnovne črede itd.).

Več informacij na <http://www.datalab.si/fa/>

PANTHEON FA
FarmAccounting

Celovita informacijska rešitev za kmetije
od štetja teličkov do FADN poročanja

Prednosti PANTHEON Farm Accounting

- Vsi pomembni podatki o poslovanju kmetije so zbrani na enem mestu.
- Možnost analize stanja na kmetiji.
- Dnevno spremljanje stanja v hlevih.
- Elektronsko oddajanje poročil.
- Kmetovalec ima več časa za dela, ki jih rad opravlja.
- Računovodstvo »v oblaku« ali »gostovanje« (kmetovalcu ni več potrebno dostavljati računov računovodji).

fa@datalab.si

www.datalab.si/fa

01 252 89 50

**Obiščite nas na sejmu AGRA
od 25. do 30. avgusta 2012
v hali B na razstavnem prostoru KGZS**

Obletnica podjetja Tajfun Planina

V petek, 6. julija, je kozjanski proizvajalec gozdarske mehanizacije Tajfun Planina d.o.o. na Planini pri Sevnici s svečanim odprtjem nove skladiščne hale in veliko pogostitvijo z zabavnim programom obeležil svojo že 45. obletnico obstoja.

Za goste, med katerimi so bili tudi distributerji s celega sveta, je podjetje organiziralo vodene ogledne proizvodnje, vsem zbranim pa so bile predstavljene novosti v proizvodnem programu in arhitektura nove hale.

Z uradnim pričetkom in svečanim odprtjem nove skladiščne hale ob 12.30 uri, je podjetje Tajfun Planina d.o.o. 6. julija 2012 obeležilo že 45. obletnico svojega obstoja. Na Planini pri Sevnici so se povabljeni, ki so prišli s celega sveta, začeli zbirati že ob 10. uri. Ob prihodu so si gostje najprej v posameznih jezikovnih skupinah ogledali za tisti dan sicer ustavljeno proizvodnjo podjetja. Tajfunovci so ogleda popestrili tudi s simulacijami posameznih proizvodnih strojev. Opoldne se je množica povabljenih začela zbirati pod nadstreškom nove skladiščne hale, ki sta jo s prerezom traku odprla direktor podjetja Tajfun g. Iztok Špan in župan občine Šentjur g. Marko Diaci. Ob 13. uri je g. Iztok Špan v osrednjem delu nove hale, katere namembnost je bila za ta dan spremenjena in se je v njej nahajal pravi prireditveni prostor, zbrane nagovoril in še posebej predstavil Tajfunove predstavnike iz tujine, ki so od letošnje pomladi prisotni že v tretji tuji državi. Tako

je podjetje letos poleg že nekaj let obstoječih podjetij Tajfun Rus v Rusiji, Tajgo LLC v ZDA ustanovilo še tretje podjetje v tujini, Tajfun Ris v Srbiji. Predstavil je prisotnost Tajfunovih izdelkov v že več kot petdesetih državah po vsem svetu, uspešnost in rast prodaje podjetja, osrednja tema v nadaljevanju prireditve pa je bila predstavitev novih izdelkov. Najprej je g. Kristjan Rijavec, direktor podjetja Datapan d.o.o., predstavil izdelek – premerko – Bober Caliper, ki ga bo podjetje Tajfun v prihodnje tržilo kot dopolnilen izdelek svojim izdelkom, saj njena uporaba izjemno olajša delo gozdarjev, predvsem merjenje premera hlodovine, premera prostostojećih dreves in v lesnopredelovalni industriji. Izpostavljena je bila možnost direktnega odčitavanja podatkov kar v digitalni obliki in njena napredna komunikacija z elektronskimi napravami, kot so dlančnik, mobilni ali prenosni računalnik. Predstavljen je bil Tajfunov nov profesionalen in še učinkovitejši gozdarski vitel EGV 60 PRO skupaj z novimi kardani dobavitelja Cerjak d.o.o., novi, še lažji in priročnejši prenosni škripec, daljinec Tajfun KIS 200, s katerim je možno na daljavo upravljati stroje, koordinirati komunikacijo med njimi ..., nova žičnica MOZ 200, novi rezalno-cepilni stroj RCA 600 JOY, ki omogoča rezanje in cepljenje hlodovine tudi do premera 600 mm, je še proizvodnejši, funkcijsko še bolj izpopolnjen in sodobnejši kot njegov predhodnik ter je prvi Tajfunov rezalno-cepilni stroj, ki je serijsko mobilni (na kolesih).

Kmetijski center Lah vas vabi na kmetijski sejem Agra. Najdete nas na zunanjem prostoru (št. 5028).

Nudimo financiranje preko družbe SKB leasing:
mesečno do 7 let; 1/2 takoj - 1/2 čez eno leto, 1/3 takoj - 1/3 čez eno leto - 1/3 čez dve leti oz. po dogovoru!

Vabimo vas, da nas obiščete na sejmu AGRA od 25. do 30. avgusta, v hali B.

Vaš Bayer CropScience

Predstavitev se je nadaljevala s predstavitvijo zamisli o standardizirani postavitvi Tajfunovega sejemskega prostora na vseh sejnih v Sloveniji in po svetu, z novostmi na področju naročanja izdelkov, ki ga bo podjetje za svoje kupce posodobilo, poenostavilo ter z vzpostavitvijo novega spletnega vmesnika za naročanje rezervnih delov in konfiguratorja izdelkov povečalo dostopnost. Prvega je zbranim podrobneje predstavil g. Mitja Buda, direktor podjetja Itelis d.o.o., drugega pa direktor podjetja Innovatif g. Jože Šulman. Povabljenim se je predstavil tudi največji Tajfunov distributer, in sicer Nemeč g. Gert Unterreiner, nazadnje pa je g. Marjan Pobjoljšaj iz arhitekturnega podjetja Superform d.o.o. pozornost obiskovalcev usmeril na arhitekturo nove hale, ki jo je podrobneje predstavil ob dinamični animaciji na zaslonih.

V popoldanskem času so si gostje na poligonu v živo lahko ogledali tudi delovanje nove žičnice MOZ 200.

Dogodek se je nato nadaljeval na planinskem gradu, ki ga podjetje Tajfun upravlja že od leta 2003, kjer je gostitelj vse prisotne s pogostitvijo in zabavnim programom popeljal v srednjeveški čas, za tiste vztrajne pa se je druženje pozno v noč nadaljevalo ob zabavni glasbi, za tiste bolj rokavske duše pa na Svetem Križu, kjer je že šesto leto potekalo Klumpanje – zdaj že tradicionalni dvodnevni rock koncert.

NEW HOLLAND AGRICULTURE **DVIGUJTE ZA 10€**
Obiščite nas na sejmu AGRA 2012 ...

AGRA 2012 **ZUIDBERG FRONTLINE SYSTEMS**

...izberite model T5000 iz zaloge in ga za 10€ doplačila opremito s prednjo dvigalko Zuidberg.

Primer: T5050 (71kW/97KM) s prednjo dvigalko že od 36.330€ z DDV.

Akcija velja do konca septembra 2012 in izključuje model T5060 Delta.

ITRO **ITRO, d.o.o., PE Štore**
 (03) 780 57 12, 780 57 14

Publikašeni prodajalci:
 AVTOCENTER Ormož, tel: (02) 741 64 11
 KMETJSKI CENTER LAH, Komenda, tel: (01) 834 20 80
 JAKŠE SAMO s.p., Šentjernej, tel: (07) 308 13 09
 KOVAČ ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel: (02) 525 23 33
 PATRIKS, d.o.o., Dobrovo v Brdih, tel: (05) 330 87 40
 AVTOCENTER TOMŠE, s.p., Krška vas, tel: (07) 495 93 30

KMETJSKI CENTER LAH KOMENDA
 Majda Lah s.p.
 Klanec 13
 1218 Komenda
 Fax: 01 / 834 22 10
 Telefon inakozij NEW HOLLAND: 041 / 370 825.01 / 8342 080
 Stroji: 041 / 744 113.01 / 8342 070
 Rez.deli: 01/8342080, 01/8341-022
 e-mail: tomazlah@voljo.net, kc.lah@voljo.net, www.lah-sp.si

UGODNO CISTERNE IN PRIKOLICE VAIA IN DEMPER

CISTERNE VAIA (CINKANE): 2200- 2700- 3200- 3500- 4500- 5000- 6000- 7000- 8000- 9000- 10000- 125000- 14000- 16700 -18000- 20500- 25500- 30000 L, ENOSOV INKE, TANDEM - OPCJA Z GARD O ČRPALKO S HIDR. VRTLJI VIM TOPO M.
TRAKTORSKE PRIKOLICE VAIA DEMPER NOSILNOST: 10000-12000-14000- 16000-20000- 25000-30000 kg

PROGRAM STROJEV SIP: ROTACIJSKI KOSILNI KI, VRTKASTI OBRABALNIKI, ZGRABLJALNIKI, SAMO NAKLADALNE PRIKOLICE, TROSILNI KI GNOJA, NOSILNOST 3500 DO 20000 KG, ENOOSNI IN TANDEM, SILAŽNI KOM BAJNI, NAKLADALCI GNOJA HIDRAVLIČNI.

PROGRAM PRIKOLIC IN TROSILCEV TEHNO STROJ:
 TRAKTORSKE PRIKOLICE KIPER (ENOOSNE, DVOOSNE, TANDEM) nosilnost od 3.000 do 20.000 kg, TROSILCI GNOJA, ENOOSNI, TANDEM nosilnost od 3500 do 22000 kg.

TRAKTORJI NEW HOLLAND VSEH MOČI:
 POLJEVLSKI, VINOGRADNIŠKI, SADJARSKI, KOMUNALNI IN GOZDARSKI, ŽITNI KOMBAJNI IN BALIRKE

MULČERJI INO:
 115-130-150-160-190-
 225-245-270-280

CEPILNIKI LANCMAN OD 7, 8, 10, 13, 15, 21, 22, 26 T

TAJFUN 3, 4, 5, 6 DO 8 T, NAVADNI IN HIDRAVLIČNI VITLI
 UNIFOREST OD 3, 4, 5, 6 DO 8 T, NAVADNI IN HIDRAVLIČNI VITLI IN HIDRAVLIČNI CEPILCI OD 7.8.10.14, 18.20.25 T
 DOSTAVA NA DOMI

KROŽNE ŽAGE S KARDANSKIM IN ELEKTRO POGONOM **SERVIS ZAGOTOVLJEN!** **ODPRTO OD 8.00 DO 18.00, SOBOTA OD 8.00 DO 12.00**

Traktorji STEYR CASE Ii Priljučki Regent

avto CENTER ORMOŽ s.p. **AVTOCENTER ORMOŽ d.o.o.** **SERVIS: (02) 7416 405, (031) 322 939**
 Hardek 44c, 2270 ORMOŽ **HADOMESTNI DELI:**
 Tel.: (02) 741 64 11, 051 302 910 **(02) 7416 407, (051) 310 999**

PRODAJA TRAKTORJEV

- KREDIT LEASING
- STARO ZA NOVO

• KREDIT
• LEASING
• STARO ZA NOVO

NEW HOLLAND AGRICULTURE

- ugodne cene
- originalni nadomestni deli
- popravila v garanciji
- storitve na terenu

RASTLINJAKI

3 x 4 m
le 240 €

Pokličite 031 675 639

- rastlinjaki po meri,
- primerni za zimsko zelenjavo, poleti za paradiznik,
- menja se le folija na 5- 8 let

Profilplast, d.o.o., 3204 Dobrna,
 tel.: +386 (0) 3 781 80 33,
 www.profilplast.si
 e-pošta: profilplast@profilplast.si

STIHL z ugodnostmi v jesenski akciji

»Vsak si jo želi«

Podjetje Unicommerce vam v svoji jesenski maloprodajni akciji »Vsak si jo želi« z blagovnama znamkama STIHL in VIKING po še posebej ugodnih cenah ponuja pestro paleto naprav in strojev za delo v naravi.

Tako bodo kupcem v letošnji akciji na voljo paleta Stihlovih žag, električne škarje, višinski obvejevalnik, električni sesalnik, pa tudi visokotlačni pralniki in pihalniki, med katerimi boste izbrali take po svoji meri – motorne, električne ali baterijske. Program VIKING v akciji ponuja kakovostne drobilnike organskih odpadkov, ki so primerni prav za vsako hišno gospodinjstvo.

V akciji, ki bo trajala od 25. avgusta do 14. oktobra letos, boste vsi tisti, ki boste kupili enega od strojev ali naprav iz njihove jesenske ponudbe, dobili tudi lepo darilo! Nižjo akcijsko ceno ali darilni bon (odvisno od modela).

Z darilnim bonom v vrednosti 50 ali 100 evrov, ki ga boste prejeli ob nakupu pri njihovem pooblaščenem prodajalcu kjerkoli v Sloveniji, boste lahko do konca tega leta izbrali še izdelke iz

dodatnega asortimana blagovnih znamk STIHL ali VIKING. Mednje sodijo meči, verige, olja in maziva, razna orodja, nitke, osebna zaščitna sredstva, pa tudi izdelki iz kolekcije Timber-sports in darilnega programa.

Izdelke STIHL in VIKING ter novosti si lahko ogledate tudi na sejmu AGRA v Gornji Radgoni, kjer boste podjetje Unicommerce našli na razstavnem prostoru številka Z2/2024, na sejmu MOS v Celju pa na razstavnem prostoru številka Z434.

Vabljeni!

Vsak si jo želi!

Akcijska ponudba traja od 25.8 do 14.10. 2012

MODRA ŠTEVILKA
 080 88 23
www.unicommerce.si

Kupujmo domače!

Pridružite se preko tristotim ponudnikom in brezplačno oglašujte pridelke in izdelke vaše kmetije na www.kupujmodomace.si.

Kmalu bo minilo eno leto, odkar je pričela delovati prenovljena spletna stran www.kupujmodomace.si. Le-ta deluje po načelu spletnega ogla-

snika in ponudnikom pristne domače hrane in izdelkov iz slovenskih surovin nudi možnost, da povečajo neposredno prodajo na kmetiji.

Trenutno je na spletni strani Kupujmo domače moč najti že preko 500 izdelkov in pridelkov, ki jih pridelujejo oziroma predelujejo na več kot 300 kme-

tijah, ki so se odločile za sodelovanje na www.kupujmodomace.si.

EKOLOŠKA KMETIJA ZALAZE

Ekološka kmetija Zalaze iz Zakriža pri Cerknem je že od leta 2001 vključena v ekološko kontrolo: »Zamisli o nastanku take strani se mi zdi zelo dobra, tudi sama stran je zelo pregledna in kupec lahko hitro najde stik s prodajalcem.« Na kmetiji Zalaze nudijo domač ja-

bolčni kis, suho sadje, jabolka, hruške in slive ter ogled obratujoče sušilnice sadja, lahko pa se odločite tudi za ježo konj, piknik ali najamete prostor za taborniške in skavtske tabore.

Delujoča stara sušilnica sadja

SADJARSKA KMETIJA ROBEK

Na integrirani kmetiji Robek iz Zdol v občini Krško pridelujejo sadje: »Kot pridelovalec domače hrane se nam zdi zelo dobro, da obstaja spletna stran, kot je spletni portal Kupujmo domače. Tako se namreč lahko promovira domača, zdrava hrana, mi ponudniki pa si na takšen način pridobimo bodoče kupce. Menim, da je veliko ljudi, ki cenijo naš trud in hkrati domače izdelke. Na spletni strani Kupujmo domače sodelujemo zato, ker podpiramo pridelavo lokalne hrane. Z nakupom na kmetiji se lahko kupec sam prepriča o poreklu in načinu

pridelave. Spletna stran Kupujmo domače je zelo pregledna, kupcem pa omogoča, da si lahko izberejo zeleno področje in regijo ter tako hitro najdejo domačo pridelano in predelano hrano, ki se ponuja na njihovem območju. Lokalno hrano je potrebno še bolj promovirati in okrepiti vedenje ljudi o njenem pomenu in prednostih.« Kmetija Robek je kmetija z dolgoletno tradicijo, ki poleg breskev, jabolk, hrušk, nekaj malega namiznega grozdja in češenj nudi tudi domači sok iz jabolk in suho sadje v priročnem pakiranju za osebna ali poslovna darila.

PREDELAVA VOLNE SOVEN

Tudi v podjetju Soven iz Selnice ob Dravi, kjer se ukvarjajo s predelavo slovenske ovčje volne, so zadovoljni, ker lahko svojo ponudbo predstavljajo preko spletne strani www.kupujmodomace.si: »Za tovrstno ponudbo smo zainteresirani tudi vnaprej, saj je izbor izdelkov ravno pravi in ne gre za ponudbo vse povprek. Obiskovalci spletne strani Kupujmo domače imajo radi narav-

no, slovensko, domače, kar so tudi naši izdelki iz prave slovenske ovčje volne.« V podjetju Soven odkupujejo ovčjo volno pri rejcih, proizvajajo naravno posteljino, prejo, mikanko, izvajajo učne delavnice in druga izobraževanja, proizvajajo unikatne pletenine in tkanine za dom in oblačenje. Velik pomen za rejce ovac ima tudi proizvodnja bio izolacije.

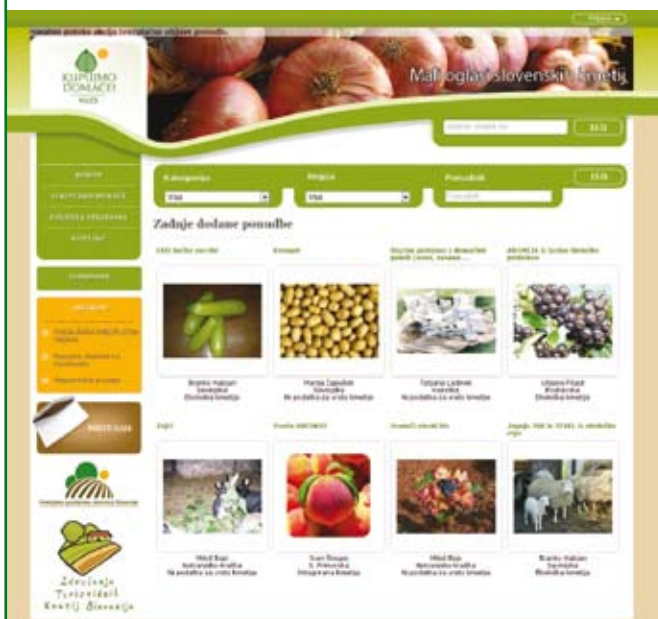
» ANA MARENK

KUPUJMO DOMAČE!

KGZS

Vabimo vas, da se nam pridružite na spletni strani Kupujmo domače in predstavite ponudbo vaše kmetije ter tako s pomočjo neposredne prodaje povečate svoj dohodek na kmetiji. Vse, kar potrebujete, je dostop do spleta in nekaj malega računalniškega znanja, lepa fotografija vaših pridelkov in izdelkov ter deset minut časa. Vaše sodelovanje je namreč brezplačno!

www.kupujmodomace.si

Foto: Tomo Jeseničnik

DOBRE VIBRACIJE ZA PRIHODNOST

Mednarodni sejem obrti in podjetnosti

Sejem vseh sejmov

CELJSKI SEJEM
12.-18. SEPTEMBER 2012

POSLOVNE PRILOŽNOSTI, PRAVI PARTNERJI,
NOVE IDEJE IN IZDELKI, PREIZKUSI IN
BREZPLAČNA SVETOVANJA. DAN NA SEJMU
ZA POSLE, UGODNE NAKUPE IN ZABAVO.

Družinske vstopnice,
sejemski vrtec in
dvorana doživetij.

Generalni pokrovitelj:
HYPO ALPE ADRIA
VAŠI. Z VAMI. ZA VAS.

www.ce-sejem.si

CE sejem

CE novice

CE sestanek